

ΔΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

Α', Β', Γ' ΚΑΙ Δ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Α', Β', Γ' και Δ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

17150

1972

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ παρὸν βιβλίον δέον νὰ διαφυλαχθῇ καὶ διὰ τὰς Β', Γ'
καὶ Δ' τάξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης θὰ χρησιμοποιηθῇ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἕδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὥπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι "Ἑλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἔδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβάς τῆς ἕδιας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ) : όίς, μῆς, μυστήριον.

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάριθμον περιελάμβανεν ἀκόμη γράμμα, τὸ F, τὸ όποιον διὰ μὲν τὸ σχῆμα του λέγεται δίγαμα, διὰ δὲ τὴν προφοράν του βαῦ. Ἐπροφέρετο περίπου, ὥπως προφέρεται νῦν τὸ βήσις τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις αἴριον.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιότατην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥπως θὰ ἕδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἕδιαίτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὅποιου ὅμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἡτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὥπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. Πανάγιω (Πανάγιω) ἢ ὥπως τὸ ἀπλοῦν εἰς τὰς λέξεις π.χ. παιδιά, καθάριος.

α') Φωνήεντα.

§ 2. Απὸ τὰ ἐπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω :

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα** (ἡτοι σύντομα εἰς τὴν προφοράν).

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρὰ** (ἡτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφοράν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἡτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἡτοι περίπου ὡς οο).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται δίχρονα, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβάδας ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. "Ινα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆν μᾶς συλλαβῆς είναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον υ, ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι είναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον —, ώς π. κ. ατημα, ατῆσις, πῆχν — ὥρα, τίμη, θῦμος.

6') Σύμφωνα.

§ 3. Άπο τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἐννέα, ἥτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται ἄφωνα.

2) πέντε, ἥτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ (ς), λέγονται ἡμίφωνα· καὶ

3) τρία, ἥτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται διπλᾶ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὅργανον, μὲ τὸ ὄποιον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ οὐρανικὰ κ, γ, χ, εἰς τὰ χειλικὰ π, β, φ καὶ εἰς τὰ δδαντικὰ τ, δ, θ·

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἡ ὄποιά τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφοράν των, εἰς τὰ ψιλὰ (ἥτοι λεπτά) κ, π, τ, εἰς τὰ μέσα γ, β, δ καὶ εἰς τὰ δασέα (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν, εἰς τὰ ὑγρὰ λ, ρ, καὶ εἰς τὸ συριστικὸν σ (ς).

Σημείωσις 1. "Ἐνρινον είναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὑρίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ : ἀγκυρα, ἀγγεῖον, ἀγχω, ἀγξω.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλᾶ, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἥτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων : κόραξ (κόρακς), Ἄραψ (Ἄραβς), Θήβαζε (Θήβασδε), ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίνακες τῶν συμφώνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Οδοντικά
ἀφωνα	χ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ημιφωνα	ένρινα	μ	ν
	ύγρα	λ	ρ
	συριστικά		σ (ζ)
διπλά	ζ	ξ	ψ

γ') Διφθογγοί.

§ 6. Αἱ διφθογγοὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεικα, αἱ ἔξῆς: αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, φ, η, ψ. Ἐκ τούτων αἱ ὄντω αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς φ, η, ψ λέγονται καταχρηστικαί.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν διφθογγὸν αἱ τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ ε, τὰς δὲ διφθόγγους ει, οι, υι καὶ ἡ ὅπως τὸ ι, τὴν διφθογγὸν φ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν α καὶ τὴν διφθογγὸν ψ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ω, τὰς δὲ διφθόγγους αυ, ευ, ηυ, η καὶ ρ ὡς αβ, εβ, ηβ, εις πᾶσαν δὲ ἀλλήν περιπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ. Ἀρχῆθεν δημοσίᾳ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη διφθογγὸς ἐπροφέρετο οὕτως, οὗτε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ήτοι τὰ δύο φωνήντα, ἀπὸ τὰ δποῖα αὐτῇ ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν : Νεράιδα, αὐγολείμονο, ρόδιο).

Σημείωσις 2. Τὸ ι, τὸ δποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς καταχρηστικὰς διφθόγγους ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται δημογεγραμμένον Ιῶτα. Τοῦτο δημοσί, δταν αἱ διφθογγοὶ αὐταὶ γράφωνται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνήντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιά αὐτῶν (Αι, Ηι, Ωι) καὶ τότε λέγεται προσγεγραμμένον Ιῶτα : "ΑΙΔΗΣ (πρόφ. ἄδης), ΤΗΙ ΘΕΩΙ (πρόφ. τῇ θεῷ).

§ 7. Αἱ διφθογγοὶ γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ αι καὶ ἡ οι λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, δταν εὑρίσκονται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς δήματος εὐκτικῆς ἐγχλίσεως : μοδσαι, πᾶλοι, βούλοματ, παιδεύσαι—μούσαις, πώλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός.

§ 8. Συλλαβή λέγεται τεμάχιον λέξεως ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἡ περισσότερα σύμφωνα μὲ ἓν φωνῆν ἢ δίφθογγον : τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα.

Συλλαβή λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῇται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆν ἢ μίαν δίφθογγον : ī-a, oī-ei (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς, μία λέξις, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβήν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. μῆς), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. οἰκος), ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. παιδίον) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. φιλάνθρωπος).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὅποια ἔχει συλλαβὰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσσα**, ἡ πρὸ τῆς ληγούσσης λέγεται **παραλήγουσσα**, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσσης λέγεται **προπαραλήγουσσα**, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. 'Ο χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας :**

α) Ἐν σύμφωνον εὑρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆν (ἢ δίφθογγον) : λέγο-μεν, ἄ-πει-ροι.

β) Δύο σύμφωνα εὑρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίς) Ἑλληνικῆς γλώσσης : ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆν (ἢ δίφθογγον) : πέ-τρα (τρόπος), βά-θρον (θρόνος), ἔ-στω (σταυρός). ἀλλά : βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἀρ-μα, ἐν-τερον.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γη ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχῶν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆν : πρᾶ-γμα, δρα-χμὴ (κμητός), ἀρι-θμός (τιμῆμα), φά-τνη (θνητός), δά-φνη (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήντος, δταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τούλαχιστον τὰ δύο πρῶτα ἔξ αὐτῶν εἰναι ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-κτρον (κτῆμα), ἵ-σχνός (σχῆμα). "Αλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἀμ-βρακία .

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμὸν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικὰ τῶν μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχῃ συμβῇ ἔκθλιψις, δπότε καὶ αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, νοιν-εχής, Ἑλλήσ-ποντος, ἄλλα : πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρυ-πνος, πρω-ταγωνιστής .

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὡρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : κοί-τη, κρού-ω.

2) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον .

3) βραχεῖα, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆν ἢ ἐν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε .

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι.

1. Τὰ πνεύματα.

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ δποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα .

Τὰ πνεύματα εἰναι δύο, ἡ ψιλή (*), ἡτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα (*), ἡτοι σημεῖον παχείας πνοῆς : ἀρετή, ὥρα, ἔρδον .

Σημείωσις. Τὸ δασύ πνεῦμα, ἡτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περίπου δπως νῦν τὸ σύμφωνον χ· π. χ. Ἰππος (πρόφ. χλιππος).

§ 13. Δασύνονται (ἡτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὑπερος,
ἡγήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μέν, αἱ πλεῖσται, ψιλοῦνται
(ήτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν φιλήν), ἄλλαι δὲ διασύνονται.

2. Οἱ τόνοι.

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ δποίᾳ ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς,
μία συλλαβὴ τὸν ιζεται, ήτοι προφέρεται ίσχυρότερον ἀπὸ τὰς
ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς
τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἐν σημεῖον, τὸ δποίον καλεῖται τὸ ν ος :
κόρη, κῆπος, παῖζομεν, ἀγαθός, μαθητής.

Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φω-
νήντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλαβῶν λέξεων : μήν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἰναι τρεῖς, ήτοι ἡ ἔξεια ('), ἡ βαρεῖα (') καὶ
ἡ περισπωμένη (~).

Σημεῖοι τρεῖς. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς
προφορᾶς τῶν φωνήντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους "Ελληνας, ὅπως
οὖδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὁ) ἐλαῖον — (τῶν) ἐλαιῶν,
(τῶν) κῆπον — (τῶν) κήπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ
τοὺς ἔξης κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς
προπαραληγούσης : (ἄνθρωπος) φιλάνθρωπος, φιλανθρωπότατος.

2) "Οταν ἡ λήγουσα εἰναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονί-
ζεται : ("Ομηρος) Όμηρου, (διδάσκαλον) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη
δένυνται : πειθομαι, λόγος, ἐλθε.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δένυ-
νεται : μῆτρε, πανύ.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περι-
σπάται : μῆτρε, πανύ.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὄνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὄνο-
μάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, δένυνται : η τιμή, τὴν τιμήν, ω

τιμὴ — οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὡς θεοὶ — ἡ ἐσθίης, ὁ ποιμήν, ὁ ἵματς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὄνομάτων ἐν γένει, τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταῖς — θεοῦ, θεῷ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὄνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὄνομαστική, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἀν ἐμποδίζῃ ἡ λήγουσα : γέρων, γέροντος, γέροντες ἀλλὰ : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμῶ) τιμῶ, (ἥχος) ἥχονς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἑσταῶς) ἑστώς, (κληῆς - κλῆς) κλεῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὖλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ’ ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δός) ἀπόδος, (φρὴν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Βαρεῖα τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς δέξειας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : δ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμῇ τοὺς σοφοὺς ἄνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

1) δξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνήρ.

2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κώμη.

3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : ἄνθρωπος.

4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ.

5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος.

6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ δέξειας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε — πελθω, παιδεύω.

Σημείωσις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἡ τὸ πνεῦμα :

α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνηέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, δταν ταῦτα γράφωνται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, δταν ταῦτα γράφωνται μὲ κεφαλαῖα : ήώς, ὁδός - 'Ηώς, 'Οράτιος' τῇ θεᾶ, φόδη - 'Ωιδεῖον' ἥ ('Ωδεῖον) (βλ. § 6, Σημ. 2).

β) 'Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνήντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὗται ἀποτελοῦνται : Αἴγεινός, αἴρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαιραί, τάς σφαιραίς, Οἰδίπονς.

γ) "Οταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἡ μὲν δξεῖα (ἥ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : "Αρτεμις, "Ηρα, "Ομηρος, αὔρα, Αἴας, — εὐρος, αίμα.

ζ') "Ατονοι καὶ ἐγκλιτικαι λέξεις.

1. Πρόκλιτις.

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἤτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου δ, ἥ, οἱ, αἱ, αἱ τρεῖς προθέσεις εἰς, ἐν, ἐξ ἥ ἐκ καὶ τὰ τρία μόρια ώς, εἱ, οὖ, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸς λέγονται ἀτονοι λέξεις ἥ προκλιτικαι.

Σημείωσις. Τὸ μόριον οὐ τονίζεται (μὲ δξεῖαν), δταν εὐθὺς μετ' αὐτὸν πάραχη στίξις : ἐτδξενον μέν, ἐξικνοῦντο δ' οὖ. φῆς ἥ οὖ; πᾶς γάρ οὖ ;

2. Εγκλιτικαι.

§ 19. Μερικαι μονοσύλλαβοι ἥ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο δ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ώς δξεῖα) ἥ ὅλως ἀποβάλλεται ἀνθρωπός τις ταῦτα φησι τῷ πατρὶ μον.

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται ἐγκλιτικαι λέξεις ἥ ἀπλῶς ἐγκλιτικαι (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. φώναξέ με, μίλησέ μον — ὁ φίλος του, λέγε μας).

§ 20. 'Εγκλιτικαι λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σὲ — οὖ, οἴ, ἔ.

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἀττα (= τινά).

3) οἱ τύποι τῆς ὄριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ὁγμάτων εἰμι (= εἰμαι) καὶ φημι (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἰ καὶ φῆς·

- 4) τὰ ἐπιτρήματα πού, ποὶ, ποθὲν — πώς, πὴ ή πή, ποτέ·
 5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·
 6) τὸ πρόσφυμα δὲ (ἀσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε,
Μέγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

- 1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς δέξεια), δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἀνθρωπός τις, κήρυκες τινες) ἢ προπερισπωμένη (σφαιρά τις, στρατιῶται τινες) ἢ ἀτονος ἢ ἐγκλιτική (εἴ τις φησί μοι ταῦτα ·).
 2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι δέξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες — δρῶ σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρων τις, λέγει τι).
 3) διατηρεῖται, δταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, δλήγοι εἰστίν), ἢ δταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχῃ πάθει ἔκθλιψιν (πολλοί δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ δταν προηγῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις ("Ομηρος, φασί, τυφλός ἦν").

Σημείωσις. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ δώρισμένας πρὸς αὐτῶν λέξεις ἐνώνονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ οὔτας ὡς μία λέξις : δδε, ἥδε, τόδε, — δσπερ, ἥπερ, δπερ — τοιόδε, τοιάδε, τοιόνδε — οὐτε, ὠσπερ, ὥστε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμόν : ἥδε, ἥπερ, τοιάδε, οὐτε, ὠσπερ κλπ.

ζ') Ἀλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἔξῆς σημεῖα :

- 1) ἡ ὑποδιαστολή (·)· αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν δ, τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου δτι·
 2) τὰ διαλυτικά (..)· ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ἢ τοῦ υ, δταν ζητῆται νὰ δηλωθῇ, δτι τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆν τῆς ιδίας λέξεως : ἀϋπνία, τοῦ Γαῖον.

Σημείωσις. Τὰ διαλυτικὰ δύνανται νὰ παραλείπωνται, δταν δ χωρὶς σμὸς τῶν δύο φωνήντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων : ἄνιος, ἀνίον, Γάιος.

3) ή ἀπόστροφος ('), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28).
 4) ή ιωρωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26).

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἥτοι :

α') ή τελεία στιγμὴ (.)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περὶ οδοι, ἥτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν ὄπωσδήποτε πλήρες νόημα·

β') ή μέσην στιγμὴν ἡ ἄνω στιγμὴ (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιύδου, ἥτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν νόημα ὄπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ') ή ὑποδιαστολὴ ἡ τὸ οόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ') τὸ ἔρωτηματικὸν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιύδου, ἡ ὅποια ἔκφρεται ἔρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικὸν ἡ ἐπιφωνηματικὸν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιύδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἔκπληξιν κ.τ.τ.·

Ϛ') τὰ ἀποσιωπητικὰ (. . .)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἥτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.τ.·

ζ') ή παρένθεσις [( )]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις δόλοκληρος, ἡ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιύδου πρὸς ἐπεξήγησιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εισαγωγικὰ (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτοιεξεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἔξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἥτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικὰ πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἔξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εύφωνικά σύμφωνα.

1. Συναίρεσις.

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : ('Αθηνᾶ) Ἀθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπᾷ) ἀγαπᾷ.

§ 25. Ή συλλαβή, ἡ δποία προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ δποῖαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάομεν)· ἀλλὰ : ἔθη (ἔθνεα), γέλα (γέλας)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις.

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τάλλα, (τὸ ὄνομα) τοὔνομα, (καὶ εἴτα) κάτα· (πρβλ. θά ἀγαπῶ — τὸ ἐλάχιστον, τοὐλάχιστον).

Τοπεράνω τοῦ φωνήντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ δποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). "Οταν δμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις είναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (δ, ἥ, οἱ, αἱ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (δς, ἥς, δ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (δ ἀνήρ) ἀνήρ, (ἄ δν) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (δς, ἥς, δ), οἱ δποῖοι λήγουν εἰς φωνῆν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὅ : (δ ἀνθρωπος) ἀνθρωπος, (τοῦ ἀνδρὸς) τάνδρος, (τὸ ἴματιον) θοιμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτα, — (ἀ ἔγώ) ἔγώ, (δ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὗ ἔνεκα) οὐνεκα, — (ὃ ἀγαθὲ) ὁγαθέ·

2) ἡ λέξις ἔγώ μὲ τὴν λέξιν οἶδα (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν οἷμαι (= νομίζω) : ἔγῳδα, ἔγῳμαι·

3) δ σύνδεσμος καὶ καὶ ἡ πρόθεσις πρό : (καὶ ἔγώ) καγώ, (καὶ δπως) χώπως, (πρὸ ἔργου) προύργου·

4) δ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἀν : μεντᾶν.

Σημείωσις 1. Μετά τὴν κρᾶσιν δέ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὄποιος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἔκαντος τὸν ὑπάρχην εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν: καὶτα (= καὶ εἰτα), ἐγέρδα (= ἐγώ οἰδα)· ἀλλὰ κάπειτα (= καὶ εἴπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀρρέστου ἀντωνυμίας ἔτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος: (τοῦ ἀτέρου) θάτερον, (τὸ ἀτέρον) θάτερον.

3. Ἐκθλιψίς

§ 28. "Οταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆν, πλὴν τοῦ ν, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὥσπατως ἀπὸ φωνῆν ἡ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως ἔκθλιψις, ἡτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆν τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήντος (ἡ διφθόγγον) τῆς ἀμέσως ἐπομένης: (ἀλλὰ ἐγώ) ἀλλ' ἐγώ, (οὔτε εἰδον) οὔτ' εἰδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) τὰ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἔκθλιβέντος φωνήντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἔκθλιψις συμβαίνῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων: (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρέχω.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἔκθλιβὲν φωνῆν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἔκθλιψιν:

1) ἐὰν μὲν ἡ ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι ἀκλιτος, συναποβάλλεται: (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ·

2) ἐὰν δὲ ἡ ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν ἐπτά, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς: (δεινὰ ἔπαθον) δεῖν' ἔπαθον, (ἐπτὰ ἥσαν) ἐπτ' ἥσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἔκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἡ δύο ἔτερόφωνα ψιλά, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἡ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα: (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα δλην) νύχθ' δλην, (ἐπτὰ ἡμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλὰ: (σάκχος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ ν δὲν ἔκθλιβονται προσέτι:

α) τὸ τελικὸν καὶ ο μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον τά, τό, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν ἡ τῶν προθέσεων ἄχρι, μέχρι, περί, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων τί, τῇ καὶ δ, τι καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου δτι.

4. Προσθετά ἡ εύφωνικά σύμφωνα.

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ δποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, δταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζει ὥσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἐν ἐκ τῶν συμφώνων ν ἡ σ ἡ κ, τὰ δποῖα τότε καλοῦνται προσθετὰ ἡ εύφωνικά σύμφωνα.

1) Τὸ εύφωνικὸν ν προσλαμβάνουν :

α') οἱ τύποι ὄνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ δποῖοι λήγουν εἰς -σι, καὶ δ ὅμηματικὸς τύπος ἔστι : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμοιός ἔστιν ἐκείνων.

β') οἱ τύποι τοῦ γ' ἑνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ δποῖοι λήγουν εἰς ε : εἰπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἡ εύφωνικὸν σ προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὗτω : (οὗτω λέγουσιν) οὗτως ἔλεγον.

Σημεῖωσις. Τὸ προσθετὸν ν καὶ τὸ προσθετὸν σ δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εύφωνικὸν κ προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

"Οταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εύφωνικὸν κ τρέπεται εἰς χ : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἐπομαι· (πρβλ. § 30).

Σημεῖωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (= οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις μηχέτι (= μη ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εύφωνικὸν κ λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνῆντος, δταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχη στίξις : ἐξικνοῦντο γὰρ οὐ, οὐδὲν ἔβλαππον οὐδὲν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων.

§ 32. "Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἡ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶν, πολλάκις :

1) πάσχει συγκοπήν, ἡτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρὸς (πατερός), σκόρδον (σκόροδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔ-σχον (ἔ-σεχ-ον)· (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει μετάθεσιν, ἡτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις· (πρβλ. νῦν : ὅνειρο - εἴνορο, ὄλακτῷ - ὄλαχτῷ - ἀλυχτῷ)·

3) πάσχει ἀφομοίωσιν, ἡτοι γίνεται δμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἡ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἄτερος-ἔτερος, μολάχη-μαλάχη, ὁβελός-ὁβολός· (πρβλ. νῦν : τέσσαρα-τέσσερα).

4) πάσχει ἀντιμεταχώρησιν, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνῆντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχὺ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆν ἀπὸ βραχέος μακρόν : (νᾶός, νηὸς) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆ) βασιλέα, (ἡσίκειν) ἐψήκειν.

5) μεταβάλλεται ποιοτικῶς, ἥτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : νέμω-νομή, ὁργηνυμι-ὅωγμή· ὅμοίως : ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα.

6) μεταβάλλεται ποσοτικῶς, ἥτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (ἔκτείνεται) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (συστέλλεται) : ποιέω-ποιητής, ἵστημι-ἵσταμεν, χών-χιόνος.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : φεύγω-ἔφνγον, λείπω-ἔλιπον.

Ἡ ἔκτασις βραχέος φωνῆντος εἰς μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εύρισκομένων, καλεῖται ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις : (μέλαν-ς) μέλᾶς, (ἐν-ς) εἰς, (ὁδόντ-ς) ὁδοίς, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φθέρ-յω, φθέρρω) φθείρω.

Σημεῖοι. Εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὅποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὅμοιοι παθῆσεις τοῦ φωνῆντος τοῦ θέματος· π. κ. φρήν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων — λείπω, λοιπός, ἔλιπον — φέρω, φόρος, φώρ, δι-φρ-ος (Μετάπτωσις).

6') Πάθη συμφώνων.

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων.

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἥτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς)· (βλ. § 5, Σημ. 2) : "Ελλην, ρίγτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραρ. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εύρεθῇ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) ὃ γέρον (ἀντὶ ὃ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημείωσις. Η πρόθεσις ἔνικα καὶ τὸ μέριον οὐκ (ή οὐχ) προφέρονται μὲν τὴν ἑκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ κ (ή τὸ χ) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν· (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ σ εὑρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται: (γέγραφ-σ-θε) γέγραφθε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σημείωσις. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἔξι (= ἔνις) προῆλθε κατόπιν δὲ ἔτερος τύπος αὐτῆς ἔνικα πρὸ συμφώνου: (ἔξι Κορίνθου, ἥτοι ἔνις Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ σ, τὸ j καὶ τὸ F (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήνετος ή ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασὺ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) ἔρπω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (jῆπταρ) ἥπταρ, (Foῖνος) οἶνος — (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλεος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) — (τιμά- jω) τιμάω-ῶ, (καλέ- jω) καλέω-ῶ — (πνεύω, πνέF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σημείωσις. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχαιούς τύπους κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) στο εἰς ἔν σ.

4) Ὁδοντικὸν εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται: (τάπητ-ς) ἀπῆς, (ἐπίειδ-σα) ἐπίεσσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὁδοντικὸν μὲν πρὸ αὐτοῦ (ἥτοι ντ, νδ, νθ), εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος: (ιμάχ'ντ-σι) ιμᾶσι, (ὁδὸντ-ς) ὁδούς, (λυθὲντ-ς) λυθεῖς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θὰ πάθω). (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ή μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν τῶν ὄνομάτων) ή χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὄνομάτων): (τάλᾰν-ς) τάλας, (κτεν-ς) κτείς· ἀλλὰ (κτεν-σὶ) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι· (ίδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἔν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ζ ή τοῦ ρ: ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζεύγνυμι, ἐνράπτω, ἐνρινος (ἀλλὰ καὶ ἔρρινος).

Της δὲ προθέσεως σὺν τὸν εἰς συνθέτους μὲν αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲν ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύζυγος, (συν-σκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβᾶς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήσχα (προκ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήσχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήντα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὀλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἔδιον ἢ ἀπὸ ὄμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεύς (ἐκ τοῦ ἀμφιφορεύς), σκίμπους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων.

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται :

α') εἰς τὰ ῥήματα, τὰ δόποια ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὔξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν ε : φέω-ἔρρεον, φέπτω-ἔρρεπτον-ἔρριφα.

β') εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ δόποια ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὑρεθῇ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆν : φέτος-ἄρρητος-ἀπόρρητος, φωστός-ἄρρωστος· ἀλλά : εὔρωστος, εὔρυθμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίκου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β : μεσημ-β-ρία (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ-β-λωκα (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα πρβλ. μολ-ῶν λαβέ). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : δ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός). (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων.

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν, αρ, ορ, ἔπαθεν ἐπένθεσιν, ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἡνῶθη ἔπειτα μὲν τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον αι ἢ οι (ὑφάν-じω) ὑφαίνω, (τάλαν-じα) τάλαινα, (χαρ-ά, χάρ-じω) χαίρω, (μό-ρα, μόρ-じα) μοῖρα· (πρβλ. χαμαϊλ-χαϊμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων.

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἑνοῦται μὲν αὐτὸν εἰς ξ : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (ὅνυχ-ς) ὅνυξ.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἑνοῦται μὲν αὐτὸν εἰς ψ : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέψω, (Ἄραβ-ς) Ἄραψ, (γράφ-ω, γράφ-σω) γράψω (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ ὑγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἐν ἐνρινον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος, οὗτοι τοῦ ἂ εἰς η (ἢ ἄ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι ἢ ο εἰς ι ἢ ω : (νέμ-ω, ἔνεμ-σα, ἔνεμμα) ἔνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφαν-να) ἔφημα, (ἀγγέλλω, ζηγγελ-σα, ζηγγελ-λα) ἤγγειλα, (φύρω, ἔφυρ-σα, ἔφυρ-ρα) ἔφῆ-ρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἀλσος, Ἔρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσόνησος) χερδόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον ἢ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως :

α') εὑρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη περὶ αὐτό : (ἀγγέλ-ος, ἀγγέλ-ιω) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-ιω) βάλλω.

β') εὑρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν α ἢ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) νν ἢ ρρ εἰς ἐν ν ἢ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει καὶ τοῦ ι ἢ ο εἰς ι ἢ ω : (τέν-ιω, τέννω) τείνω, (κλίν-ιω, κλίν-νω) κλίνω, (ἀμύν-ιω, ἀμύν-νω) ἀμν̄ω, (σπέρ-ιω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτίρ-ιω, οἰκτίρ-ρω) οἰκτίρω, (φύρ-ιω, φύρ-ρω) φύρω.

γ') εὑρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (κ, γ, χ) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν δόδοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲν αὐτὰ εἰς σσ ἢ ττ : (φυλάκ-ιω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-ιω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-ιω) ταράσσω ἢ ταράττω — (χαρίετ-ια) χαρίεσσα, (πλάτ-ιω ἢ πλάθ-ιω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ ι μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ : (οίμωγ-ή, οίμωγ-ιω) οίμωξα.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὁδοντικοῦ δ συνεχωνεύθη μὲν αὐτὸν εἰς ζ : (παιδ-јω) παιζω, (ἐρίδ-јω) ἐρίζω.

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὁδοντικοῦ μὲν γ πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ ντ, νδ ἢ νθ) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲν τὸ ὁδοντικὸν εἰς σ καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ γ, μὲν ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος : (πάντ-јα, πᾶ'ν-σα) πᾶσα, (λυθέντ-јα, λυθέν-σα) λυθεῖσα, (ἑκόντ-јα, ἑκόν-σα) ἑκούσα· (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων:

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως :

1) οὐρανικὸν ἡ χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὁδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἑτερόπονουν (συμπνευματικόν, ἦτοι) γίνεται ὄμόπνουν μὲν τὸ ἐπόμενον ὁδοντικὸν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τός, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τὸς) κρυπ-τός, (κρύφ-δην) κρύψ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τὰ (ἀλλά : ἐβ-δομος), δκ-τὼ (ἀλλά : ὅγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἡ χειλικῶν μὲν ὁδοντικὰ εἰς τὴν ἀρχοίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ — πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν κ ἡ χ εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κχ, χμ : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀφομοιοῦται μὲν αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸν μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τρίβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὁδοντικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὁδοντικοῦ ἡ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανός (πιθ-τὸς) πισ-τός.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὁδοντικὸν πρὸ ἀλλού ὁδοντικοῦ ἡ πρὸ τοῦ μ : Ἀτθίς, Πιτθένες, Κάδμος, πυθμήν, ἀτμός. Ὁμοιώς διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὅποιον προηλθεν ἀπὸ κγ ἢ γγ ἢ κγ (βλ. ἀνωτέρω).

5) Τὸ τὴς συλλαβῆς τι εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήνετος ἢ τοῦ νείς πολλάς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς σ: πλοῦτ-ος (πλούτ-ιος) πλούσ-ιος, ἀθάνατ-ος (ἀθανατ-ία) ἀθανασία, ἐκόντ-ες (ἐκόντ-ιος, ἐκόνσ-ιος) ἐκούσιος· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἀλλά : αἰτία, σκότιος, ἐναντίος κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον ν εὐρισκόμενον

α') πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ξ τρέπεται εἰς ἔνρινον γ: (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράψω, (συν-χέω) συγχέω, (ἐν-ξύω) ἐγξύω.

β') πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ψ τρέπεται εἰς μ: (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-φύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχος) ἐμψυχος·

γ') πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σημεῖωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήκτων δημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐνυμολογικῶν μὲν αὐτὸν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα νῦν προέρχεται σμὸντι τοῦ μμ: μιανόμαι (μεμίαν-μαι) μεμίασμαι, μίασμα — ὑφαίνομαι (ὑφαν-μαι) ὑφασμαι, μφασμαι.

7) "Οταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἀνομοιώσις, ἡτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν (§ 5, 2): χορεύω-κεχόρευκα (ἐκ τοῦ χε-χόρευκα), φύω-πέργικα (ἐκ τοῦ φέ-φυκα), θύω-τέθυκα (ἐκ τοῦ θέ-θυκα), ἐτέθην (ἐκ τοῦ ἐθέ-θην), θρέμμα (ἐκ τοῦ θρέφ-μα)· τρέφω (ἐκ τοῦ θρέφ-ω), καὶ τροφὴ (ἐκ τοῦ θροφ-ή) ἢ θρίξ, ταῖς θριξί, ἀλλὰ τριχ-ός, τρίχ-ες κτλ.

Σημεῖωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβαὶ μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἀλλούς συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : ὀρθώθην (δπως δρθώσω, δρθωσα κλπ.), ἐθέλχθην (δπως θέλξω, θελξα κλπ.), φάθι (δπως φάτω, φατέ κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλὸν : ἐλύθην, λύθητι (ἐκ τοῦ λύθηθι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Τ Υ Π Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου.

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἦτοι τὰ εἰδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ρῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἔξ, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ρῆμα, λέγονται καλιτά, διότι κλίνονται, ἦτοι ἔκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ. — λόγω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἀκαλιτά, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἔκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφὴν (π.χ. ἔκει, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὄποιας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἔκάστη κλιτή λέξις, λέγονται τὸ ποια αὐτῆς (π.χ. ήρωας, ήρωος, ήρωα κτλ. — λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται κατάληξις αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (π.χ. ήρω- λέγ-).

2) Ο τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆν η σύμφωνον) λέγεται χαρακτήρ αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ήρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λέγ-).

2. Π τ ώ σ ε ι σ.

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἦτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οι τύποι, ύπό τους όποιους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε: ἡ ὄνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὁνομαστική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποιαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίς; (Τίς ἤλθεν; · Ο Παῦλος).

2) Γενική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποιαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνος; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον, Τοῦ Παύλου).

3) Δοτική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποιαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: εἰς τίνα; (σὲ ποιόν;). (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον; · Τῷ Παῦλῷ = εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποιαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνα; (ποιόν;). (Τίνα εἰδεῖς; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητική λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποιαν μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμεν τινα: Παῦλε, Ιατρέ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὄνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲν ὄνομα δρθαί πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις.

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἔκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον: ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ: οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον. Κανονικῶς δμως τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ δόποιον δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικὰ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὅποιων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκὰ ἔκεινα, τῶν δοπιών δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἥ, καὶ οὐδέτερα ἔκεινα, τῶν δοπιών δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον τό: δ λίθος, ἡ φάρδος, τὸ κοράσιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἢτοι δύναται δὲν δημιουργεῖται γένους ἀρσενικοῦ ἡ θηλυκοῦ, ἐνῷ τὸ ὑπ’ αὐτοῦ σηματινόμενον δινεῖται γένους οὐδέτερου (δ λίθος, ἡ φάρδος)· καὶ ἀντίστροφα δύναται δὲν δημιουργεῖται γένους φυσικῶν γένους οὐδέτερου, ἐνῷ τὸ ὑπ’

αύτοῦ σημαινόμενον δν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ μειράκιον = δέ νέος, τὸ κοράσιον = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὅστις δηλοῖ ἐν ὅν, ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τὼ ὀφθαλμῶ (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημεῖωσις. Ἡ πτῶσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρέπομενα (ἥτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἔρθρον δ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐνικός			Πληθυντικός		
Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
δν.	ἡ	τὸ	οἱ	αι	τὰ
γεν.	τοῦ	τῆς	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τοὺς	τὰς	τὰ

(Δυϊκός : ὀνομ. καὶ αἰτ. τώ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταῖν).

Σημεῖωσις. Τὸ ἔρθρον δὲν ἔχει κλητικήν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν δυομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ω, τὸ δποῖον ἐνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν ούσιαστικῶν.

§ 43. Ονόματα ούσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δόποιαι σημαίνουν ὄντα, ἥτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πρᾶξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται συγχειμένα : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τραπέζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρᾶξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται ἀφηρημένα : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) δύναματα κύρια, ὅταν σημαίνουν ἐν μόνον ὀρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) δύναματα προστηγορικά, ὅταν σημαίνουν ἐν σύνολον δύμειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὅρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἐνα μόνον τύπον καὶ ἐν μόνον γένος : ὁ ἄνθρωπος, ἡ γυνή, τὸ τέκνον — ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ, ἐὰν δὲ εἰναι δύναματα ζώων, καλοῦνται ἐπίκοινα : ὁ ιέραξ, ἡ γαλῆ.

‘Απὸ τὰ οὐσιαστικὰ δύματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἐνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παῖς, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς· ταῦτα καλοῦνται μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἐνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἐνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ιέρευς-ἡ ιέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται διμοκατάληκτα καὶ διγενῆ.

Σημεῖοι. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιμέτων ὁ ἀρρεν-ή ἀρρην, ὁ θῆλυς-ἡ θῆλεια· ὁ ἀρρην ἀετός, ἡ ἀρρην ἀλώπηξ — ὁ θῆλυς ἀετός, ἡ θῆλεια ἀλώπηξ (πρβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός — θηλυκός ἀετός, ἀρσενική — θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Η πρώτη κλίσις.

1. Ασυναίρετα.

§ 46. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται δύναματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά μόνον ἀρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκά εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν.

'Εντικός

(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρειδα-)	(θ. βουλευτα-)		
ὸν.	ὅς	ταμίας	Ἄτρειδης	βουλευτὴς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἄτρειδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἄτρειδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἄτρειδην	βουλευτὴν
κλητ.	ὅ	ταμία	Ἄτρειδη	βουλευτὰ

Πληθυντικός

ὸν.	οῖς	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἄτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἄτρειδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τοὺς	ταμίας	Ἄτρειδας	βουλευτὰς
κλητ.	ὅ	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν.

'Εντικός

(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)		
ὸν.	ἥ	μάχαιρα	φρουρὰ	μοῦσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουρὰν	μούσαν
κλητ.	ὅ	μάχαιρα	φρουρὰ	μοῦσα

Πληθυντικός

ὸν.	αῖ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μοῦσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τὰς	μαχαίρας	φρουρὰς	μούσας
κλητ.	ὅ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι

'Ενικός			Πληθυντικός		
(θ. νυμφα-)		(θ. τιμα-)			
δν.	ἡ	νύμφη	τιμὴ	αἱ	νύμφαι
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις
αἰτ.	τὴν	νύμφην	τιμὴν	τὰς	νύμφας
κλητ.	ῷ	νύμφῃ	τιμῇ	ῷ	νύμφαι

§ 47. Φαινομενικά καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων.

'Ενικός			Πληθυντικός		
'Αρσενικὸν		Θηλυκόν			'Αρσ. καὶ Θηλ.
δν.	-ᾶς	ἡ -ης	-ἄ	ἢ -ά	ἡ -η
γεν.	-ου		-ᾶς	ἢ -ης	
δοτ.	-α	ἢ -η	-α	ἢ -η	
αἰτ.	-ᾶν	ἢ -ην	-ᾶν	ἢ -άν	ἢ -ην
κλητ.	-ᾶ	ἢ -η	ἢ -ά	ἢ -ά	ἢ -η

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὐταὶ προσήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίων καταλήξεων μετά τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ὄποιος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι αἱ η· π.χ. ἡ καταλήξης τῆς ἔνικ. ὀνομαστικῆς -αῖς προσήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος αὶ μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -εῖς, ἡ καταλήξης τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος αὶ μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξης τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -αῖς ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος αὶ μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -νεῖς (-αῖς = ἄεις)· (πρβλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὄνόματα:

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις.

2) τὸ αἱ εἰς τὴν κατάληξιν -αῖς (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -αὶ τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: ὁ δρυιθοθύραῖς, τοὺς Ἀτρειδᾶς, τῆς χώραῖς, τὰς σφαιραῖς (τὰ Ἀτρείδα, τὰ μούσα).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν Ἀτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλὰ: οἱ ἐτησίαι=τὰ μελέταια, τῶν ἐτησίων· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὄνόματα, τὰ ὄποια λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ εἰς ἄ

- 1) τὰ ἔθνικά : ὡς Πέρσα, ὡς Σκύθαι·
 2) τὰ εἰς -της : ὡς πολίτα, ὡς δικαιοστά—δεσπότης, ὡς δέσποτα.
 3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, τρίβης, -ώνης κλπ.
 (ἥτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ἔημικ): ὡς γυμνασιάρχα, ὡς γεωμέτρα, ὡς παντοπῶλα, ὡς παιδοτρίβα, ὡς τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ ρ, λέγεται καθαρὸν α (οἰκλ-α, ὥρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται μὴ καθαρὸν α (ὁἵζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων . δινομάτων :

- 1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλεῖα, θήρα·
 2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλῶσσα (γλώσσης, γλώσση), μᾶξα (μάξης, μάξη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχύ :

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὄνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φύκαια, Χαιρώνεια, εὐηνοια κτλ.·

2) εἰς τὰ ὄνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα·

3) εἰς τὰ ἔξης εἰς -ρα δισύλλαβα ὄνόματα : μοῖρα, πεῖρα, πρῷρα, σφαιρα καὶ σφῦρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ αἰτητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὸ α εἶναι μακρὸν ἡ βραχύ, ὅπως εἰς τὴν ἔνικὴν ὄνομαστικὴν : (ἡ χώρα) τὴν χώραν, ὡς χώρα, (ἡ γλῶσσα) τὴν γλῶσσαν - ὡς γλῶσσα.

2. Συνηρημένα.

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἡ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα πρωτόκλιτα δύνοματα : (Ἀθηνά) Ἀθηνᾶ, (μάνα) μνᾶ, (Ἐριμέας) Ἐριμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

(θ. Ἐριμεα-, Ἐριμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
ὄν. ὁ Ἐριμῆς	ἡ μνᾶ	ἡ γαλῆ
γεν. τοῦ Ἐριμοῦ	τῆς μνᾶς	τῆς γαλῆς
δοτ. τῷ Ἐριμῇ	τῇ μνᾷ	τῇ γαλῇ
αἰτ. τὸν Ἐριμην	τὴν μνᾶν	τὴν γαλῆν
αἰλητ. ὅ Ἐριμῆ	ὅ μνᾶ	ὅ γαλῆ

Πληθυντικός

δν.	οί	Ἐρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἐρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἐρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς	Ἐρμᾶς	τὰς	μνᾶς	γαλᾶς
κλητ.	ῶ	Ἐρμαῖ	ῶ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὄνόματα·

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅτι τὸ εαὶ εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναιροῦν εἰς η : ὁ Ἐρμέας-Ἐρμῆς· ἐνῷ : τοὺς Ἐρμέ-ας Ἐρμᾶς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα· (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲν διπλοῦν ρ : ὁ βορέας - ὁ βορρᾶς, τοῦ βορέου - τοῦ βορρᾶ, τῷ βορέᾳ - τῷ βορρᾷ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις.

1. Ασύναλιρετα.

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὄνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν εἰς -ος, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ον.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

Ἐνικός

(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ιατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὁδο-)
δν.	ὅ	ἀνθρωπος	ἰατρὸς
γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἰατροῦ
δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ
αἰτ.	τὸν	ἀνθρωπὸν	ἰατρὸν
κλητ.	ῶ	ἀνθρωπε	ἰατρὲ

Πληθυντικός

δν.	οἱ	ἀνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ	ψηφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν	ψηφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς	ψηφοις	ὁδοῖς
αἰτ.	τούς	ἀνθρώπους	ἰατρούς	τὰς	ψηφους	ὁδούς
κλητ.	ῶ	ἀνθρωποι	ἰατροὶ	ῶ	ψηφοι	ὁδοὶ

Παραδείγματα οὐδετέρων.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
(θ. ποτήριο-)			(θ. φυτο-)		
όν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια
κλητ.	ῶ	ποτήριον	φυτὸν	ῶ	ποτήρια
					φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων.

Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
όν.	-ος	-ον	-οι
γεν.	-ου	-ου	-ων
δοτ.	-ῷ	-ῷ	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους
κλητ.	-ε	-ον	-οι
			-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προσῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίων καταλήξεων μετά τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, δὲ ὁ πότος εἰς τὰ δευτερόκλιτα εἶναι οὐ (ἢ εἶ) π.χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ ον προσῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος οὐ μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -η -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος οὐ μετά τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ους=ους· βλ. § 33, 6.).

Παρατηρήσεις.

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὄνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἔδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις:

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὄνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἵασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἥτοι τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν.

2) Ἡ κατάληξις αἱ εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρα, τὰ μῆλα (τὰ ποιήματα) (βλ. καὶ § 16, 2-8).

2. Συνηρημένα.

§ 57. Απὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἡ ε, τὰ πλεῖστα ἐπαθον συνάρρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα.

Ἐνικός

(θ. ἔκπλοο-, ἔκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου)	(θ. προχοο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)
δν.	δέ	ἔκπλους	ῥοῦς
γεν.	τοῦ	ἔκπλου	ῥοῦ
δοτ.	τῷ	ἔκπλῳ	ῥῷ
αἰτ.	τὸν	ἔκπλουν	ῥοῦν

Πληθυντικός

δν.	οἱ	ἔκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἔκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὀστῶν
δοτ.	τοῖς	ἔκπλοις	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὀστοῖς
αἰτ.	τοὺς	ἔκπλους	ῥοῦς	τὰς	πρόχους	τὰ	ὀστᾶ

Παρατηρήσεις.

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα:

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσιναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν ο ἡ ε, ταῦτα ἔχουν ου (τὸ δόπον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ ο+ο ἡ ε+ο).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβήν, εἰς τὴν δόποιαν τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικήν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμόν).

3. Αττικόκλιτα.

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: δ Ἀθως, ἡ ἀλως, δ νεώς. Ταῦτα λέγονται ἀττικόκλιτα, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ διμιλοῦντες τὴν Ἀττικήν διάλεκτον.

Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
δν.	ό	νεώς	Μενέλεως	ή
γεν.	τοῦ	νεώ	Μενέλεω	τῆς
δοτ.	τῷ	νεῷ	Μενέλεῳ	ἄλω
αἰτ.	τὸν	νεών	Μενέλεων	τὴν
κλητ.	ῶ	νεώς	Μενέλεως	ἄλως

Πληθυντικὸς

δν.	οί	νεῷ	—	αἱ	ἄλω	τὰ	ἀνώγεω
γεν.	τῶν	νεών	—	τῶν	ἄλων	τῶν	ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς	νεῷς	—	τοῖς	ἄλως	τοῖς	ἀνώγεως
αἰτ.	τούς	νεώς	—	τὰς	ἄλως	τὰ	ἀνώγεω
κλητ.	ῶ	νεῷ	—	ἄ	ἄλω	ἄ	ἀνώγεω

Παρατηρήσεις.

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πάσασθαι τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει τι ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει τι : τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῷ (οἱ ναοί).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲν τὴν ὀνομαστικήν.

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστική : δ λεώς, τοῦ λεώ — δ Λεξίλεως, τοῦ Λεξίλεω — δ ταῦς, τοῦ ταῦ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αιτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἀθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις.

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἐν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ὥστε εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικήν γενικήν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσότεραν τῆς ἐνικῆς ὄνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὄνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν μὲ τὴν κατάληξιν -ς, καὶ ταῦτα λέγονται κατάληξις (στάχυς, γύρας), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται ἀκατάληξις (λιμήν, γέρων).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὄνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὄνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι μονόθεμα, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλήνος κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι διπλόθεμα, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμήν, λιμένος κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχῃ εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του μαρτὸν φωνῆν, λέγεται ἵσχυρὸν (λιμην-, χιων-), τὸ δὲ ἔτερον, τὸ δόποιον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ φωνῆν, λέγεται ἀσθενὲς (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὑρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος ("Ελλην-ος, γύγαντ-ος"). Ἐάν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἔτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὑρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὄνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμήν — χιόν-ος, χιών).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὗτῶν τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα διαιροῦνται εἰς φωνηνότληκτα (στάχυς, στάχυος, — πόλις, πόλεως) καὶ εἰς συμφωνόληκτα (ἀγών, ἀγῶνος — γέρων, γέροντ-ος).

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὄνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἀφωνίαν (φύλαξ, φύλακος — πατρίς, πατρόδος), καὶ εἰς ημιφωνόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ἡμίφωνον (λιμήν, λιμένος — ὁρίτωρ, ὁρίτορος). (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνη εντός ληκτα.

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηγεντολήκτων τριτοκλίτων ὄνομάτων τὰ πλεῖστα εἰναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἰναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικά εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἡρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἵχθυ-)	(θ. δρυ-)
δν.	ό	ἡρω-ς	θώ-ς	ἵχθυ-ς
γεν.	τοῦ	ἡρω-ος	θω-ός	ἵχθυ-ος
δοτ.	τῷ	ἡρω-ι	θω-ὶ	ἵχθυ-ι
αἰτ.	τὸν	ἡρω-α	θῶ-α	ἵχθυ-ν
κλητ.	ῶ	ἡρω-ς	θῶ-ς	ἵχθυ

Πληθυντικὸς

δν.	οἱ	ἡρω-ες	θῶ-ες	ἵχθυ-ες	αἱ	δρύ-ες
γεν.	τῶν	ἡρω-ων	θῶ-ων	ἵχθυ-ων	τῶν	δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἡρω-σι	θω-σὶ	ἵχθυ-σι	τοῖς	δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς	ἡρω-ας	θῶ-ας	ἵχθυ-ς	τὰς	δρῦ-ς
κλητ.	ῶ	ἡρω-ες	θῶ-ες	ἵχθυ-ες	ῶ	δρύ-ες

Σημεῖωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἵχθυς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελυς εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ομοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηγεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως δὲ κις, δ, ἡ, ἡ οἰς (ἐκ τοῦ δις), καὶ τὸ κύριον ὄνομα δ Συέννεσις, προσέστι δὲ τῷ δυνατά τὴν τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἑνικόν ἀριθμόν : δ κις, τοῦ κι-άς, τῷ κι-ί, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σι, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις.

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὄνομάτων :

1) ἡ ἑνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀνεύ καταλήξεως, ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας : φ ἵχθυ, τὸν ἵχθυ-ν, τοὺς ἵχθυ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6) : δ μῆς, τὸν μῆν, ὥ μῆ, τοὺς μῆς — τὰς ὀφρῦς — τοὺς ἵχθυς.

§ 70. β') Καταληκτικά ἀρσενικά και θηλυκά εἰς -ις -εως ή -υς -εως,
διπλόθεμα, και τὸ οὐδέτερον τὸ δέστυ.

'Ενικός

(θ. πρυτανι- πρυτανε-) (θ. πολι- πολε-) (θ. πελεκυ- πελεκε-) (θ. ἀστυ- ἀστε-)

δν.	ό πρύτανι-ς	ή πόλι-ς	ό πέλεκυ-ς	τὸ ἄστυ
γεν.	τοῦ πρυτάνε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πελέκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῷ πρυτάνει	τῇ πόλει	τῷ πελέκει	τῷ ἄστει
αἰτ.	τὸν πρύτανι-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πέλεκυ-ν	τὸ ἄστυ
κλητ.	ῶ πρύτανι	ῶ πόλι	ῶ πελέκυ	ῶ ἄστυ

Πληθυντικός

δν.	οἱ πρυτάνεις αἱ πόλεις	οἱ πελέκεις τὰ ἄστη
γεν.	τῶν πρυτάνε-ων τῶν πόλε-ων	τῶν πελέκε-ων τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς πρυτάνε-σι ταῖς πόλε-σι	τοῖς πελέκε-σι τοῖς ἄστε-σι
αἰτ.	τοὺς πρυτάνεις τὰς πόλεις	τοὺς πελέκεις τὰ ἄστη
κλητ.	ῶ πρυτάνεις ϖ πόλεις	ῶ πελέκεις ϖ ἄστη

Σημείωσις. Κατὰ τὸ δονομα ἡ πολις, ἐκτὸς πολλῶν ἔλλων δνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν δριθμόν και τὰ δνόματα τίγρις και τύρας. Κατὰ δὲ τὸ δονομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ δνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθώς και τὸ δονομα ὁ ἔγχελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων δνομάτων εἶναι

'Ενικός

Πληθυντικός

Αρσ. και Θηλ. Οὐδ.	Αρσ. και Θηλ.	Οὐδ.
δν.	-ς ḥ —	—
γεν.	-ος (ḥ -ως)	-ων
δοτ.	-ῖ	-σῖ
αἰτ.	-ἄς ḥ -ν	-ἄς ḥ -ξ, -ς (-νς)
κλητ.	-ς ḥ	-ες

Σημείωσις. Η κατάληξις τῆς ἑνικῆς γενικῆς -ως προσήλθεν ἐξ ἀντι-μεταχωρήσεως : πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αιτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποθολήν τοῦ ν πρὸ τοῦ δημοσίου (βλ. § 32, 4 και 33, 6).

Παρατηρήσεις.

§ 72. Τὰ εἰς -ις ḥ -υς (γεν. -εως) φωνηγεντόληγκτα δνόματα :

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἡτοι δσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἐν θέμα εἰς ι (πρυτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε (πρυτανε-πολε-), δσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἐν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε (πελεκε-, πηχε-)¹ καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὅποιον λήγει εἰς η ή υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὄνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὅποιον λήγει εἰς ε, πᾶσαι οἱ ἄλλαι πτώσεις.

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἑπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει (πόλε-ι, πόλει — πόλε-εις, πόλεις).

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -οις ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πήχε-ων.

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἀνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὄμοιαν μὲ τὴν ὄνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πήχεις, τοὺς πήχεις.

Σημεῖοι. Τοῦ οὐδετέρου ὄνοματος τὸ δστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρας συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν -α εἰς -η : (δστε-α) δστη.

§ 73. γ') Καταληκτικά εἰς -εὺς (γεν.-έως), εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ιππευ-)	(θ. ἀλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βου-)
ὄν.	ό	ἰππεὺς	ἀλιεὺς	ἡ
γεν.	τοῦ	ἰππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς
δοτ.	τῷ	ἰππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ
αἰτ.	τὸν	ἰππέ-ᾳ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾳ	τὴν
κλητ.	ῶ	ἰππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἰππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῶν	ἰππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γραῖ-ῶν	τῶν	βό-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἰππεῖ-σι	ἀλιεῖ-σι	ταῖς	γραῖ-σι	τοῖς	βοῦ-σι
αἰτ.	τοὺς	ἰππέ-ᾶς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾳς	τὰς	γραῖ-ς	τοὺς	βοῦ-ς
κλητ.	ῶ	ἰππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ḥ σ εις.

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἡ -οῦς φωνηεντολήκτων ὄνομάτων ὁ χαρακτήρ **υ** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεύσι — γραῦς, γραῦν, γραυσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραός, γραῖς (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολήκτων ὄνομάτων :

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὅποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος **υ**, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον **ι** ἡ ε τῶν καταλήξεων εἰς ει : (ἵππε-ι) ἵππει, (ἵππε-ες) ἵππεις, (ἵππε-ε) ἵππει (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἑνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἔνευ καταλήξεως : ὡ βασιλεῦ·

3) ἡ ἑνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. "Οσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναιροῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον **ω** καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβρέως) Εὐβριῶς, (Εὐβρόέων) Εὐβριῶν, (Εὐβρόέα) Εὐβριᾶ, (Εὐβρόέας) Εὐβριᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἡχω-, ἡχο-)	
δν.	ἡ Λητώ	ἡ ἡχώ	
γεν.	τῆς Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς ἡχοῦς
δοτ.	τῇ Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῇ ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν ἡχώ
κλητ.	ώ Λητοῖ		ώ ἡχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὄνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἔνικὸν ἀριθμόν, δύσακις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τάς λεχούς κτλ.

Εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν δέχονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόλητα.

1. Ἀφωνόληητα.

§ 78. Τὰ ἀφωνόληητα τριτόκλιτα ὄνοματα εἰναι :

- 1) οὐρανικόληητα, ἥτοι μὲν χαρακτῆρα οὐρανικὸν (α , γ , χ).
- 2) χειλικόληητα, ἥτοι μὲν χαρακτῆρα χειλικὸν (π , β , ϕ).
- 3) ὀδοντικόληητα, ἥτοι μὲν χαρακτῆρα ὀδοντικὸν (τ , δ , θ).

§ 79. Οὐρανικόληητα καὶ χειλικόληητα, καταληητικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα.

'Ενικός

όν.	ό	φύλαξ	ή	φλόξ	ό	ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλοιγ-ός	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλοιγ-ὶ	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνυχ-α
κλητ.	ῷ	φύλαξ	ῷ	φλόξ	ῷ	ὄνυξ

Πληθυντικός

όν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλοιγ-ῶν	τῶν	ὄνυχ-ῶν
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοιξὶ	τοῖς	ὄνυξι
αἰτ.	τοὺς	φύλακ-ας	τὰς	φλόγ-ας	τοὺς	ὄνυχ-ας
κλητ.	ῷ	φύλακ-ες	ῷ	φλόγ-ες	ῷ	ὄνυχ-ες

'Ενικός

Πληθυντικός

όν.	ό	κώνωψ	"Αραψ	οἱ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	"Αραβ-ος	τῶν	κώνωπ-ῶν	"Αράβ-ῶν
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	"Αραβ-ὶ	τοῖς	κώνωψι	"Αραψι
αἰτ.	τὸν	κώνωπ-α	"Αραβ-α	τοὺς	κώνωπ-ας	"Αραβ-ας
κλητ.	ῷ	κώνωψ	"Αραψ	ῷ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες

Σημεῖωσις. Οἱ τύποι τῆς ἑνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προσηλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-, φλόγ-, όνυχ-, κώνωψ-, "Αραψ- -φύλακ-σι, φλοιγ-σι, κώνωπ-σι, "Αραβ-σι" (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Οδοντικόληητα.

α) Καταληητικὰ εἰς -ς, μονόθεμα.

'Ενικός

όν.	ό	τάπης	ή	'Ελληνίς	ό	ὅρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	'Ελληνίδ-ος	τοῦ	ὅρνιθ-ος

δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῇ	Ἐλληνίδ-ι	τῷ	ὅρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἐλληνίδ-α	τὸν	ὅρνιν
κλητ.	ῷ	τάπης	ῷ	Ἐλληνίς	ῷ	ὅρνι

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

ὸν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἐλληνίδ-ες	οἱ	ὅρνιθ-ες
γεν.	τῶν	τάπητ-ων	τῶν	Ἐλληνίδ-ων	τῶν	ὅρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπητ-ι	ταῖς	Ἐλληνίδ-σι	τοῖς	ὅρνιθ-σι
αἰτ.	τοὺς	τάπητ-ας	τὰς	Ἐλληνίδ-ας	τοὺς	ὅρνιθ-ας
κλητ.	ῷ	τάπητ-ες	ῷ	Ἐλληνίδ-ες	ῷ	ὅρνιθ-ες

Ἐνικός

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

ὸν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριάντ-σι	ἐλέφα-σι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τοὺς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ῷ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ῷ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σ η μ ε ἵ ω σ i c. Οι τύποι τῆς ἐνικῆς δύνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προσήλθουν ἐξ ἀρχικῶν τύπων τάπητ-ς, Ἐλληνίδ-ς, ὅρνιθ-ς, ἀνδριάντ-ς, ἐλέφαντ-ς, —τάπητ-σι, Ἐλληνίδ-σι, ἀνδριάντ-σι, ἐλέφαντ-σι (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληπτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος.

Ἐνικός

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

Ἐνικός

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

(θ. γερωντ-, γεροντ-)

(θ. σωματ-)

ὸν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέροντ-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώματ-σι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τοὺς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλητ.	ῷ	γέρον	ῷ	γέροντ-ες	ῷ	σῶμα	ῷ	σώματ-α

Σ η μ ε ἵ ω σ i c. Οι τύποι τῆς ἐνικῆς δύνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προσήλθουν ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέρωντ, γέροντ, σώματ, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέροντ-σι, σώματ-σι (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π αρ α τ η ρ ή σ εις.

§ 82. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληγτα δύναματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν εἰς α (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικήν αλητικήν δύμοιάν μὲ τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν (ὡς τάπης, ὡς πατρίς, ὡς ἴμας, ὡς ὁδούς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν τὰ βαρύτονα δύναντικόληγτα εἰς -ις τὴν σχηματίζουν εἰς -ν (κατὰ τὰ φωνηντόληγτα εἰς -ις, -εως) : ή ἔρις, τὴν ἔριν — ή χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικήν αλητικήν

α') τὰ εἰς -ις βαρύτονα δύναντικόληγτα, τὸ δέκυτον δύναμα τυραννίς καὶ τὸ δύναμα ὁ παῖς (= πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἀνευ τῆς καταλήξεως -ς (κατὰ τὰ εἰς -ις φωνηντόληγτα) : ὡς Ἀρτεμι, ὡς Ἄγι, ὡς ἔρι, ὡς ὅρη, ὡς τυραννί, ὡς παῖ (ὅπως : ὃ πρύτανι, ὃ πόλι).

β') τὰ εἰς -ας (-αντος) βαρύτονα δύναντικόληγτα τὴν σχηματίζουν δύμοιάν μὲ τὸ θέμα : ὡς ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὡς γύγαν (ἐκ τοῦ γύγαντ) . (βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ δύναματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ δ ποὺς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἵσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πονδ-) εἰς τὴν ἐνικήν δύναμαστικήν καὶ τὴν αλητικήν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὰ δὲ δύναματα ἡ θρίξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα θριχ- εἰς τὴν δύναμαστικήν καὶ τὴν αλητικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θρίξ, δηθρίξ, ταῖς θριξί) , καὶ ἀπὸ τὸ θέμα τριχ- εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχύς, τῆς τριχί) . (βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ δύναντικόληγτα δύναματα μὲ θέμα εἰς -ντ εἴπαθον συναίρεστιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ α + ω ἡ α + ο εἰς ω, τοῦ α + ε ἡ α + ει εἰς α καὶ τοῦ ο + ει ἡ ο + ε εἰς ου) : δι Ξενοφῶν (Ξενοφάωντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφάντος) κτλ., ὡς ἄλλας (ἀλλάεντ-ες, ἀλλάεις), τοῦ ἄλλαντος (ἀλλάεντος) κτλ., ὡς πλακοῦς (πλακάεντ-ες, πλακάεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακάεντος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληγτα.

§ 83. Τὰ ἥμιφωνόληγτα τριτόκλιτα δύναματα είναι :

1) ἐνρινόληγτα, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα τοῦ θέματος ἐνρινον (ν).

2) Νγρόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα οὐγρὸν (λ, ρ).

3) σιγμόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα.

1) Καταληκτικὰ εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ό δελφίς	παιάν	"Ἑλλῆν	χιτών
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιάν-ος	"Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιάν-ι	"Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τὸν δελφῖν-α	παιάν-α	"Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλητ.	ῶ δελφίς	παιάν	"Ἑλλῆν	χιτών

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιάν-ες	"Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφῖν-ων	παιάν-ων	"Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖν-σι	παιάν-σι	"Ἑλλην-σι	χιτῶν-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιάν-ας	"Ἑλλην-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ῶ δελφῖν-ες	παιάν-ες	"Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτείς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ῃ, τὸν κτέν-α, ὁ κτείς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτείς, δελφῖσι, παιᾶσι, "Ἑλλησι, χιτῶσι κλπ. προσήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-, κτέν-, δελφῖν-σι, παιάν-σι, χιτῶν-σι" (βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα.

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κιων-, κιον-)
ὄγ.	ό ποιμὴν	ή χελιδὼν	ό κιών
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κιόν-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κιόν-ι
αἰτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κιόν-α
κλητ.	ῶ ποιμὴν	ῶ χελιδὼν	ῶ κιών

Πληθυντικός

δὸν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κιόν-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέν-σι	ταῖς	χελιδόν-σι	τοῖς	κιόν-σι
αἰτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τὰς	χελιδόν-ας	τοὺς	κιόν-ας
κλητ.	ῷ	ποιμέν-ες	ῷ	χελιδόν-ες	ῷ	κιόν-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κιόν-σι (βλ. § 33, 6.).

§ 86. β') Υγρόληκτα.

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ώρ, γεν. -ώρος, διπλόθεμα.

Ἐνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
δὸν.	δ	κρατήρ	ἀθήρ
γεν.	τοῦ	κρατῆρ-ος	ἀθέρ-ος
δοτ.	τῷ	κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι
αἰτ.	τὸν	κρατῆρ-α	ἀθέρ-α
κλητ.	ῷ	κρατῆρ	ἀθήρ

Πληθυντικός

δὸν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥήτορ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ῷ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα δὲ κρατῆρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα δὲ σωτῆρ (τοῦ σωτῆρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα δὲ ἀθῆρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα δὲ ἀστῆρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα δὲ σωτῆρ σχηματίζει τὴν ἐνικήν κλητικὴν ὥστε, τὸ δὲ ὄνομα δὲ ἀστῆρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγχροτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὅγροληκτον μὲν χαρακτῆρα λέγεται μόνον δὲ λας (τοῦ ἀλός, τῷ ἀλλ, τὸν ἀλα, ὃς ἀλ-οι ἀλες, τῶν ἀλῶν, τοῖς ἀλσί, τοὺς ἀλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα.

§ 87. Οὐδέτερα Ὅγροληκτα είναι τὰ ὄνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὔχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικήν ἀριθμόν.

Τὸ δνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : ἔαρ - ἥρ, τοῦ
ἔαρος - ἥρος, τῷ ἔαρι - ἥρι κλπ.: (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἔνρινόλημτα καὶ ὑγρόλημτα δνόματα.

§ 88. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἔνρινόλημτα καὶ ὑγρόλημτα δνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἴσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικήν δνομαστικήν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές τὰς ἄλλας πτώσεις : δ λιμήν, ἡ χιών, δ αἰθήρ, δ κοσμήτωρ — τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κλπ.·

2) τὴν ἐνικήν κλητικήν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα δμοίαν μὲ τὴν ἐνικήν δνομαστικήν : ἡ ἀκτίς — ὁ ἀκτίς, δ πελεκάν — ὁ πελεκάν, δ ποιμήν — ὁ ποιμήν, ἡ χελιδών — ὁ χελιδών, δ ἀστήρ — ὁ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτονα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ δποῖα σχηματίζουν τὴν ἐνικήν κλητικήν δμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα : δ γείτων — ὁ γείτον, δ αὐτοκράτωρ — ὁ αὐτοκράτορ.

Τὰ κύρια δνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ δμοία εἰς τὴν ἐνικήν κλητικήν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὁ Ἀγάμεμνον, ὁ Ἀριστόγειτον.

3) Σύγκοπτό μενα.

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα.

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

δν.	δ	πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τοὺς	πατέρ-ας	ἄνδρ-ας
κλητ.	ὁ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικός

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῆ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητρ

Π α ρ α τ η ρ ḥ σ εις.

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληγτα ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ καὶ ἀνὴρ λέγονται συγχρόμενα, διότι (συγχρόμενον, ἡτοι) ἀποβάλλουν τὸ ετοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα ἀνὴρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ). (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγχροπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγχρομένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν αρραγύ, ἐπὶ τοῦ ὅποιου καὶ τονίζονται: μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.

§ 91. Ἐκ τῶν συγχροπτομένων ὄνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἀνὴρ καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : μητρός, μητοί — ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρῶν.

2) τὸ ὄνομα Δημήτηρ εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα πατήρ, θυγάτηρ καὶ ἀνὴρ εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὠ πάτερ, θύγατερ, ἀνερ.

4) τὸ ὄνομα γαστήρ ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὄμοιαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : ὠ γαστήρ (κανονικῶς προβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμόληντα.

α'. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ḥ -ατος).

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ἀν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατα
γεν.	τοῦ	κέρως ḥ τοῦ κέρατος	τῶν	κερῶν	ἢ τῶν κεράτων
δοτ.	τῷ	κέραξ ḥ τῷ κέρατι	τοῖς	κέρασι	
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατα
κλητ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα	ἢ ὦ κέρατα

Π α ρ α τ η ρ ḥ σ ε i s.

§ 93. Σιγμόληκτα ούδέτερα εἰς -αις εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας — γέρας, γῆρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετά τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναιρουνται : (κρέασ-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ι=) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς ασ τὰ ὄντα μεταξύ κρέας, γέρας καὶ γῆρας (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέᾳ κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὄμοι καὶ ὡς ὄδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τερῶν ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἐνικόν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς -ασ σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ (κατὰ τὰ εἰς -α οὐδέτερα ὄδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατος κλπ., τὰ πέρατα, τῶν περάτων κλπ., τὸ τέρας, τοῦ τέρατος κλπ. : (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὄνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὄνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προήλθεν ἐκ συναιρέσεως τοῦ α + α, δύνεται νὰ βραχυνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ γέραδ ἢ γέρδ (ὅπως τὰ δῶρα).

§ 94. β'. Οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους.

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. στελεχεσ-) (θ. χρεεσ-)

δν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελέχων	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλητ.	ῶ	στέλεχος	χρέος	ἢ	στελέχη	χρέα

Π α ρ α τ η ρ ḥ σ ε i s.

§ 95. Τῶν σιγμολήκτων οὐδετέρων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -εσ, ἀλλὰ τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος σ εἰς

τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν (αἴτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτὴρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήντα συναριστοῦνται, ἵτοι τὸ ε+α εἰς η ἡ, ἢν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾄ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέα), τὸ ε+ι εἰς ει (τῷ δάσε-ϊ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ δρε-ος - δρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμόληγκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναριστον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἡ καὶ ἀσυναριστον καὶ συνηρημένην (τῶν ὁρέων ἡ τῶν ὁρῶν).

§ 96. γ'. Ἀρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἡ -ης, γεν. -έους), διπλόθεμα.

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)	οἱ Σωκράτης 'Ηρακλῆς	(θ. 'Ηρακλεησ- 'Ηρακλεεσ
ἐν. ὁ Σωκράτης	οἱ Σωκράται 'Ηρακλεῖς	Σωκράται 'Ηρακλεῖς
γεν. τοῦ Σωκράτους	τῶν Σωκρατῶν 'Ηρακλέων	τῶν Σωκρατῶν 'Ηρακλέων
δοτ. τῷ Σωκράτει	τοῖς Σωκράταις —	τοῖς Σωκράταις —
αἰτ. τὸν Σωκράτη	τοὺς Σωκράτας 'Ηρακλεῖς	τοὺς Σωκράτας 'Ηρακλεῖς
κλητ. ὁ Σώκρατες	ὅ Σώκρατες 'Ηράκλεις	ὅ Σώκραται 'Ηρακλεῖς

Παρατηρήσεις.

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληγκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἡ -ης, γεν. -έους) είναι πάντα κύρια ὄνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅνομα σιγμόληγκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἡ ῥῆμα) : Πολυκράτης (πολύς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἀριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρος (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ισχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτὴρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήντα συναριστοῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληγκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὡς Ἀριστότελες, ὡς Δημόσθενες, ὡς Ἀγαθοκλεις (Ἀγαθόκλεες).

3) δσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν πρώτην αλίσιν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἥτοι τὰ εἰς -αλῆς) κατὰ τὴν τρίτην .

4) δσα λήγουν εἰς -αλῆς συναριοῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -αλε, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ η ἡ ε ἦ ει : (Θεμιστοκλέης) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλεες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλεί) Θεμιστοκλεῖ.

Σημείωσις. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (ὅπως τὸν 'Αριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα.

Ἐνικός

	(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)
δὸν.	ἡ αἰδὼς	ἡ Ἡώς
γεν.	τῆς αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς Ἡοῦς
δοτ.	τῇ αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ Ἡοῖ
αἰτ.	τὴν αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν Ἡῶ
κλητ.	ῷ αἰδὼς	ῷ Ἡώς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα δνόματα.

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων δνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἔδιαι:

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν δνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως -ι, -σι, -α καὶ -ας τὸ δίχρονον ι καὶ α εἶναι βροχύ : κλητῆρι, κλητῆρσι, κλητῆρᾳ, κλητῆράς.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα δνόματα εἰς τὴν γενικήν καὶ τὴν δοτικήν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ θῆρ, τοῦ θηρός, τῷ θηρὶ — τῶν θηρῶν, τοῖς θηρ-σι — (τοῖν θηροῖν). 'Αλλὰ τὰ μονοσύλλαβα δνόματα ἡ δάς, δ θώς, τὸ οὖς, δ παις, δ Τρώς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικήν τονίζονται κανονικῶς : τῶν δάδων, τῶν θώων, τῶν ὕτων, τῶν παιδῶν, τῶν Τρόφων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἀν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἑνικὴ ὄνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὄνόματος ἡ γλαῦξ·
- 2) ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εύς: ὁ γραμματεῖ, ὁ Θησεῦ·
- 3) ἡ ἑνικὴ ὄνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὄνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς· (βλ. καὶ § 69, 2).

Ση μείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παιᾶς καὶ φῶς, διότι προῆλθον ἐκ συναιρέσεως (πάτερ, φώς). Η δὲ λέξις ἡ κλείς προῆλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κληῆς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκός ἀριθμός τῶν ὄνομάτων.

§ 103. Ὁ δυϊκός ἀριθμὸς τῶν ὄνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἤτοι ἔνα διὰ τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικήν καὶ δοτικήν. Λι δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὄνομάτων εἶναι :

- 1) τῆς α' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν.
- 2) τῆς β' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
- 3) τῆς γ' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
- α') τὸ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τὸ μούσα, τοῖν μούσαιν
- β') τὸ ἰατρ-ώ, τοῖν ἰατρ-οῖν — τὸ νήσ-ω, τοῖν νήσ-οιν — τὸ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν
- γ') τὸ ἥρω-ε, τοῖν ἥρω-οιν — τὸ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τὸ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τὸ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τὸ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τὸ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικὰ ὄνόματα δὲν συγχρατίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὁ μαλῶς, ἤτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται. ἀν ώ μαλα.

Ἐκ τῶν ἀνωμάλων οὐσιαστικῶν λέγονται :

- 1) ἐτερογενῆς, δσα εἰς τὸν πληγμυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἐτερογενῆς, ἤτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἑνικοῦ, ἡ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : δ λόχνος — τὰ λόχνα, δ σῖτος — τὰ σῖτα, δ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα).

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα (πρβλ. νῦν : τὸ πεῦκον καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα).

3) ἔτεροκλιτα, ὅσα εἰς τὸν ἐνα ἀριθμὸν κλίνονται κατά τινα κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινας μὲν πτώσεις κατά τινα κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') διπρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσιν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβεων κλπ. (κατὰ τὴν γ').

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρὸς κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β').

γ') ἡ γυνὴ (κατὰ τὴν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὡς γύναι — αἱ γυναικες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξὶ κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1).

δ') διθαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὡς Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόντα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν).

ε') διΑρης, τοῦ Αρεως (ἀρχῆθεν "Αρηος, § 32, 4), τῷ Αρει, τὸν Αρη καὶ Αρην, ὡς Αρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Όμοιως διΑστυάγης (Κυαξάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλας ξενικὰ δινόματα), τοῦ Αστυάγους, τῷ Αστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), τὸν Αστυάγην, ὡς Αστυάγη (κατὰ τὴν α').

ζ') διάμνος, τοῦ δάμνου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ δάμνος, τῷ δάμνῃ, τὸν δάμνα — οἱ δάμνες, τῶν δάμνων, τὸν δάμνας (ἐκ θ. δάρεν-, δάρν- τοῦ σπανίου δινόματος τῆς γ' κλίσεως διάρην, πρβλ. § 90 κ. ἐ.).

η') δινέος, τοῦ νίεου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ νιέος, τῷ νιεῖ — οἱ νιεῖς, τῶν νιέων, τοῖς νιέσι, τὸν νιεῖς (κατὰ τὴν γ').

η') διδινείρος, τοῦ δινείρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ δινείρατος (ἐξ ἀχρήστου δινομαστικῆς τὸ δινείραρ), τῷ δινείρατι — τὰ δινείρατα, τῶν δινειράτων (κατὰ τὴν γ').

θ') διΟιδίπονος, τοῦ Οιδίποδος, τῷ Οιδίποδι, ὡς Οιδίπον (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίποντ (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') δοχρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρῶτα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτική καὶ χρῶ (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν χρῶ = ἔως τὸ δέρμα).

4) μεταπλαστά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὀρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλάσισεται πρβλ. τὸ γράψιμον, τοῦ γραφίματος).

α') δικύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὁ κύον — οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσὶ κτλ. (θ. κυων-, κυον- κυν-).

β') διμάρτυς, τοῦ μάρτυρος κτλ. ὁ μάρτυς — οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτυρῶν, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρτυρας κτλ. (θ. μαρτυ-, μαρτυρ-).

γ') δισής, τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τὸν σέας — τοῦ σητός, οἱ σῆτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας (θ. στρ-, σεσ-, σητ-).

δ') ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλεῖδα καὶ τὴν κλεῖν — αἱ κλεῖδες κτλ., τὰς κλεῖδας καὶ τὰς κλεῖς (θ. κλειδ-, κλει-) (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ ναῦς, τῆς νεὼς (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῇ νη-ί, τὴν ναῦν, ὁ ναῦ — αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὁ νῆες (θ. ναυ-, νη-, νε-).

ζ') ἡ χείρ, τῆς χειρός κτλ. — αἱ χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσί, τὰς χεῖρας κτλ. — δυϊκ. τῷ χείρᾳ, τοῖν χεροῖν (θ. χειρ-, χερ-).

ζ') τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ — τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι κτλ. (θ. γόνυ-, γονατ-).

η') τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ ἡπαρ, τοῦ ἡπατος, τῷ ἡπατι, τὸ ἡπαρ — τὰ ἡπατα, τῶν ἡπάτων κτλ. (θ. ἡπαρ-, ἡπατ-). ὄμοιώς τὸ δέλεαρ (τοῦ δελέατος), τὸ στέαρ (τοῦ στέατος), τὸ φρέαρ (τοῦ φρέατος).

ι') τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι, τὸ ὕδωρ — τὰ ὕδατα, τῶν ὕδάτων, τοῖς ὕδασι κτλ. (θ. ὕδωρ-, ὕδατ-).

ια') τὸ οὖς, τοῦ ὠτός, τῷ ὠτι-ί, τὸ οὖς — τὰ ὠτα, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὠτα — τῷ ὠτε, τοῖν ὠτοιν (θ. οὖσ-, ὠτ-, βλ. § 101, § 102).

ιβ') διΑπόλλων, τοῦ Απόλλωρος, τῷ Απόλλωνι, τὸν Απόλλωνα καὶ Απόλλωλα, ὁ Απόλλον (θ. Απολλων-, Απολλον-, Απολλο-).

ιγ') διΠοσειδῶν (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, ὁ Πόσειδον.

ιδ') δ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διί, τὸν Δία, ὁ Ζεῦς (θ. Ζευ-, Δι-).

ιε') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκνός, τῇ Πυκνί, τὴν Πύκνην (θ. Πυκν-, Πυκν-).

5) ἵδιόχλιτα, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἴδιαν, ἥτοι) ἴδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἴδιόχλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὄνόματα εἰς -ᾶς, ὡς δ φαγᾶς, δ καταφαγᾶς κλπ..

β') πολλὰ κύρια ὄνόματα συντετμημένα, ἴδια δὲ ξενικά: οἷον δ 'Αλεξᾶς (ἐκ τοῦ 'Αλέξανδρος), τοῦ 'Αλεξᾶ, τῷ 'Αλεξῷ, τὸν 'Αλεξᾶν, ὁ 'Αλεξᾶ (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾶς).

δ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῇ, τὸν Φιλῆν, ὁ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπης).

δ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῷ, τὸν Διονῦν, ὁ Διονῦ.

δ 'Ιησοῦς, τοῦ 'Ιησοῦ, τῷ 'Ιησοῦ, τὸν 'Ιησοῦν, ὁ 'Ιησοῦ ('Εβραϊκὸν ὄνομα).

δ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῷ, τὸν Νεκῶν, ὁ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα).

6) ἄκλιτα, ὅσα δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις: ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις τὸ χρεών (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεών, τῷ χρεών.

β') πολλὰ ὄνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὑπωσδήποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον δ 'Αδάμ (τοῦ 'Αδάμ κλπ.), δ Δαβὶδ (τοῦ Δαβὶδ κλπ.), δ 'Ιώβ (τοῦ 'Ιώβ κλπ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κλπ.), λέξεις 'Εβραϊκαί — τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κλπ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κλπ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κλπ.): ὅμοίως δὲ καὶ τὸ διγαμμα (τοῦ δίγαμμα κλπ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὄνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί (πρβλ. νῦν : δ Γκαΐτε, δ Κλεμανσώ — τὸ φούτ-μπώλ, τὸ ρέκδρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἐλληνικά τικά, δόσα δὲν εἶναι εὔχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἐλλειπτικὰ κατὰ τ' ἀριθμὸν — ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν).

α') ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὄνόματα: ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν: Μενέλαιος, 'Αριστεί-

δης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Λοθῆραι — ὁ Ὄλυμπος, ἡ Ηίδης, τὸ Πτῶον, τὰ Κεραύνια — τὰ Ὄλυμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.).

2) τὰ δινόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργιλος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ ἀιόρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεάτης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (ἡ ἥμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἰναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὄπαρ (= δπτασία ἐν ἐγρηγόρεσι), εὔχρηστοι μόνον κατ' ὄνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα).

2) ἡ λέξις μάλη, εὔχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ τὴν μασχάλην).

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἑνικοῦ, εὔχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (= τοῦ χρόνου).

4) αἱ λέξεις ὡς τᾶν (= ὡς φίλες) καὶ ὡς μέλε (= καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὁρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποιαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ίδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλὸν — ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — ὁ εὐθύνς, ἡ εὐθεῖα, τὸ εὐθὺν — ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές.

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φυγάς, ἡ φυγάς — ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) δσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι μίαν δι' ἔκαστον γένος, λέγονται τρικατάληγτα : κακός, κακή, κακὸν — βαρύς, βαρεῖα, βαρύ.

2) δσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἥτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληγτα : ὁ, ἡ βάρθαρος, τὸ βάρθαρον — ὅ, ἡ εὔελπις, τὸ εὔελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἰναι μονοκατάληγτα : ὁ πένης, ἡ πένης — ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληγτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαιος, δίκαια-α, δίκαιον — εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ.

2) τὰ δικατάληγτα ἐπίθετα κλίνονται ὅλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ὅλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἡ βάναυσος, τὸ βάναυσον — ὅ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές.

3) τὰ μονοκατάληγτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιδέτων.

A') Δευτερόκλιτα.

1. Ασυναίρετα.

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναιρέτων ἐπιθέτων.

Ἐνικδις

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαια-, δικαιο-)		
καλ-δς	καλ-ή	καλ-δν	δίκαιος	δικαι-α	δικαιο-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαιό-ου	δικαι-ας	δικαιό-ου
καλ-ῷ	καλ-ῆν	καλ-ῷ	δικαιό-φ	δικαι-αφ	δικαιό-φ
καλ-δν	καλ-ήν	καλ-δν	δίκαιο-ον	δικαι-αν	δικαιο-ον
καλ-ὲ	καλ-ή	καλ-ὲν	δίκαιο-ε	δικαι-α	δικαιο-ον

Πληθυντικός

καλ-οί	καλ-αὶ	καλ-ά	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-ούς	καλ-άς	καλ-ά	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οί	καλ-αὶ	καλ-ά	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς -ῃ : σοφός, σοφὴ — τερπνός, τερπνή. 'Αλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἡ ρ, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1) : νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τελεί-α — νεκρ-ός, νεκρ-ά (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδο-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἴδιας πτώσεις : πλούσιαι, πλούσιων (πλούσιοι, πλούσιων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαῖων (ἀρχαῖοι, ἀρχαῖων) — μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἀ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἔν-δοξος κλπ..

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος : (ὁ, ἡ) βρό-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος.

3) τὰ ἐπίθετα βάναυσος, βάρβαρος, ἥμερος, ἥρεμας, ἥσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ώς ἀντάξιος, ἀνταξίᾳ, ἀντάξιον — ἐναντίος, ἐναντίᾳ, ἐναντίον — πάγκαλος, παγκάλῃ, πάγκαλον.

'Ομοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν — (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον — ὁ ἔρημος, ἡ ἔρημη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον — ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀνάξια ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα.

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)				(θ. εύνοο-, εύνου-)			
χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ό	ή	εύνους	τὸ	εύνουν
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εύνου	τοῦ	εύνου
χρυσῷ	χρυσῇ	χρυσῷ	τῷ	τῇ	εύνῳ	τῷ	εύνῳ
χρυσοῖν	χρυσῇν	χρυσοῖν	τὸν	τὴν	εύνουν	τὸ	εύνουν

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εῦνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν		τῶν	εῦνων	τῶν	εῦνων
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εῦνοις	τοῖς	εῦνοις
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσᾶ	τοὺς	τὰς	εῦνους	τὰ	εῦνοα

(βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκόν εἰς -ῆ: κυανοῦς, κυανῆ — χαλκοῦς, χαλκῆ. Ἀλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ους τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ εἴη ρ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκόν εἰς -α: ἐρεοῦς, ἐρεᾶ — κεραμεοῦς, κεραμεᾶ — ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ. (πρβλ. § 111, 1.).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -ους ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲν δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις νοῦς, πλοῦς, φοῦς, χροῦς: δ, ἡ κακόνους, τὸ κακόνουν — δ, ἡ εὐπλοὺς, τὸ εὐπλοὺν — δ, ἡ εὔροις, τὸ εὐροὺν — δ, ἡ ἄχροις, τὸ ἄχρον.

Σημεῖος. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ αἰλίνονται κατά τὸ συνηρημένον ἐπίθετον δ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν: ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοὺν — διπλοῦς, διπλῆ, διπλοὺν κλπ.

§ 116. Τῶν δικαταλήκτων συνηρημένων εἰς -ους ἐπιθέτων

1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: τὰ εὐπλοα, τὰ ἄχροα.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις — οἱ τῆς πληθυντικῆς δύνομαστικῆς ώς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ώς βραχεῖα : οἱ εῦνοι, εὐχρόοι (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἀττικόν κλιτα.

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλιτῶν ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ὑεω-)

ὅ	ἥ	ὑλεως	τὸ	ὑλεων	οἱ	αἱ	ὑλεω	τὰ	ὑλεω
τοῦ	τῆς	ὑλεω	τοῦ	ὑλεω	τῶν	ὑλεων	τῶν	ὑλεων	
τῷ	τῇ	ὑλεω	τῷ	ὑλεω	τοῖς ταῖς	ὑλεωρις	τοῖς	ὑλεωρις	
τὸν	τὴν	ὑλεων	τὸ	ὑλεων	τοὺς τὰς	ὑλεως	τὰ	ὑλεω	
ἄ		ὑλεως	ἄ	ὑλεων	ἄ	ὑλεω	ἄ	ὑλεω	

Παρατηρήσεις.

§ 118. Τὰ ἀττικοκλιτα ἐπίθετα

1) εἰναι δικατάληκτα : δ, ή ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων — δ, ή ἀγήρως, τὸ ἀγήρων — δ, ή ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — δ, ή εὔκερως, τὸ εὔκερων· τρικατάληκτον δὲ εἰναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν δύνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

B') Τριτόν κλιτα.

1. Φωνηντόθληκτα. Τρικατάληκτα.

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων.

Ἐνικὸς

εὐθύ-	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ-	ἡμίσεια	ἡμισυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμίσείας	ἡμίσε-ος
εὐθεῖ	εὐθείᾳ	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμίσεία	ἡμίσει
εὐθύ-	εὐθεῖαν	εὐθύ	ἡμισυ-	ἡμίσειαν	ἡμισυ
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ

Πληθυντικός

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθεῖῶν	εὐθέ-ων	ἡμίσε-ων	ἡμίσειῶν	ἡμίσε-ων
εὐθέ-σι	εὐθεῖαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμίσειαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι δέξι-τονα : (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχὺς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ἡμισυς καὶ θῆλυς (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὄποιον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια : (βαρέ-ια) βαρεῖα.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εος) σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηντόληκτον, τὸ ὄποιον λήγει εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εως), ώς

δί	ἡ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρυ-ϊ	τῷ	εὐβότρυ-ϊ	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ	αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α
					(καὶ διπήχη	
τῶν		εὐβοτρύ-ων	τῶν	εὐβοτρύ-ων	διπήχε-ων	
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα.

§ 122. α') Αφωνόληκτα.

Ἐνικός

(θ. ἀπαντ-) (Ο. χαριεντ-, χαριετ-)

ἀπας	ἀπασα	ἀπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἀπαντ-ος	ἀπάσης	ἀπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαριεσσης	χαρίεντ-ος
ἀπαντ-ι	ἀπάση	ἀπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαριεσση	χαρίεντ-ι
ἀπαντ-α	ἀπασαν	ἀπαν	χαρίεντ-α	χαριεσσαν	χαρίεν
ἀπας	ἀπασα	ἀπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α
ἀπάντ-ων	ἀπασῶν	ἀπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἄπα-σι	ἀπάσαις	ἄπα-σι	χαρίε-σι	χαριέσσαις	χαρίε-σι
ἄπαντ-ας	ἀπάσας	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-ας
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαριέσσαι	χαριέντ-ες

'Ενικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἀκούσης	ἄκοντ-ος	ἀκόντ-ων	ἀκουσῶν	ἀκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἀκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἀκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἀκουσαν	ἄκον	ἄκοντ-ας	ἀκούσας	ἄκοντ-ας
ἄκον	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-ες

(βλ. § 80 κ. ἐ).

Σημείωσις. Κατὰ τὰ ἄπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντὶ — πάντες, πάντων), (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 — § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστερόεις (ἀστερόεσσος, ἀστερόεν), ἰχθύεις, ὄλκεις, φωνήεις (φωνήσσα, φωνῆν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντική δοτική καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ετα : (τοῖς φωνήτ-σι =) φωνήσει, (ἡ φωνήτ-ια =) φωνήσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἔκών, ἔκοῦσα, ἔκόν· (βλ. § 36, 4 ε καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληγκτα τριτόκιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληγκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸι ὄνομα ούσιαστικὸν τριτόκιτον ἀφωνόληγκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικόν των, οἷον

δ, ἥ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχαριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82).

δ, ἥ εὐελπις, τὸ εὐελπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. — οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

δ, ἥ δίπονς, τὸ δίπονν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1).

δ, ἥ μονόδονς, τὸ μονόδονν — τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ).

2) μονοκατάληγκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἷον

δ, ή βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ός κτλ., δ, ή ἄρπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ος κτλ.·

δ, ή πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., δ, ή φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.·

δ, ή ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ., δ, ή ἐπηλυς — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληητα καὶ ὑγρόληητα.

§ 124. α'. Τρικατάληητα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνη	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὗτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον τάλας (τάλαινα, τάλαν)· (βλ.
§ 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς α βραχύ: ταχύς, ταχεῖα — πᾶς, πᾶσα — φω-
νήεις, φωνήεσσα — ἔκών, ἔκοῦσσα — τάλας, τάλαινά·

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσσης: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἔκουσῶν, ταλαινῶν (βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληητα.

Ἐνικὸς

(θ. εὔδαιμων-, εὔδαιμον-)

(θ. ἀρρην-, ἀρρεν-)

δ ή εὔδαιμων τὸ εὔδαιμον δ ή ἀρρην τὸ ἀρρεν
τοῦ τῆς εὐδαίμον-ος τοῦ εὐδαίμον-ος τοῦ τῆς ἀρρεν-ος τοῦ ἀρρεν-ος
τῷ τῇ εὐδαίμον-ι τῷ εὐδαίμον-ι τῷ τῇ ἀρρεν-ι τῷ ἀρρεν-ι
τὸν τὴν εὐδαίμον-α τὸ εὐδαίμον τὸν τὴν ἀρρεν-α τὸ ἀρρεν
ω εὐδαίμον ω ἀρρεν

Πληθυντικός

οἱ αἱ εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οἱ αἱ ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἀρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμον-σι τοῖς εὐδαίμον-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὥ εὐδαίμον-ες ὥ εὐδαίμον-α ὥ ἄρρεν-ες ὥ ἄρρεν-α

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὅ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἀπάτορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἀπάτορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὥ ἀπάτορ*

ὅ ἀπάτορ-ες ὥ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἰναι προσ-
 ἔτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνο-
 μα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὅ ἡ μάκαρ,	τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
ὅ ἡ ὑφαύχην,	τοῦ τῆς ὑφαύχεν-ος, κτλ.
ὅ ἡ μακρόχειρ,	τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικήν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα όμοίαν μὲ τὸ
 θέμα, καὶ ἀν εἰναι διπλόθεμα, όμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὥ μέλαν,
 ὥ τάλαν — (ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον) ὥ ἐλεῆμον — (νοήμων, τὸ νοῆμον) ὥ νοῆμον — (ἄρρην, ἄρρεν-ος) ὥ ἀρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὥ ἀπάτορ

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον
 εἰς τὴν ἐνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν
 ἐνικήν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ
 εὐγνώμων) ὥ εὐγνωμον, τὸ εὐγνωμον (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὥ ευσχήμον,
 τὸ ευσχήμον ἀλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὥ ἀμνημον, τὸ ἀμνημον (ὁ, ἡ με-
 γαλόφρων) ὥ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

* « αἱ δὲ εἰς -ορ ὑπέρ δύο συλλαβάς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάτ-
 τουσι τὸν τόνον, ἐν ᾧ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεῖα ». Ἡρφδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

γ) Σιγμόδηντα.

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ῥῆμα : δ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές — δ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εῦ, γένος) — δ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες — δ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εῦ, σέβομαι) — δ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) — δ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδης (εῦ, ζω, θ. ὁδ-).

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α.

Ἐνικὸς

Π ληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὅ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ	
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν			
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι	
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τοὺς	τὰς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ	
		ῶ	ἐπιμελεῖς				ῶ	ἐπιμελεῖς	ῶ	ἐπιμελῆ

Ἐνικὸς

Π ληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὅ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη	
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων			
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι	
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τοὺς	τὰς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη	
		ῶ	εὐήθεις				ῶ	εὐήθεις	ῶ	εὐήθη

Π α ρ α τ η ρήσεις.

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλητα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἴσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἔνικὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους :

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἔνικὴν κλητικὴν σχηματίζουν ὅμοιαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἵτιατικὴν ὅμοιαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὄνομαστικὴν : δ, ἡ εὐσεβής, ὡ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς .

3) τὰ βαρύτονα εἰς τὴν ἔνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

Θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἑνικὴν δύναμαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : δέ, ή συνήθης, ὃ σύνηθες, τὸ σύνηθες — δέ, ή αὐτάρκης, ὃ αὐταρκεῖ, τὸ αὐταρκεῖ — οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐμεγέθεσ-ων, εὐμεγεθέ-ων) (βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἑνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ωδης, -ώλης καὶ -ήρης : εὐδώδης, ὃ εὐδώδεις, τὸ εὐδώδεις—εξώλης, ὃ εξώλεις, τὸ εξώλεις—ξιφήρης, ὃ ξιφήρεις, τὸ ξιφήρεις.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἥτο καὶ ή λέξις ἡ τριήρης (τῆς τριήρους, τῇ τριήρῃ, τὴν τριήρην, ὃ τριήρεις — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τάς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε : μέγας, πολύς, πρᾶος ἢ σῶς καὶ φρούδος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας
ὅ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλὴ	πολὺ	πολλοί	πολλαί
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς
πολὺ-ν	πολλὴν	πολὺ	πολλούς	πολλάς
πολὺ	πολλὴ	πολὺ	πολλοί	πολλαί

(θ. πραο- καὶ πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραεῖων	πραέων
πράω	πραείᾳ	πράω	πραέσι	πραείαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα

κτλ.

δ σῶς ἡ σῶς τὸ σῶν οἱ σῷ αἱ σῷ τὰ σᾶ
τὸν σῶν τὴν σῶν τὸ σῶν τοὺς σῶς τὰς σῶς τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶος, σώα, σῶον.

Τὸ δὲ φροῦδος, φρούδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἶναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὑρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τοῦ πληγθυντικοῦ.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α.

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληχτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικαταλήχτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς -μένος, -μένη, -μένον : γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς -ᾶς, -ᾶσσα, -ᾶν : λούσας, λούσασα, λοῦσαν (τοῦ λούσαντος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντος κτλ., ὡς λούσας, ὡς λούσασα, ὡς λοῦσαν — οἱ λούσαντες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντα, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἄπας).

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, -έν : παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὡς παιδευθεῖς, ὡς παιδευθεῖσα, ὡς παιδευθὲν — οἱ παιδευθέντες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντα, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς -ούς, -οῦσα, -όν : διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντος κτλ., ὡς διδούς, ὡς διδοῦσα, ὡς διδόν — οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80), δόδοις, δόδόντ-ος).

4) εἰς -ύς, -ύσα, -ύν: ἀπολλίς, ἀπολλῦσα, ἀπολλὺν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὡς ἀπολλίς, ὡς ἀπολλῦσα, ὡς ἀπολλύν — οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122).

5) εἰς -ων, -ουσα, -ον (ἡ -ῶν, -ῶσα, -ῶν ἡ -ῶν, -οῦσα, -οῦν): γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γράφουσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὡς γράφων, ὡς γράφουσα, ὡς γράφον, — οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) — τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμῶσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης) καλοῦν (καλοῦντ-ος).

6) εἰς -ώς, -οῖα, -ός: λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότ-ος	λελυκυίας	λελυκότ-ος
λελυκότ-ι	λελυκυίχ	λελυκότ-ι
λελυκότ-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὤ λελυκώς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκός
λελυκότ-ες	λελυκυῖαι	λελυκότ-α
λελυκότ-ων	λελυκύιῶν	λελυκότ-ων
λελυκό-σι	λελυκυίας	λελυκό-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ώς, -ῶσα, ως: ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστώσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὡς ἐστώς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. 'Η λύσασα ἐκ τοῦ ἡ λυσάντ-ια, ἡ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἡ παιδευθέντ-ια, ἡ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἡ διδόντ-ια, ἡ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἡ ἀπολλύντ-ια, ἡ γράφουσα ἐκ τοῦ ἡ γραφόντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἡ λελυκυῖα ἐκ τοῦ ἡ λελυκούσ-ια (βλ. § 33, 3) — τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. 'Η ἑνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοχλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὄμοιά μὲ τὴν ὁνομαστικήν : ὁ γράφας — ὡς γράφας, ὁ λυθεῖς — ὡς λυθεῖς κτλ.

4. Παραδετικά.

§ 136. Η ιδιότης ἡ ποιότης, τὴν δποίαν δηλοῦ ἐν ἐπίθετον, δυναται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσότερα τοῦ ἔνδος ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμόν : **λευκὸς** ὁ ἄρτος, **λευκὴ** ἡ χιών, **λευκὸν** τὸ ὄστον.

1) "Οταν τὸ ἐπίθετον δηλοῦ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἡ ιδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικοῦ** βαθμοῦ ἡ **θετικόν**: ὁ **ὑψηλὸς** "Ολυμπός"

2) δταν τὸ ἐπίθετον δηλοῦ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἡ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἐν ἀλλο οὐσιαστικὸν ὅμοειδὲς ἡ ἔτεροειδὲς ἡ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικοῦ** βαθμοῦ ἡ **συγκριτικόν**: ὁ **ὑψηλότερος** τῆς "Οσσης — ἵππος **λευκότερος** χιόνος — χρυσὸς δὲ **κρείσσων** μυρίων λόγων βροτοῖς".

3) δταν τὸ ἐπίθετον δηλοῦ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἡ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ'** ἔαυτὸν ἡ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὅμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικοῦ** βαθμοῦ ἡ **ὑπερθετικόν**: ὁ **ὑψηλότατος** "Ολυμπός — ὁ **Ολυμπός** ἐστι τὸ **ὑψηλότατον** πάντων τῶν ὀρέων τῆς **Ελλάδος**.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ **ὑπερθετικὸν** ἐνδὸς ἐπιθέτου ὅμοιον λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικὰ** τοῦ ἐπιθέτου διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ **θετικοῦ** διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίν γλῶσσαν είναι **-τερος**, (**-τέρα**, **-τερον**) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος**, (**-τάτη**, **-τατον**) διὰ τὸ **ὑπερθετικόν**.

α') **Ο μ α λ ἀ π α ρ α θ ε τ i κ á.**

§ 138. Τὰ παραθετικὰ παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ **θετικοῦ**, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
νγιῆς	(θ. νγιεσ-)	νγιέσ-τερος	νγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτὴρ οὐ, ἔὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς ω (§ 32, 6):

νέος (θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός (θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ἴκανός (θ. ίκανο-)	ἴκανώ-τερος	ἴκανώ-τατος
ἥσυχος (θ. ἥσυχο-)	ἥσυχώ-τερος	ἥσυχώ-τατος
τίμιος (θ. τιμιο-)	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
Ἄλλὰ ἀνιᾶρδος	ἀνιαρδό-τερος	ἀνιαρδό-τατος
ἰσχυρός	ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λιτός	λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἐντιμός	ἐντιμό-τερος	ἐντιμό-τατος
ἀκινδύνος	ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθυμος	εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλυπτος	ἄλυπτό-τερος	ἄλυπτό-τατος
ἔλαφρός	ἔλαφρό-τερος	ἔλαφρό-τατος
σεμνός	σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἐνδοξός	ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν: ἔλαφρός — ἔλαφρύ-τερος ἀντὶ ἔλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρύ-τερος, γλυκὺς — γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρό-τερος). Οὕτω:

1) τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἀσμενος (= εὐχαριστημένος), ἔρρωμένος (= δυνατός) καὶ πένης (= πτωχός) σχηματίζονται εἰς -έστερος -έστατος (κατὰ τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολήκτων):

εὐδαιμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἀσμενος	(θ. ἀσμενο-)	ἀσμεν-έσ-τερος	ἀσμεν-έσ-τατος
ἔρρωμένος	(θ. ἔρρωμενο-)	ἔρρωμεν-έσ-τερος	ἔρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έσ-τερος	πεν-έσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα κενδός καὶ στενδός ἀρχῆθεν ἦσαν κεινός, στεινδός καὶ δι' αὐτὸς τὰ ἀρχικὰ παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στενότερος κτλ.

Πληθυντικάς

οἱ, αἱ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τὰ	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν	ἀμεινόν-ων	τῶν	ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς	ἀμείνο-σι	τοῖς	ἀμείνο-σι
τούς, τὰς	ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τὰ	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ῷ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ῷ	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οι τύποι **ἀμείνω**, **ἀμείνους** σχηματίζονται ἀπό τὸ σιγμό-ληχτον θέμα **ἀμεινος-** (ἀμείνοσ-α, ἀμείνοσ-ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἐλλειπτικά.

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίν γῆλασσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου: **σοφός** — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουν τὰ παραθετικά

1) κανονικῶς αἱ μετοχαῖ : συμφέρων — **μᾶλλον** συμφέρων — **μάλιστα** συμφέρων

2) συνήθως μονοχατάληξτα ἐπίθετα : εὔελπις — **μᾶλλον** εὔελπις — **μάλιστα** εὔελπις κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ δοποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἀνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ώλην : χαλκοῦς, ξύλινος·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : πατριός, μητρώος, παππώος, ἀδελφικός, παιδικός·

3) τόπον ἢ χρόνον : γῆινος, θαλάσσιος, ήμερινός·

4) μέτρον : σπιθαμαῖος, δίπηχνς.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ **στερητικὸν ἀ-** : πάντιμος, πάγκαλος — ἀθάνατος, ἀνπνος.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἐλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἔκτὸς τοῦ θετικοῦ ἐλλείπει καὶ τὸ ἔτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ δοποῖα παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις :

(ἀνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρῶτος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὕστερος	ὕστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμό-τερος	
—	—	ὕπατος
—	—	ὕσχατος

δ') Παραθετικὰ ἐπιρρήματα.

§ 146. Παραθετικὰ σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιοις)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφῆς)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθὸς) εὖ — ἄμεινον, βέλτιον, κρείττον — ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μεῖον, ἥττον — ἔλαχιστα, ἥκιστα
 (πολὺς) πολύ, μάλα — πλέον, μᾶλλον — πλεῖστον, πλειστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις -τερον, -τατα:

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περωτέρω	—
ἐγγὺς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω καὶ
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρωὶ ἢ πρῷ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
		πρωαίτερον	πρωαίτατα (πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Αντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὄποιαι λαχμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὅν μάτων οὐσιαστικῶν ἡ ἐπιθέτων: **ἐκεῖνος** γράφει (π.χ. δ. Πλάτων) — **τοιοῦτος** ἢν **Ἄριστείδης** (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἐννέα εἰδῶν: προσωπικαί, δεικτικαί, δριστικαί ἢ ἐπαναληπτική, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἔρωτηματικαί, ἀδριστοί καὶ ἀναφορικαί.

Σημεῖος. Πολλοί τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ίδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι δμως διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὄποιαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἥτοι ἐκεῖνον, δ ὄποιος δμιλεῖ (ἐγώ, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὄποιον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (σύ, δεύτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὄποίου γίνεται ὁ λόγος (δε, οὗτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἔξης :

Ἐνικὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὖ)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οὗ, οί
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)

Πληθυντικὸς

α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Διαδικός : α' προσ. νώ, νῷη, — β' προσ. σφώ, σφῷη βλ. § 20, 1).

Σημεῖος. Εξ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὑρηστοι εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἱ, οἱ — σφίσιν. Αντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν δδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς δριστικῆς ἀντωνυμίας.

"Οταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (έγχειτικὸν) μόριον γέ, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἔξης: ἔγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοιγε, ἐμέγε.

6') Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 149. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι αἱ ἔξης :

ὅδε	ἥδε	τόδε	(= αὐτὸς ἐδῶ, αὐτὸς δά)·
οὗτος	αὕτη	τοῦτο	(= ἐτοῦτος, αὐτός)·
ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο	
τοιόσδε	τοιάδε	τοιόνδε — τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος)·	
τοσόσδε	τοσήδε	τοσόνδε — τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος)·	
τηλικόσδε	τηλικόδε	τηλικόνδε — τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν).	

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

1) ἡ ὅδε, ἥδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ χρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε — τῷδε, τῇδε, τῷδε κτλ. — οἵδε, αἴδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ομοίως αἱ ἀντωνυμίαι τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικόδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιασδε, τοιοῦδε — τοιῷδε κτλ.

2) ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ώς ἔξης :

Ἐνικὸς				Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὕται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	ὦ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημειώσιε. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὗτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἀντωνυμίας δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ώς δευτερόκλιτον τρικατάληρκον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν δόνομαστικήν καὶ αιτιατικήν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλός).

4) αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὗτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἀντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

'Ενικός			Πληθυντικός		
τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο(ν)	τοιοῦτοι	τοιαύται	τοιαύτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιούτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
τοιοῦτον	τοιαύτην	τοιοῦτο(ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαύτα

'Η ἐνική δύναμαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμῶν τούτων διφορεῖται, ἵτοι λήγει εἰς -ο ἢ εἰς -ον: τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικοῦτο ἢ τηλικοῦτον.

Σὴμείωσις. "Ινα ἐπιτείνηται περισσότερον ἡ δεικτική σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ὅρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δεικτικόν -ι: οὗτοσὶ (= οὗτος-ί), τουτού κτλ., αὐτῇ, ταυτῇ κτλ. (πρβλ. ὑψ.: ἔτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

'Ο τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ι (τὸ ὄποῖον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, τοῦτο ἀποβάλλεται· ὅδι (=δεικτικός), τουτὶ (=τοῦτο-ί), ταυτὶ (=ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν -ι προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ώς ἀδί, οὔτωσι (= ἔτσι δά).

γ') Οριστική ἢ ἐπαναληπτική.

§ 151. 'Οριστική ἢ ἐπαναληπτική λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) 'Οριστική εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτῶσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα δρίσῃ τι (ἵτοι ἵνα διαστείλη, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα δμοειδῆ): Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτός τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ 'Αρταγέρση (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὅχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολούθων του).

2) 'Επαναληπτική δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὄποιου ἔγινε προηγουμένως λόγος: Κλεάρχω συγγενόμενος δὲ Κῦρος ἥγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς (= τὸν ἔξετιμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. 'Η ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται δύποτες ἡ δεικτική ἀντωνυμία ἐκεῖνος (= ἐκείνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἀρθρου (δ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει δίδιος (= ὅχι διάφορος).

Σημείωσις. "Οταν πάσχῃ χρᾶσιν μετὰ τοῦ ἀρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική δύνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὅχι μόνον μὲ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κατάληξιν -ον : (τὸ αὐτὸν =) ταῦτα καὶ ταῦτα" (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ διποῖαι σημαίνουν κτῆσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι :

α' προσώπου, ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος : ἐμός, ἐμή, ἐμὸν (=ἰδικός μου).

β' προσώπου, ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος : σός, σή, σὸν (=ἰδικός σου).

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον (=ἰδικός μας).

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον (=ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γένους προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ήτο ἐπὶ ἑνὸς μὲν κτήτορος ἡ ἔστι, ἐή, ἔόν (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἡ σφέτερος, σφέτερον (=ἰδικός των). ἀλλ' ἡ μὲν ἔστι, ἐή, ἔόν εἰναι δῆλως ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικούς συγγραφεῖς, ἡ δὲ σφέτερος, σφέτερα, σφέτερον σπανίᾳ, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ τῆς ὀριστικῆς ἡ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ—τοὺς ἔκεινων φίλους, τοὺς ἔσαυτῶν φίλους.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, αἱ διποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι δταν δηλοῦται δτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : γνῶθι σαυτὸν (= γνώρισε σὺ τὸν ἔσαυτόν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

α' προσώπου

β' προσώπου

Ἐνικός

Ἄρσ.

Θηλ.

Ἄρσ.

Θηλ.

γεν.

ἐμαυτοῦ

ἐμαυτῆς

σεαυτοῦ

σεαυτῆς

δοτ.

ἐμαυτῷ

ἐμαυτῇ

σεαυτῷ

σεαυτῇ

αἰτ.

ἐμαυτὸν

ἐμαυτὴν

σεαυτὸν

σεαυτὴν

Π ληθυντικὸς

	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἥμῶν αὐτῶν	ἥμῶν αὐτῶν	ἥμῶν αὐτῶν	ἥμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἥμην αὐτοῖς	ἥμην αὐταῖς	ἥμην αὐτοῖς	ἥμην αὐταῖς
αἰτ.	ἥμᾶς αὐτοὺς	ἥμᾶς αὐτὰς	ἥμᾶς αὐτοὺς	ἥμᾶς αὐτὰς

γ' προσώπου

Ἐνικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	έαυτοῦ	έαυτῆς	—
δοτ.	έαυτῷ	έαυτῇ	—
αἰτ.	έαυτὸν	έαυτὴν	έαυτὸ

Π ληθυντικὸς

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	έαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	έαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	έαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	έαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	έαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	έαυτὰς ἢ σφᾶς αὐτὰς	έαυτὰ

Σημείωσις 1. Οι τύποι σεαυτοῦ, σεαυτῆς κτλ., έαυτοῦ, έαυτῆς κτλ. εὑρίσκονται καὶ συνηρογμένοι: σαυτοῦ, σαυτῆς κτλ., αὐτοῦ, αὐτῆς κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι προϊδήθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς δριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτῶν (=έμαυτόν, σὲ - αὐτὸν =σεαυτόν κτλ.). Δπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν.

ζ.) Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία.

§ 155. Αλληλοπαθής λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὅποια λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἤτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: ἀγαπᾶτε ἄλληλους (= δὲ εἰς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἔξῆς (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἄλλήλων	ἄλλήλων	ἄλλήλων	ἄλληλοιν	ἄλληλοιν
δοτ.	ἄλλήλοις	ἄλλήλαις	ἄλλήλοις	ἄλληλοι	ἄλληλοι
αἰτ.	ἄλλήλους	ἄλλήλας	ἄλληλα	ἄλληλω	ἄλληλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία προϊδήθεν ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πτών τῆς ἀρίστου ἀντωνυμίας ἄλλοις, ὡς ἄλλοι - ἄλλους (= ἄλλήλους), ἄλλαι - ἄλλας (= ἄλλήλας) κτλ.

ζ') Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 156. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι:

- 1) τίς, τί (= ποῖος;)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο;)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς;)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποίας ἡλικίας; πόσον μεγάλος;)
- 6) ποδαρός, ποδαρή, ποδαρόν (= ἀπὸ ποιὸ μέρος;)
- 7) πόστος, πόστη, πόστον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειράν; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)
- 8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἰναι δευτερόκλιτοι τρικατάληγκτοι (βλ. § 110.).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' ακλίσιν ὡς ἔξῆς:

Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς	
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	τίνες	τίνα
δν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνες
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101.).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὅποιαι δηλοῦν ἀορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι:

- 1) τίς, τὶ (= κάποιος, βλ. § 20, 2).
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.).
- 3) ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔναι, ἔναι, ἔναι εὔρισκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόχλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ τίς, τὶ καὶ ἡ δεῖνα κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἔξῆς:

Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυτικὸς	
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	τινὲς	τινὰ ἡ ἄττα
ὸν.	τὶς	τὶ	τινές	τινὰ ἡ ἄττα	τινὲ
γεν.	τινὸς ἡ του	τινὸς ἡ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τινὶ ἡ τῷ	τινὶ ἡ τῷ	τισὶ(ν)	τισὶ(ν)	τινοῖν
αἰτ.	τινὰ	τὶ	τινὰς	τινὰ ἡ ἄττα	τινὲ

Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
Ὄν.	ό ἡ τὸ δεῖνα	οἱ αἱ δεῖνες	τῶν δείνων
γεν.	τοῦ τῆς τοῦ δεῖνος	τῶν δείνων	(τοῖς ταῖς δεῖσι)
δοτ.	τῷ τῇ τῷ δεῖνι	τοὺς τὰς δεῖνας	
αἰτ.	τὸν τὴν τὸ δεῖνα		

Σημεῖωσις. Ἡ ἀντωνυμία δεῖνα λαμβάνεται καὶ ἀκλιτος: τοῦ, τῆς δεῖνα — τῷ, τῇ δεῖνα — τόν, τὴν δεῖνα — πληθ. οἱ δεῖνα, τῶν δεῖνα κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἔξῆς λέξεις, αἱ δόποιαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμειριστικαὶ ἀντωνυμίαι:

- 1) πᾶς, πᾶσα, πᾶν (= ὁ καθείς βλ. § 122).
- 2) ἔκαστος, ἔκαστη, ἔκαστον (βλ. § 110).
- 3) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος).
- 4) οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν — μηδείς, μηδεμία, μηδὲν (= κανείς).
- 5) ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (= καὶ οἱ δύο βλ. § 159, ἔνιοι).
- 6) ἔκατερος, ἔκατέρα, ἔκατερον (= καθείς ἀπὸ τούς δύο).
- 7) ἔτερος, ἔτερα, ἔτερον (= ἄλλος, ἐπὶ δύο).
- 8) οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον — μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον (= οὕτε ὁ εἰς οὕτε ὁ ἄλλος).
- 9) ποσός, ποσή, ποσὸν (= κάμποσος βλ. § 156, 3).
- 10) ποιός, ποιά, ποιὸν (= κάποιας λογῆς βλ. § 156, 4).
- 11) ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν (= ἀπὸ ἄλλον τόπον βλ. § 156, 6).

Σημεῖωσις. Ἡ ἐπιμειριστικὴ ἀντωνυμία οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν (μηδείς, μηδεμία, μηδὲν) καλίνεται δύος τὸ ἀριθμητικὸν εἰς, μία, ἐν, ἄλλὰ εἰς τὸ ἀριθμητικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν:

'Ενικός			Πληθυντικός	
'Αρσ.	Θηλ.	Ούδ.		
δν.	ούδεις	ούδεμία	ούδὲν	ούδενες
γεν.	ούδενός	ούδεμιᾶς	ούδενός	ούδένων
δοτ.	ούδενι	ούδεμιῷ	ούδενὶ	ούδέσι
αἰτ.	ούδένα	ούδεμίν	ούδὲν	ούδένας

δ') Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 161. Αν αφορικαὶ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὅποιων κανονικῶς μία πρόταξις ὀλόκληρος ἢ να φέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: 'Εστι Δίκης ὁρθαλμός, δις τὰ πάνθ' ὁρᾶ.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλωσσῆς εἶναι :

1) ὅς, ἥ, δ (= ὁ ὅποιος, ἡ ὅποια, τὸ ὅποιον).

2) ὁσπερ, ἥπερ, ὅπερ (= ὁ ὅποιος ἀκριβῶς).

3) ὁστις, ἥτις, ὅτι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο).

4) ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ. § 156, 2).

5) ὁσος, ὁση, ὁσον (πρβλ. § 156, 3).

6) οἵος, οἴα, οἴον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4).

7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (= ὅποιας λογῆς· πρβλ. § 156, 4).

8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
      { ὁπηλίκος, ὁπηλίκη, ὁπηλίκον } (= ὁσον μέγας· πρβλ. 156, 5).

9) ὁποδαπός, ὁποδαπή, ὁποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι δις, ὁσπερ καὶ ὁστις κλίνονται ὡς ἔξης (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159) :

'Ενικός			Πληθυντικός	
'Αρσ.	Θηλ.	Ούδ.	'Αρσ.	Θηλ.
δν.	ὅς	ἥ	ὅσπερ	ἥπερ
γεν.	οὗ	ἥς	οὕπερ	ἥσπερ
δοτ.	ῷ	ἥ	ῷπερ	ἥπερ
αἰτ.	δν	ἥν	δնπερ	ἥνπερ
Πληθυντικός				
δν.	οἱ	αἱ	ἄ	ἄπερ
γεν.	ῶν	ἥν	ῶνπερ	ἄνπερ
δοτ.	οἵς	αἵς	οἵσπερ	αἵσπερ
αἰτ.	οὓς	Ἄς	οὔσπερ	Ἄσπερ

Ἐνικός

ὅν.	ὅστις	ἥτις	ὅ, τι
γεν.	οὔτινος ἢ ὅτου	ἥστινος	οὔτινος ἢ ὅτου
δοτ.	ῷτινι ἢ ὅτῳ	ἥτινι	ῷτινι ἢ ὅτῳ
αἰτ.	ὅντινα	ἥντινα	ὅ, τι

Πληθυντικός

δύν.	οἴτινες	αἴτινες	ἄτινα ἢ ἄττα
γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
δοτ.	οἴστισι	αἴστισι	οἴστισι
αἰτ.	οὔστινας	ἄστινας	ἄτινα ἢ ἄττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ἐρωτηματικαὶ	Δεικτικαὶ	Ἄδριστοι	Ἀναφορικαὶ
τίς ;	ὅδε, οὗτος, ἔκεινος	τίς, οὐδείς, ὁ δεῖνος, ἔκαστος, ἄλλος, ἕνιοι	ὅς, ὅστις
πότερος ;	(ὁ ἔτερος)	οὐδέτερος, ἔκάτερος, ἔτερος, ἀμφότεροι	όπότερος
πόσος ; ποῖος ; πηλίκος ; ποδαπός ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιόσδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ποσδός ποιός — —	ὅσος, ὁπόσος οἷος, ὁποῖος ἡλίκος, ὁπηλίκος όποδαπός
ποῦ ; ποῖ ; πόθεν ; πότε ; πηγίκα ; πῆ ; πῶς ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποὺ	οὗ, ὅπου, ἔνθα
	τότε τηγικάδε, τηγικαῦτα	ποὶ	οἱ, ὅποι, ἔνθα
	τῆδε, ταύτη ῶδε, οὕτως (ς)	ποθέν	ὅθεν, ὁπόθεν, ἔνθεν
		ποτὲ	ὅτε, ὁπότε
		—	ἡγίκα, ὁπηγίκα
		πῆ	ἥ, ἥπερ, ὅπη
		πῶς	ώς, ὁσπερ, ὅπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἦτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὡρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἰναι δύναματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιρρήματα.

α') Ἀριθμητικά ἐπίθετα.

§ 165. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὡρισμένον πλῆθος ὅντων τινῶν ἀπολύτων, ἔτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὅντα: εἰς στρατιώτης, δέκα βιβλία·

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἔτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὅντων: ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς — τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα συγχρατίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἀνω ἡ κατάληξις -στός: (τρία) τρί-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἰκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιοστός (βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἔτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἥρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν: ἐνατατος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ συγχρατίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -αῖος: (τρίτος) τριτ-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος πυρετός (βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι: ἀλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα συγχρατίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -πλοῦς: (τρία) τρι-πλοῦς, (έπτα) ἑπτα-πλοῦς (βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποίᾳ ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ὅλο ποσὸν ὁμοειδές, ἔτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἰναι μεγαλύτερον ὅλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ: ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἢν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸν ἡ κατάληξις -πλάσιος: (τρία). τρι-πλάσιος, (δέκα) δεκα-πλάσιος (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ **πέντε** μέχρι τοῦ **έκατον** εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (**διακόσιαι**, διακόσια) καὶ ᾧνα εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐνίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἑνίκodon ἀριθμὸν μὲν δόνματα περιληπτικά: **διακοσία** ἵππος (= 200 ἵππεῖς), **χιλία** ναῦς (= 1000 νῆσες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξῆς:

δν.	εἰς	μία	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνὸς	μιᾶς	ἐνὸς	δυοῖν		τριῶν		τεττάρων
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν		τρισὶ		τέτταρσι
αἰτ.	ἐνα	μίαν	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημεῖωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ίδιᾳ μετὰ τοῦ ἀρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημεῖωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἔξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθιως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἔξῆς: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (= 18), **ἐνὸς δέοντα εἴκοσι** (= 19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (= 28) κτλ., (πρβλ. εἴκοσι παρὰ δύο, σκράντα παρὰ ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἀλλοιοὺς συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἔξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι ἡ προέτασσον τὸν ἔκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλυτέρου, ὅποτε κανονικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καὶ**, ἡ προέτασσον τὸν ἔκάπτοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καὶ** μεταξὺ αὐτῶν ἡ ἔνευ τοῦ **καὶ**, ὅπως νῦν: πέντε **καὶ** τριάκοντα **καὶ** διακόσιοι—διακόσιοι **καὶ** τριάκοντα **καὶ** πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε.

‘Ομοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: πέμπτος καὶ τριακοστός—τριακοστός καὶ πέμπτος—τριακοστός πέμπτος.

Σημεῖωσις 3. Τοὺς κλασματικοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἔξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν **κατ'** ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἔνα ἔξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. τῶν ἐπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπτὰ αἱ πέντε **μοῖραι** (= $5/7$).

Ἐπὸν δὲ ὁ παρονομαστής ἥτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο: τὰ πέντε μέρη (= $5/10$), τὰ ἐννέα μέρη (= $9/10$).

β') Ἀριθμητικά ούσιαστικά.

§ 167. Τὰ ούσιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -άς (γεν. -άδος): (δύο) δυ-άς, (τρία) τρι-άς, (δέκα) δεκ-άς, (έκατὸν) ἑκατοντ-άς.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἐν) τὸ ούσιαστικὸν είναι ἡ μονάς τοῦ τέτταρα—ἡ τετράς, τοῦ πέντε—ἡ πεμπάς (=ἡ πεντάς), τοῦ εἴκοσιν—ἡ εικάς (=είκοσάς, είκοσαριά), τοῦ τριάκοντα—ἡ τριακάς (=ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

§ 168. Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὅποιας δίδεται ὀρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ποσάκις. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -κις ἢ -άκις: (έπτὰ) ἑπτά-κις, (δέκα) δεκά-κις, (ἕξ) ἔξ-άκις, (πέντε) πεντ-άκις.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (εἰς, δύο, τρεῖς) ἐπιρρήματα είναι τοῦ εἰς — ἄπαξ (=μίαν φοράν), τοῦ δύο — δις (=δύο φοράς), τοῦ τρεῖς — τρις (=τρεῖς φοράς).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον 5', μὲ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται στίγμα, τὸ δὲ σημεῖον 4', μὲ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται κόππα, καὶ τὸ σημεῖον 3', μὲ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται σαμπῆ.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποίουν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ὁμάδας, $\alpha = \theta, \iota - \pi, \rho - \omega$ · καὶ τῆς μὲν πρώτης ὁμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποίουν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha' = 1, \beta' = 2, \gamma' = 3$ κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ὁμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων ($\iota' = 10, \kappa' = 20, \lambda' = 30$ κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων ($\rho' = 100, \sigma' = 200, \tau' = 300$ κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποίουν τὰ ἵδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερὰ ($\alpha = 1000, \beta = 2000, \gamma = 3000$ κτλ., $\alpha\omega\alpha' = 1821, \alpha\lambda\beta' = 1912, \alpha\gamma\mu\varsigma' = 1946$).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἐλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικὰ	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ὁν	πρῶτος, -η, -ον	ἄπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δὶς
γ'	3	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρίς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ζ'	6	ἕξ	ἕκτος	έξάκις
η'	7	έπτα	έβδομος	έπτάκις
θ'	8	όκτω	όγδοος	όκτακις
ι'	9	ἐννέα	ἐννατος	ἐνάκις
	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἐνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δωδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (τρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετρακαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ιε'	16	έκκατοις	ἕκτος καὶ δέκατος	έκκαιδεκάκις
ιζ'	17	έπτακαίδεκα	έβδομος καὶ δέκατος	έπτακαιδεκάκις
ιη'	18	όκτωκαίδεκα	όγδοος καὶ δέκατος	όκτωκαιδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἐννατος καὶ δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
ιχ'	20	εἴκοσις (ν)	είκοστὸς	είκοσάκις
ιλ'	30	τριάκοντα	τριακοστὸς	τριακοντάκις
ιμ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστὸς	τετταρακοντάκις
ιν'	50	πεντήκοντα	πεντακοστὸς	πεντηκοντάκις
ιξ'	60	έξηκοντα	έξηκοστὸς	έξηκοντάκις
ιο'	70	έβδομήκοντα	έβδομηκοστὸς	έβδομηκοντάκις
ιπ'	80	όγδοηκοντα	όγδοηκοστὸς	όγδοηκοντάκις
ιη'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	έκατὸν	έκατοστὸς	έκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι	διακοσιοστὸς	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι	τριακοσιοστὸς	τριακοσιάκις
υ'	400	τετταράκοσιοι	τετταρακοσιοστὸς	τετταρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι	πεντακοσιοστὸς	πεντακοσιάκις
χ'	600	έξακόσιοι	έξακοσιοστὸς	έξακοσιάκις
ψ'	700	έπτακόσιοι	έπτακοσιοστὸς	έπτακοσιάκις
ω'	800	όκτακόσιοι	όκτακοσιοστὸς	όκτακοσιάκις
ᾳ'	900	ἐνακόσιοι	ἐνακοσιοστὸς	ἐνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι	χιλιοστὸς	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι	δισχιλιοστὸς	δισχιλιάκις
ι	10000	μύριοι	μυριοστὸς	μυριάκις
χ	20000	δισμύριοι	δισμυριοστὸς	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α') Ὁρισμὸς καὶ παρεπόμενα τοῦ ρήματος.

Τενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

§ 169. Ρήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατά τι ἢ εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ρῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ μὲ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος, ἥτοι ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ φωνὴ, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ρήματος λέγεται ἡ σημαίνομένη ὑπὲρ αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ρημάτων τέσσαρες: ἐνεργητική, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα.

1) Ρήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δὲ ἐνέργειά του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸν ἰδιον: ὁ παῖς ἐνδύεται (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

2) Ρήματα μέσης διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ οὐτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς λαύεται ὑπὸ τῆς μητρός.

3) Ρήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς καθεύδει (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ρημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ρημάτων δύο, ἥτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): λύ-ω (λύ-ομαι), δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι).

§ 173. Φωνὴ ρήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ρῆμα ἔχει δύο φωνάς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἥτοι:

1) τὴν ἐν εργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ω ή -μι: λύ-ω, λύ-εις κτλ., δείκνυ-μι, δείκνυ-σαι κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἔτερον σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ομαι ή -μαι: λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται κτλ., δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι κτλ.

§ 174. Χρόνος ρήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δόποιον δηλουσται πότε γίνεται ἡ πρᾶξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰναι ἑπτά, οἱ ἕξης:

1) ὁ ἐν εστάσι, ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις γίνεται τώρα, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον διμιεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητής γράφει

2) ὁ παρατατικός, ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινετο (διαρκῶς ή ἐπανειλημένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητής ἔγραψεν.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ γίνη ή θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητής γράψει (θὰ γράψῃ ή θὰ γράψῃ).

4) ὁ ἀόριστας, ὁ δόποιος δηλοῦ ἀπλῶς ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινεν εἰς τὸ περελθόν: ὁ παῖς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις ἔχει γίνει, ἥτοι εἰναι τετελεσμένη: ὁ παῖς γέγραψε τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην).

5) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις είχε γίνει, ἥτοι ἤτοι τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς ἔγεγράφει τὴν ἐπιστολήν (= τὴν είχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ δόποιος δηλοῦ ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ ἔχῃ γίνει, ἥτοι θὰ εἰναι τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: γεγραφώς έσομαι τὴν ἐπιστολήν (= θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν) ή ἐπιστολὴ γεγράψεται (= θὰ ἔχῃ γραφῆ ή θὰ εἰναι γραμμένη ή ἐπιστολή).

Σημείωσις 1. 'Η σημασία ἑκάστου χρόνου εἰναι οἷα ἀδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὄριστικὴν ἔγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἔγκλισεις ίδε τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. 'Ο ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ διπαρακείμενος λέγονται χρόνοι ἀρκτικοί, δὲ παρατατικοί, διάριστος καὶ δύπερ-συντέλικος λέγονται χρόνοι παραγόμενοι (ἢ ιστορικοί ή παρωχημένοι).

‘Ο παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσ-
έτι χρόνοι συντελικοί.

§ 175. Ἔγκλισις ρήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὅποιος
δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὄμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλί-
σεις τοῦ ρήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἥτοι ἡ δριστική,
ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ ἡ εὔκτική.

1) Ὁριστικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις τοῦ ρήματος, ἡ ὅποια παρι-
στᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς βεβαίαν: **προσέχομεν***

2) Ὅποια παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἡ προσδοκωμένην: **προσέχωμεν** (=ἄς προσέ-
χωμεν). ἐὰν ζητᾶς καλῶς, εὐρήσεις·

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις, ἡ ὅποια παριστᾶ τὴν
πρᾶξιν ὡς ἀξίωσιν ἡ προσταγὴν τοῦ ὄμιλοῦντος: **προσέχετε.**

4) Εὔκτικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις, ἡ ὅποια παριστᾶ τὴν πρᾶξιν
ὡς εὐχὴν τοῦ ὄμιλοῦντος: **ὑγιαίνοιτε** (=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὔκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου **ἄν** κανονικῶς
παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατήν: λέγοντε **ἄν** (= θὰ ἐλέγατε, ήμπορεῦτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἔγκλισεως είναι οὕτα ἀνωτέρω ἐδη-
λωθή εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἔγκλισις
εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ **Συντακτικόν**.

§ 176. Πρόσωπον ρήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν
ὅποιον δηλοῦται τίνος προσώπου είναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἥτοι ἀν
τὸ ὑποκείμενον τοῦ ρήματος είναι πρώτου προσώπου ἢ δευτέρου
ἢ τρίτου: λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. Άριθμὸς ρήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὅποιον
δηλοῦται, ἀν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνη ἐν ἢ πολλὰ πρόσωπα
ἢ ζῷα ἢ πράγματα: παῖς (ἐγώ, εἰς), παιζομεν (ἥμεῖς, **πολλοί**),
παῖει (δ παῖς, εἰς), παιζουσιν (οἱ παῖδες, **πολλοί**).

§ 178. Εκτὸς τῶν τεσσάρων ἔγκλισεων τὸ ρῆμα **ἔχει** προσέτι δύο
ὅνοματικοὺς τύπους, ἥτοι τὸ ἀπαρέμφατον είναι ρήματικὸν ούσιαστικόν, τὸ ὅποιον
ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: λύειν, λύεσθαι — λῦσαι,

λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον **ἔχει** μίαν

μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἤτοι δὲν) δηλοῖ ὡρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν : βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βούλομεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· βούλονται λέγειν (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥήματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὅποιον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.έ.): γράφων, γράφουσα, γράφον — γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γράφας, γράψασα, γράψαν, — γραφείς, γραφεῖσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχὴ, διότι μετοχὴ τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὄντος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἔξαιρέπει ὡρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. ὑγιαίνοιτε (=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε), λεγέτω (=ἄς λέγῃ), κόψω (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), κένοφα (=ἔχω κόψει), ἐκεκόψειν (=εἴχον κόψει), κοπήσομαι (=θὰ κοπῶ), κένομαι (=ἔχω κοπῆ), ἐκεκόψμην (=εἴχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἀλλὰ ἕνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἡ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν: γράψω (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί: (λύω) λελυκώς ἔσομαι (=θὰ ᔁχω λύσει)

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί: (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (=θὰ ᔁχω λυθῇ ἢ θὰ εἴμαι λυμένος).

β') Συστατικὰ μέρη τοῦ ῥήματος, θέμα, χαρακτήρ.

§ 181. Εἰς τοὺς ῥήματικους τύπους κανονικῶς διαχρίνομεν δύο θέματα, τὸ χρονικὸν θέμα καὶ τὸ ῥήματικὸν θέμα.

1) Χρονικὸν θέμα μα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὅποιον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὡρισμένου χρόνου ἢ ὡρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὃ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὃ ἀπλοῦς μέλλων μὲ τὸν ἀδριστὸν καὶ ὃ παρακείμενος μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ.. κόπτ-ω, ἔ-κοπτον — κόψ-ω, ἔ-κοψ-α — κέκοψ-α, ἔ-κεκόψ-ειν (κεκοψ-ώς ἔσομαι) κτλ.

2) Πηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ρήματος, ἦτοι ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον εἶναι ἡ βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ρήματικὸν θέμα τοῦ φ. κόπτ-ω εἶναι κόπτ-, ἔξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα κόπτ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ = κοπ-σ- καὶ τὸ τοῦ παρακείμενου κεκοψ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ρήματικὸν θέμα ἐνίστε μὲν εἶναι τὸ ἕδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος (λύ-ω, λέγ-ω, μέν-ω), συνήθως ὅμως εύρισκεται ἀπὸ τὸν ἀδριστὸν β' (ώς τοῦ βάζλω, ῥηματικὸν θ. βάζλ-, ἀρ. β' ἔ-βαζλ-ον), καὶ συνήθεστερον ἀπὸ καπίοιν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ρήμα (βλέπτω — βλάβ-η, τύπτω — τύπ-ος, ἔπατω — ἔφα-ή, ἄγγέλω — ἄγγελ-ος, αἴρω — ἄρ-σις κτλ.).

§ 182. Όχι χαρακτήρα ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται χρονικὸς χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ρήματικοῦ θέματος λέγεται ρήματικὸς χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ρήματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ρήματα διαιροῦνται εἰς φωνηεντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα: λύ-ω, κρί-ω — γράφ-ω, κόπτ-ω (βλ. § 66).

Τοποδιαιροῦνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ρήματα εἰς ἀσυναίρετα (κωλύ-ω, βα-
σιλεύ-ω, κρού-ω) καὶ εἰς συνηρημένα (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρόω-ῶ)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς ἀφωνόληκτα (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πειθ-ω)
καὶ εἰς ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα (μέν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς ρήματος τὸ ρήματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ρήματικῶν κατατίθεσθαι. Πρβλ. ρήματικὸν θέμα ταγ-, ἔξ οὗ τάσσ-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταχ-α, ἔ-τε-τάχ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἔ-τά-χθην, τέ-ταχ-ται κτλ.

γ') Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

1. Αὔξησις.

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥήματων εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν αὔξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἔκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὔξησις δηλοῦ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ.

1) Συλλαβικὴν αὔξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥήματων, τῶν ὅποιων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὔξησις ἐν εψιλούμενον, τὸ ὅποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων:

πιστεύω — ἐ-πίστευ-on, ἐ-πίστευ-sa, ἐ-πεπιστεύ-keiv
δίπτω — ἐ-ρριπτ-on, ἐ-ρριψ-a, ἐ-ρρίφ-eiv (34, 1).

2) Χρονικὴν αὔξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὅποιων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὔξησις ἔκτασις τοῦ ἀρχτικοῦ βραχέος φωνῆντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὅποῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ αἲ ἡ εἰ γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον — ἐλπίζω, ἡλπιζον.
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδυρόμην.
τὸ ι γίνεται	ι : ἵκετεύω, ἵκετευον.
τὸ υ γίνεται	υ : ὑβρίζω, ὑβριζον.
τὸ αι η ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθανόμην — εἰκάζω, ἡκαζον.
τὸ αυ η ευ γίνεται	ην : αὐξάνω, ἡγέξανον — ευδίσκω, ἡγέδισκον.
τὸ οι γίνεται	ῳ : οἰκτίζω, ὄκτιζον.

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρχτικὸν εἰ γίνεται κατὰ τὴν αὔξησιν η προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος εἴμι — ήσα η ήσειν καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ οἰδα (θ. εἰδ-) — ήδειν. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει: εἴκω—είκον· εἴργω—είργον· εἴρω—είρον.

Τὸ ἀρχτικὸν ἂθη α, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὔξησιν εἰς η η η κατ' ἀναλογίαν: ἀθλῶ — ἥθιονν, ἀργῶ — ἥργονν, ἔδω — ἥδον (δπως ἄγω — ἥγον, αἰτῶ — ἥτον).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥήματων, τῶν ὅποιων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν ε, δὲν ἔχουν αὔξησιν: ἐστράτευκα — ἐστρατεύκειν, ἐξήτηκα — ἐξητήκειν.

* Τὸ ἐ δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὔξησεως ἀρχῆθεν ήτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμανε τότε.

2. Αναδιπλασιασμός.

§ 186. Οι συντελικοί χρόνοι (ήτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντελικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμὸν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Ο ἀναδιπλασιασμὸς δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲν ἐν εκατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ ἐν ἀπλοῦ σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἐκ τῶν ὅποιών τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν:

παιδεύω	—πε-παιδευ-κα	ἐ-πε-παιδεύ-κειν
θύω	—τέ-θυ-κα	ἐ-τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	—πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φύτευ-κα)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	—κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(κε-χόρευ-κα)	(ἐ-κε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κυη-)	—κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	—πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	—δέ-δρα-κα	
γράφομαι	—γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην, γε-γράψ-ομαι.

2) ὅτι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὕματα, τῶν ὅποιών τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνα:

ζητῶ	—ε-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
φίπτω	—ĕ-ρριφα	(ὅπως ἔ-ρριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	—ĕ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	—ĕ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	—ĕ-στράτευκα	(ὅπως ἔ-στρατευσα).

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὕματα, τῶν ὅποιών τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆσεν:

ἀδικῶ	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐρημῶ	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἥρήμωσα)
δμολογῶ	— ψ-μολόγη-κα	(ὅπως ώμολόγησα)
αιτῶ	— ψ-τη-κα	(ὅπως ἥτησα)
οίκω	— ϕ-κη-κα	(ὅπως φκησα)

3. Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμὸς τῶν συνθέτων ῥήματων.

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἡ παρασύνθετα)* ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-ε-πεμπον	εἰσ-πέ-πομπα
συν-οικῶ	— συν-ψ-κονν	συν-ψ-κηκα
παρα-νομῶ	— παρο-ε-νόμονν	παρα-νε-νόμηκα
ἐγ-κωμιάζω	— ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
ἐγ-χειρίζω	— ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χειρίκα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄδικος)	ἀδικῶ	— ἡδίκονν	ἡδίκηκα
(δυστυχῆς)	δυστυχῶ	— ἐ-δυστύχονν	δε-δυστύχηκα
(μυθολόγος)	μυθολογῶ	— ἐ-μυθολόγονν	με-μυθολόγηκα
(οίκο-δόμος)	οίκοδομῶ	— ὥκοδόμονν	ώκοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὄποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἴναι τὸ ἐπίρρημα εὑστέλλεται, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμονν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτονν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχονν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχοῦμην	εὐωχήθην.	

4. Ανωμαλίαι αὐξήσεως.

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὔξησιν κανονικῶς ἐκ των αὐτοῖς μετατέταρτων, εἰς τὸ τέλος του περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

* Τι λέγονται παρασύνθετοι λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος του περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἔβουλόμην καὶ ἡβουλόμην — ἔβουλήθην καὶ ἡβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἡδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἡδυνήθην
 ἐμελλον καὶ ἡμελλον.

2) Τὰ ρήματα (**κατ**)άγνυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὠθῶ, ἐνῷ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **ἐ**: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνούμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ρήματα **έθιζω**, **έλιττω**, **έλκω**, **ἴπομαι**, (**περι**)**έπω**, **έργαζομαι**, **έρπω**, **έστιω**, **ἔχω** καὶ **ἔω** κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν **ε** δχι εἰς η ἀλλὰ εἰς ει: **εἰθιζον**, **ελιττον**, **ελκον**, **είπομην**, **περι-εἶπον**, **εργαζόμην**, **είρπον**, **είστιων**, **είχον**, **εἴων**.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. **έργαζομαι** ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀδριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν: **ἡργαζόμην**, **ἡργασάμην**.

4) Τὸ ρῆμα **ἀν-οίγω** εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. **ὅρῶ** εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸ ῥ. **ἀλίσκομαι** εἰς τὸν ἀδριστὸν ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν δόμοῦ: **ἀν-έψηγον**, **ἀν-έψξα**, **ἐνώρων**, **ἐᾶλων**.

5) Τὸ ρῆμα **έօρτάζω** κατὰ τὴν αὔξησιν ἔκτείνει δχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν **ἐ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: **έώρταζον**, **έώρτασα**.

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρῳ ἀνωμαλίαι τῆς αὔξησεως εἰναι φαινομενικαὶ καὶ διφείλονται εἰς διαφόρους φθογγυκὰς παθήσεις: π.χ. τὸ ρῆμα **έργαζομαι** ἀρχῆθεν ἡτο **Φεργάζομαι** καὶ τὸ ρῆμα **ἔχω** ἀρχῆθεν ἡτο **σέχω**, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἡτο κανονικῶς **έ-Φεργαζόμην**, **έ-σεχον**, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προηλθον οἱ τύποι **εεργαζόμην**, **εεχον** καὶ μετὰ συναλρεσιν τοῦ **εε** εἰς ει προηλθον τέλος οἱ τύποι **ειργαζόμην**, **ειχον** (βλ. § 33, 3).

'Επίσης οἱ τύποι **έώρταζον**, **έώρτασα** προηλθον ἐκ παλαιοτέρων κανονικῶν τύπων **ἥρταζον**, **ἥρτασα** δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

'Ομοίως δὲ ἐκ τῶν παλαιοτέρων τύπων **ἀν-ήΦοιγον**, **ήΦόρων** (μὲ **Ισχυροτέρων** συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προηλθον οἱ τύποι **ἀν-έψηγον**, **ἐνώρων** (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον **ὅρῶ**) (βλ. § 32, 4).

6) 'Ἐκ τῶν συνθέτων ἡ παρασυνθέτων ρήματων:

α') τὰ ρήματα **ἀμφι-έννυμι**, **ἴγγυω** (ἐκ τῆς λ. **ἐγ-γύη**), **ἐμπεδῶ** (ἐκ τῆς λ. **ἔμ-πεδος**), **ἐναντιοῦμαι** (ἐκ τῆς λ. **ἐν-αντίος**), **ἐπ-είγω**, **ἐπ-ίσταμαι** καὶ **καθ-έζομαι** ἔχουν τὴν αὔξησιν δλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὡσὰν νὰ ἡσαν ἀπλᾶ: **ἡμφιέννυν**, **ἡγγύων**, **ἡμπέδουν**, **ἡναντιούμην**, **ἡπειγον**, **ἡπιστάμην**, **έκαθεζόμην**.

β') τὰ ρήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), καθ-εύδω , καθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διφοροῦνται, οἵτοι ἔχουν τὴν αὐξήσιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἥκ- κλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθευδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθίμην καὶ καθ-ημην, ἐκάθιζον, ἐκάθισα καὶ καθ-ίσα·

γ') τὰ ρήματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβητῶ (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)αν-ορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, οἵτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἥν-ειχόμην, ἥμφ-εσβήτουν, (ἐπ)ην-ώχλουν.

5. Ἀνωμαλίαι ἀναδιπλασιασμοῦ.

§ 189. 1) Τὰ ῥ. γιγνώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἴδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἴδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : γιγνωκα (θ. γνω-), γιγνώρικα (θ. γνωριδ-) — κέκτημαι (θ. κτα-), μέμρημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-).

2) τὰ ῥ. ἔθιζω, ἔλκω, ἔργαζομαι, ἔστιω καὶ ἔῶ καὶ τὸ ῥ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν δύοιον μὲ τὴν αὐξήσιν των : εἴθικα, εἴλκυκα, εἴργασμαι, εἴστιακα, εἴλακα, (ἀν)έώχα, (ἀν)έωγμαι, (ἀν)εώξεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) τὰ ῥ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, δρῶ, ὠθοῦμαι καὶ ώνουμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει, ἀν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν : (κατ)έαγα, ἔάλωκα, ἔόρακα (καὶ ἔώρακα), ἔωσμαι, ἔώνημαι·

4) τὰ ῥ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει: εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)είλοχα, (δι)είλεγμαι.

'Ομοίως είλιθος (= συνηθίζω), εῖμαρται (= εἰναι πεπρωμένον) τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστῶτα ρήματων έθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθοργικάς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ρήματα, τῶν ὅποιων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἔχτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ. 'Ο τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς καλεῖται **Ἀττικὸς** (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
δμνυμι	(θ. δμο-)	δμ-ώμο-κα
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὀλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὀλ-)	(ἀπό)όλ-ωλ-α
δρύττω	(θ. δρυχ-)	δρ-ώδρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	.ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγρ-ήγορ-α (μὲν ἐπανάληψιν ὅχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἔγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ὁρμάτων τούτων αὕξησιν (χρονικὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα	—	ἠκηκόειν
δμώμοκα	—	ῳμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα	—	ἐληλάκειν
ἐλήλυθα	—	ἐληλυθεῖν.

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ὁρματικοῦ θέματος συμβοκύνει εἰς τινὰ ὁρματὰ καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἡ παραγωγὴν λέξεων ἔξ αὐτῶν : ἄγ-ω, ἕγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἥν-εγκ-ον (ἐκ τοῦ ἐν-ένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον) (βλ. § 32, 6) — ἀγωγὴ (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ῆ), ἐδωδὴ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ῆ) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοηθητικὸν δῆμα εἰμὶ (= εἰμαι).

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ὁρματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ δῆμα εἰμὶ ὡς βοηθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : ἔχω γράψει — εἰχα γράψει — εἴμαι γραμμένος — ήμουν γραμμέ-νος).

§ 192. Τὸ δῆμα εἰμὶ εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἰμί, παρατ. ἥν (= ήμην), μέλλ. ἔσομαι (= θὰ εἰμαι), ἀόρ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἡ ἔγινα), πρκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἡ ἔχω γίνει), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἰχα ὑπάρξει ἡ εἰχα γίνει). Ἐκ τούτων

ώς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ μέλλων, οἱ δποῖοι κλίνονται ώς ἔξῆς :

'Οριστική		'Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἰ-μὶ	ἥ ἦ ἦν	ῶ	εἴη-ν	
εἰ	ἥ-σθα	ἥς	εἴη-ς	ἴσ-θι
ἐσ-τὶ (v)	ἥν	ἥ	εἴη	ἔσ-τω
ἐσ-μὲν	ἥ-μεν	ῶ-μεν	εἴη-μεν ἢ εἰ-μεν	
ἐσ-τὲ	ἥ-τε (ἕσ-τε)	ἥ-τε	εἴη-τε ἢ εἰ-τε	ἔσ-τε
εἰ-σὶ (v)	ἥ-σαν	ῶ-σι (v)	εἴη-σαν ἢ εἰ-εν	ἔσ-των, δντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἐσ-τὸν	ἥσ-τον	ἥ-τον	εἴη-τον ἢ εἴτον	ἔσ-τον
ἐσ-τὸν	ἥσ-την	ἥ-τον	εἴη-την ἢ εἴ-την	ἔσ-των

*Απαρέμφ.: εἰναι. Μετοχή: ὅν (ὄντ-ος), οὖσα (οὔσης), ὃν (ὄντ-ος)

*Οριστική: ἔσομαι, ἔσῃ (ἢ ἔσει), ἔσται—ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται

Εύκτική: ἔσομην, ἔσοιο, ἔσοιτο — ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο

*Απαρέμφατον: ἔσεσθαι

Μετοχή: ἔσομένος, ἔσομένη, ἔσομενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος (ἔστι) τονίζεται. εἰς τὴν παραδήγουσαν (ἔστι) :

1) δταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ τοῦ εἰναι δυνατόν : ἔστι θεός — ἔστι λαβεῖν.

2) δταν εὑρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καὶ, οὐκ : τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι.

3) δταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἔστι τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων
τῶν δρμάτων.

I. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων.

§ 193. 'Η συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) δρματα βαρύτονα, ἡτοι δρματα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ω ἀτονον (§ 17, 6): λόω, πείθω.

2) δρματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἡτοι δρματα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου φήματος

	'Οριστική		
	Χρόνοι άρκτικοι	Χρόνοι παραγόμενοι	'Υποτακτική
'Ενεστώς Παρατατικός	λῦ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι (ν)	չ-λῦ-ον չ-λυ-ες չ-λυ-ε (ν) չ-λύ-ομεν չ-λύ-ετε չ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι (ν)
Μέλλων	λῦ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι (ν)		
'Αριστος ··'		չ-λῦ-σα չ-λυ-σας չ-λυ-սε (ν) չ-λύ-σαμεν չ-λύ-σατε չ-λυ-սաν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σης λύ-ση λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι (ν)
Παρακείμενος ··'Υπεραντέλικος	λέ-λῦ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε (ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι (ν)	չ-λε-λῦ'-κειν ¹ չ-λε-λύ-κεις չ-λε-λύ-κει չ-λε-λύ-κεμεν ² չ-λε-λύ-κετε չ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη κλπ. καὶ (συνθέστερον) λελυκώς δ, ής, ή, λελυκότες δμεν, ήτε, δσι (ν)
Τετελ. Μέλλων	λελυκώς էսօμαι, էσει, էσται λελυκότες էսօμεθα, էսεσθε, էսονται		

1. Αρχαιότεροι τύποι προσέτι : էլελύ-κη (ν), էλελύ-κης, էλελύ-κη.

2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : էլելն-κειμεν, էλελն-κειτε, էλελն-κεισαν.

ένεργητικής φωνῆς (§ 173, 1).

Εύκτική	Προστακτική	Μετοχή Απαρέμφατον
(εἴθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λύ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ^δ ή λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(δτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἴθε) λύ-σαιμι λύσαις ή λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ή λύ-σειε(ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ή λύ-σειαν	— λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάτων ^δ ή λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἴθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς εἴην, εἴης, εἴη λελυκότες εἴημεν, εἴητε, είησαν ή εἴεν	— λελυκώς ΐσθι λελυκότες ΐστε — λελυκώς ΐστω λελυκότες ΐστων	λελυ-κέναι λελυ-κώς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κός (λελυ-κότος)
(δτι) λελυκώς ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο		λελυκώς ΐσεσθαι λελυκώς ἔσόμενος λελυκότες ἔσόμενοι

3. Η εύκτική του μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ως εύχετική.

4. Οι τύποι τῆς εύκτικής του ἐνεργ. ἀρ. α', οι δόποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειαν, λέγονται αισολικοί καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οι τύποι τοῦ γ' πληρυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οι δόποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οι δόποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνῆς

	'Οριστική		'Υποτακτική
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
'Ενεστώς Παρατακτικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ἤ λύει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλων	λῦ'-σομαι λύ-σῃ (ἤ λύ-σει) * λύ-εται λυ-σόμεθα λύ-εσθε λύ-ονται		
Μέσος 'Αριστος α'		ἐ-λῦ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σόμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-σῃ λύ-σηται λυ-σόμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρακείμενος 'Υπερσυντελικός	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ'-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυτο ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ὥ λελυμένος ἥς λελυμένος ἥ λελυμένοι ὥμεν λελυμένοι ἥτε λελυμένοι ὥσι (ν)
Τετελ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ἥ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ-σῃ (ἥ-σει) » ἔσει λε-λύ-εται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ἥ λελυμένοι ἔσόμεθα λε-λύ-εσθε » ἔσεσθε λε-λύ-ονται » ἔσονται		

* Άντι τῶν εἰς -η παλαιοτέρων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἰναι δὲ εἰς -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δεύτερα ἔνικά τοῦ βούλομαι, φύμαι καὶ ὅρμαι, (βούλει, οἴει, βψει).

(§ 173, 2), μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). Λύομαι = λύω τὸν ἔαυτόν μου.

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
(εἴθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	λύ-οι λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι λυ-δμενος λυ-ομένη λυ-δμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἴθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	λύ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων* ἢ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἴθε) λελυμένος εἴην λελυμένος εἴης λελυμένος εἴη λελυμένοι εἴημεν ἢ εἴμεν λελυμένοι εἴητε ἢ εἴτε λελυμένοι εἴησαν ἢ εἴεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων* ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυμένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἐσοιο λε-λύ-σοιτο » ἐσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἐσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἐσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἐσεσθαι	λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α

* Οι εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνῆς

	'Οριστική		'Υποτακτική
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
'Ενεστώς Παρατικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ḥ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
δπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλων α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-σῃ (ḥ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός α' 'Αδριστος		ἐ-λῦ-θην ἐ-λύ-θησ ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῆμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλη.	λέ-λῦ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λε-λυ-σο ἐ-λε-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ḥ λελυ-ης ἡ κτλ.
δπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετελ. Μέλλων	λε-λῦ-σομαι λε-λύ-σῃ (ḥ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
δπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οι τύποι ούτοι προηλθον διά συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λυ-θή-ω,
λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173, 2), παθητικῆς διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι=λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

Εὐκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
(εἴθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. δπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθιο κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θή-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θή-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἴθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείμεν ἢ λυ-θεῖμεν λυ-θείητε ἢ λυ-θεῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθεῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θηναι λυ-θείς (λυ-θέντος) λυ-θεῖσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἴθε) λελυμένος εἴην είης είη κτλ. δπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ.		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.
δπως τῆς μέσης διαθέσεως		

2. 'Ἐκ τῶν τύπων λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ἢ λυ-θε-ί-μεν κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθείμεν, λυθείτε, λυθείεν εἰναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείμεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. 'Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λυ-θη-θι (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. 'Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θε-ντ-ς, λυ-θε-ντ-ια, λυ-θε-ντ, (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε'). Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

§ 197. Τὰ ὥρματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ὥρματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους καινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀρίστου : λύομαι (= λύω τὸν ἔχοντόν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), ἐλυόμην, λέλυμαι, ἐλελύμην, λελύσομαι· ἀλλὰ : λύσομαι (= θὰ λύσω τὸν ἔχοντόν μου), λυθήσομαι (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), ἐλυσάμην (= ἐλυσα τὸν ἔχοντόν μου), ἐλύθην (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἕδιαι μὲν τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος : λύσ-ω (λύ-ω), λύσ-ομαι, λυθήσ-ομαι, λελύσ-ομαι (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας αὐτοῦ σ : (λύ-ω) λύ-σ-ω, (λύ-ομαι) λύ-σ-ομαι, λελύ-σ-ομαι·

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ πρόσφυμα θη καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας σ πρὸ τῶν καταλήξεων : (λύ-ομαι) λυ-θή-σ-ομαι.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτῆρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀρίστος α' : ἐλυ-σ-α, ἐλυ-σ-άμην.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ὥρμάτων σχηματίζεται εἰς -κα, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς -κειν, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηνοτολήκτων, τῶν δόντικολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ὥρμάτων ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ : (λύ-ω) λέλυ-κ-α, ἐλελύ-κ-ειν, (πείθω, θ. πειθ-) πέπει-κ-α, (φαίνω, θ. φαν-) πέφαγ-κ-α, (καθαίρω, θ. καθαρ-) κεκάθαι-κ-α.

§ 201. Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ δύο ἀρχίζουν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν, λέγονται θεματικὰ φωνήεντα τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημεῖοι. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν οἱ ὑπάρχει πρὸ τοῦ μὴ τοῦ νὴ πρὸ φωνήεντος : λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ο-ν, λύ-ο-ιμεν τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν εἱπάρχει πρὸ τοῦ σὴ τοῦ : λύ-ε-σθε λύ-ε-ται.

Τύποι οἱοι λύονται, λέγονται κτλ. προηλθόν ἐκ παλαιοτέρων τύπων λύονται, οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύονται, λέγονται (βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ομοίως τύποι οἱοις δὲ λύωσι προηλθόν ἐκ παλαιοτέρων λύωνται — λύωνται (βλ. § 37, 5).

Ομοίως τύποι οἱοι λελύκασι — γεγράφασι κτλ. προηλθόν ἐκ παλαιοτέρων τύπων λελύκανται — λελύκανται, γεγράφανται — γεγράφανται (βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἱοι οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου η τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος κτλ. λύῃ (λύεσαι), λέγῃ (= λέγεσαι) κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λύει, λέγει, οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύεσαι, λέγεσαι (βλ. § 33, 3 καὶ ὑποστημ.* τῆς σελ. 100).

Ομοίως τύποι οἱοι ἐλύονται, ἐλέγονται κτλ., ἐλύονται, ἐτάξω κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο κτλ., ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο κτλ., οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν ἐξ ἀρχικῶν τύπων ἐλύ-εσο, ἐλέγ-εσο κτλ., ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ομοίως προηλθόν τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοι λύοι, παιδεύσαιο κτλ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύ-οισο, παιδεύ-σαισο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ομοίως προηλθόν τύποι τῆς προστακτικῆς λύον, παιδεύονται κτλ. ἐκ παλαιοτέρων τύπων λύ-εο, παιδεύ-εο κτλ., οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν ἐξ ἀρχικῶν τύπων λύ-εσο, παιδεύ-εσο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοι λύειν, λέγειν κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν κτλ., ητοι η κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου -εῖν προηλθεν ἐκ τῆς -εεν.

§ 202. Η ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα ω καὶ η (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα ο καὶ ε τῆς ὄριστικῆς) : λύ-ω-μεν (λύ-ο-μεν), λύ-η-σθε (λύ-ε-σθε).

§ 203. Ο ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος α' εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὄριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν α: ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-ιμεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ιντο, λελύκ-α-μεν.

§ 204. Ο ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὄριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἔνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) **ε**: ἐλελύκ-**ει-n**, ἐλελύκ-**ει-mεν**, (ἐλελύκ-**ε-tον**, ἐλελυκ-**έ-tην**).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικήν, τὴν εὔκτικήν καὶ τὴν προστακτικήν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκουμι, λελυκέτω), συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχήν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος **εἰμί**: λελυκώς **ω**, λελυκώς **εἴην**, λελυκώς **ἔστω**.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικήν καὶ τὴν εὔκτικήν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχήν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (λελυμένος **ω**, λελυμένος **εἴην**), εἰς δὲ τὴν προστακτικήν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: λέλυσο **ἢ** λελυμένος **ἴσθι**.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου, οἱ ὄποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ὅλλα πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὄποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος Ι καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε**: **ἐλύ-θη-n**, **ἐλύ-θη-sαν**, **λυ-θε-ī-μεν**, **λυ-θέ-ντων** (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικήν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικὰ) καταλήξεις, **-θῶ**, **-θῆς**, **-θῆ** κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θηναι** προσῆλθε διὰ συναιρέσεως ἐκ τοῦ **-θηέναι** (λυ-θη-έναι) **λυ-θηναι**.

§ 208. Ἡ εὔκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα **ῃ** ἢ ἀπλοῦν **Ι**, τὰ ὄποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆν (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆν Ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος: **λυ-θε-ί-μεν**, **λυ-θε-ī-μεν**, **λύ-o-ι-μεν**, **λύ-σα-ι-μεν**, **λύσ-a-ι-ντο**.

ζ') Ὁ δυϊκός ἀριθμός τῶν δημάτων.

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν δημάτων ἐν γένει ἴδιαίτεραι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἴναι δὲ καὶ ἔξῆς :

I. Τῇς ἐνεργητικῇς φωνῇς

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -τον, -τον: λύ-ε-τον, λύ-ε-τον — λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον — λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον· λύ-η-τον, λύ-η-τον — λύσ-η-τον, λύσ-η-τον — (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον).

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἦ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -τον, -την: ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την — ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την — ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την· λύ-οι-τον, λυ-οι-την — λύσ-οι-τον, λυσ-οι-την — λύσ-αι-τον, λυσ-αι-την — (λελύκ-οι-τον, λελυκ-οι-την).

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -τον, -των: λύ-ε-τον, λυ-έ-των — λύσ-α-τον, λυσ-ά-των — (λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των).

II. Τῇς μέσης φωνῇς (ἔξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθον: λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον — λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον — λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον — λέλυ-σθον, λέλυ-σθον — λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον — λύ-η-σθον, λύ-η-σθον — λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον.

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἦ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθην: ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην — ἐλύσ-α-σθον, ἐλυσ-ά-σθην — ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην· λύ-οι-σθον, λυ-οι-σθην — λύσ-οι-σθον, λυσ-οι-σθην — λύσ-αι-σθον, λυσ-αι-σθην — λυθήσ-οι-σθον, λυθήσ-οι-σθην.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθων: λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων — λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων — λέλυ-σθον, λελύ-σθων.

Σημεῖωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις είναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος): ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την — λυθή-τον, λυθή-τον — λυθεῖ-τον, λυθεῖ-την — λυθεῖ-τον, λυθεῖ-την — λυθή-τον, λυθή-των.

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ρήμάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ρήμάτων διίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πειθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, φεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ρήμάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἥτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ρήματικὸν τῶν θέματος τὸ πρόσφυμα τ καὶ οὕτω λήγουν εἰς -πτω : (θ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (θ. βλάβ- , βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (θ. κρυφ-, κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **δδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ρήματικὸν τῶν θέματος τὸ πρόσφυμα j (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν δδοντικολήκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα θ ἢ τ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς -ττω ἢ -σσω . Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-јω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-јω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, ταράχ-јω) ταραράττω ἢ ταρασσω

(θ. ἀρμοτ-, ἀρμότ-јω) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-јω) πυρρέττω ἢ πυρρέσσω (βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν δδοντικολήκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς -ζω . Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-јω) ἐλπίζω

(θ. ὅδ-, ὅδjω) ὅζω

(θ. παιδ-, παιδ-јω) παιζω

Σημείωσις. Ἐνεστῶτα εἰς -ζω, σχηματίζουν, καὶ μερικὰ ρήματα οὐρανικόληκτα, τὰ δόποια σημαντίνουν συνήθως ἥχον. Π. χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-јω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-јω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-јω) ἀλαλάζω

(θ. κράχ-, κράχ-јω) κράζω

(θ. δλολυγ-, δλολύγ-јω) δλολύζω.

β') Οι δόλοι χρόνοι.

§ 211. Τῶν δδοντικολήκτων ρήματων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σω καὶ ὁ μέσος εἰς -σομαι, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σα καὶ ὁ μέσος εἰς -σάμην, ὅπως καὶ τῶν φωνηστολήκτων ρήματων: (θ. πειθ-) πελ-σω (ἐκ τοῦ πειθ-σω), πεί-σομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) — (θ. σπενδ-) σπεί-σω (ἐκ τοῦ σπενδ-σω), σπεί-σομαι (ἐκ τοῦ σπενδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) ἔγυμνα-σα (ἐκ τοῦ ἔγυμναδ-σα), ἔγυμνα-σάμην (ἐκ τοῦ ἔγυμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἑ.).

Αλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα δδοντικόληκτα εἰς -ιζω, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα δ, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -ιω, -ιοῦμαι (κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ρήματα). Οὕτω κτίζω — κτίσω, σχίζω — σχίσω, ἀλλὰ κομίζω (θ. κομιδ-), κομιῶ (κομιεῖς, κομιεῖ), κομιοῦμαι (κομιεῖ, κομιεῖται).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄστιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ρήματα ἔχει καὶ τὸ ἥημα βιβάζω: βιβῶ, βιβᾶς, βιβᾶξ κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -κα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν: (θ. κομιδ-), κεκόμι-κα, ἐκεκομί-κειν (βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -σθήσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς -σθην: (θ. ψευδ-) ψευσθήσομαι (ἐκ τοῦ ψευδ-θήσομαι), ἐψεύσθην (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-θην) — (θ. ἀρμοτ-) ἡρμόσθην (ἐκ τοῦ ἡρμότ-θην) (βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -σμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -σμην: (θ. πειθ-) πέπεισμαι (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), ἐπεπείσμην (ἐκ τοῦ ἐπεπειθ-μην) — (θ. κομιδ-) κεκόμισμαι (ἐκ τοῦ κεκόμιδμαι), ἐκεκομίσμην (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ρήματων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ξω καὶ ὁ μέσος εἰς -ξομαι, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς -ξα καὶ ὁ μέσος εἰς -ξάμην: (θ. φυλακ-) φυλάξω, ἐφύλαξα (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-) τάξομαι, ἐταξάμην (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -χα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -χειν (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτὴρ

τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ϕιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ):
(θ. κηρυκ-) κεκήρυχα, ἐκεκηρύχειν — (θ. ταγ-) τέταχα, ἐτετάχειν

3) δ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -χθῆσομαι καὶ δ παθητικὸς
ἀδριστος α' εἰς -χθην: (θ. πλεκ-) πλεχθῆσομαι, ἐπλέχθην (ἐκ τοῦ
πλεκ-θῆσομαι) — (θ. ἀγ-) ἀχθῆσομαι, ἥχθην (ἐκ τοῦ ἀγ-θῆσομαι
κτλ.) (βλ. § 37, 1).

4) δ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -γμαι καὶ δ ὑπερσυντέλικος εἰς
-γμην: (θ. πλεκ-) πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπε-
πλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) τετάραγμαι, ἐτεταράγμην (ἐκ τοῦ τετά-
ραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) δ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψω καὶ δ μέσος εἰς -ψομαι,
δ ἀδριστος α' δ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψω καὶ δ μέσος εἰς -ψόμην:
(θ. κοπ-) κόψω, ἔκοψα (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-)
τρίφομαι, ἐτριψάμην (ἐκ τοῦ τριβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-)
γράψομαι, ἐγραψάμην (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην) (βλ. §
36, 2).

2) δ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -φα καὶ δ ὑπερσυντέλι-
κος εἰς -φειν (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτὴρ τοῦ
ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ϕιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ):
(θ. κοπ-) κέκοφα, ἐκεκόφειν — (θ. τριβ-) τέτριφα, ἐτετρίφειν (βλ.
§ 212, 2).

3) δ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -φθῆσομαι καὶ δ παθητικὸς
ἀδριστος α' λήγει εἰς -φθην: (θ. πεμπ-) πεμφθῆσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ
τοῦ πεμπ-θῆσομαι, ἐπέμπτ-θην) — (θ. καλυβ-) καλυφθῆσομαι, ἐκα-
λύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θῆσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1).

4) δ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -μμαι καὶ δ ὑπερσυντέλικος εἰς
-μμην: (θ. κοπ-) κέκομαι, ἐκεκόμην (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ.
τριβ-) τέτριμμαι, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-)
γέγραμμαι, ἐγεγράμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) δσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ε, ἀντὶ^τ
τοῦ ε τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον
ἔχουν ο: κλέπτω, (θ. κλέπ-), κέκλοφα, ἐκεκλόφειν — τρέπω (θ. τρεπ-),
τέτροφα, ἐτετρόφειν — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήροχα, ἐνηνόχειν (βλ. § 190).

2) τὰ ρήματα στρέψω, τρέπω καὶ τρέψω εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ εἰ τοῦ ρήματικοῦ θέματος ἔχουν α (βραχύ): (θ. στρεφ-) ἔστραμμαι, ἔστραμμην — (θ. τρεπ-) τέτραμμαι, ἐτετράμμην — (θ. θρεφ-) τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως
μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου ἀφωνολήκτων ρήματων

Οριστική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή	
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψευσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ησαν	— ἔψευ-σο ἔψευ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψευ-σθων	ἔψευ-σθαι
πέπραγ-μαι πέπραξαι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἐπεπράγ-μην ἐπέπραξο ἐπέπρακ-το ἐπεπράγ-μεθα ἐπέπραχ-θε πεπραγμένοι ησαν	πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων	πεπρᾶχ-θαι
γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψο ἐγέγραπ-το ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμμένοι ησαν	— γέγραψο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων	γεγράφ-θαι

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5)

Σημεῖωσις. Συμφωνολήκτων ρήματων ἐν γένει μονολεκτικοί τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου εἰναι σπανιώτατοι, ως τετάχαται (= τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφαται (= γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάραται (= ἐφθαρμένοι εἰσὶ), ἐτετάχατο (= τεταγμένοι ησαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων.

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων πολὺ^δ δλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὃς δέρ-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρολήκτα ρήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα μετεσγηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προσετέθη τὸ πρόσφυμα j. Οὕτω

1) τῶν ρήμάτων, τὰ ὄποια ἔχουν χαρακτῆρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ:

(θ. βαλ-, βάλ-jiω) βάλλω

(θ. ἀγγελ-, ἀγγέλ-jiω) ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α').

2) τῶν ρήμάτων, τὰ ὄποια ἔχουν χαρακτῆρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα τὸ δόποιον ἀρχῆθεν ἔληγγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ιν, -ιρ, ὕν, -ύρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ιν, -ιρ, -ဉυ, -ဉυρ.

(θ. ὑφαν-, ὑφάν-jiω) ὑφαίνω

¶ (θ. καθαρ-, καθάρ-jiω) καθαίρω

↪ (θ. κτεν-, κτέν-jiω) κτείνω

(θ. σπερ-, σπέρ-jiω) σπείρω

(θ. κρῖν-, κρῖν-jiω) κρῖνω

(θ. οἰκτῖρ-, οἰκτῖρ-jiω) οἰκτῖρρω

(θ. πλύν-, πλύν-jiω) πλύνω

(θ. σῦρ-, σῦρ-jiω) σύρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β').

Σημείωσις. Τὸ ρήμα ὁφελω προήλθεν ἐκ παλαιοτέρου τύπου όφελλω, δόποιος πάλιν προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου όφέληνω (πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἀλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλιτων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ (συνηρημένος) εἰς -ῶ, -οῦμαι (ἥτοι κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ρήματα):

νέμω	(θ. νεμ- νεμέω)	νεμω̄ (νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν- μενέω)	μενω̄	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ- ἀγγελέω)	ἀγγελῶ	
καθαιρώ	(θ. καθαρ- καθαιρέω)	καθαιρῶ	
κτείνω	(θ. κτεν- κτενέω)	κτενῶ	

2) δ ἐνεργητικὸς καὶ δέ μέσος ἀδριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -α, -άμην, μὲν ἔκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥήματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆν, ητοι μὲν ἔκτασιν τοῦ α εἰς η (ή κατόπιν ε ḥι λ ḥι ρ εἰς α), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι η ι ι ι ι :

ὑφαίνω	(θ. ὑφάν-)	ὑφην-α	ὑφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾶν-)	ἐλέαν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιᾶν-)	ἐμιᾶ-να	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαράν-)	ἐμάράν-α	(μαρᾶναι)
καθαίρω	(θ. καθάρ-)	ἐκάθηρ-α	ἐκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-α	ἡγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἔνειμ-α	ἔνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἔκριν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμύν-)	ἡμῖν-α	(ἀμῦναι)

Σ η μ ε ί ω σ i s 1. Οι τύποι οὗτοι προβλήθον ἐκ παλαιοτέρων ὕφαν-σα, ὕφαννα- ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρρα — ἡγγειλ-σα, ἡγγειλλα — ἔκριμ-σα, ἔκριμνα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σ η μ ε ί ω σ i s 2. "Ἐχουν ἂ ἀντὶ η εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀδριστο α' προσέτι τὰ ῥήματα αἵρω, ἀλλοιμαι, κερδαίνων καὶ κοιλαίνων, ἀν καὶ τοῦ α δὲ πτοηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ἀρ-, ἀλ-, κερδαν-, κοιλαν-) ε ḥι η ρ : ήρα (ὑποτ. ἄρω, εὐκτ. ἄρα-ιμι, προστ. ἀρον, ἀπρφ. ἀραι κτλ.), ήλαμην (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἄλαιμην κτλ.), ἐκέρδανα (ἀπρφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοιλάνα (ἀπρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὄριστικὴν ἔχουν η ἀντὶ α οι ἀδριστοι ήρα καὶ ήλαμην ἔνεκα τῆς αὐξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) δ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -κα καὶ δέ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-κα	ἡγγειλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -θήσομαι, -θην: μιαίνομαι (θ. μιαν-), μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην — ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ὀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην.

5) ὁ μέσος παροκείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην: ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην — αἰρομαι (θ. ἀρ-), ἥρ-μαι, ἥρ-μην.

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲν χαρακτῆρα ν σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην: ὀξύνομαι (θ. ὀξυν-), ὕξυνμμαι, ὕξύνμμην — φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἐπεφάσμην (βλ. § 37, 6, γ' σημ.).

§ 218. Παράδειγμα ἐνέργητικου καὶ μέσου μέλλοντος καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων δημάτων (βλ. § 37, 6, γ').

Όριστική	Εύκτική	Απαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῦμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῦμεν νεμ-οῖτε νεμ-οίεν	νε-μεῖν	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ (ḥ - ḫ) νεμ-εῖται νεμ-ούμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	
‘Οριστική		νεμ-ούμενος νεμ-ουμένη νεμ-ούμενον	
ἢγγελ-μαι ἢγγελ-σαι ἢγγελ-ται ἢγγέλ-μεθα ἢγγελ-θε ἢγγελ-μένοι εἰσὶ	ἢγγέλ-μην ἢγγελ-σο ἢγγελ-το ἢγγέλ-μεθα ἢγγελ-θε ἢγγελ-μένοι ἥσαν	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
ὁξυμ-μαι ὁξυν-σαι ὁξυν-ται ὁξύμ-μεθα ὁξυν-θε ὁξυμ-μένοι εἰσὶ	ὁξύμ-μην ὁξυν-σο ὁξυν-το ὁξύμ-μεθα ὁξυν-θε ὁξυμ-μένοι ἥσαν	— ὁξυν-σο ὁξύν-θω — ὁξυν-θε ὁξύν-θων	ἢξύν-θαι ἢγγέλ-θαι ἢγγελ-μένος ἢγγελ-μένη ἢγγελ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἥσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληγκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀδριστον α' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ ῥῆμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν:

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θηην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θηην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θηην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θηην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληγκτα καὶ ὑγρόληγκτα ῥήματα, δοσα ἔχουν θέμα μονοισύλλαβον μὲ φωνῆν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀδριστον α' ή β' ἀντὶ τοῦ φωνήντος ε ἔχουν α (πρβλ. § 214, 2) :

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἐσπαρμαι, ἐσπάρμην,
	σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἐσταλμαι, ἐστάλμην,
	σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τετ-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην,
	τα-θήσομαι, ἐτά-θηην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην,
	φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων.

§ 221. Ο ἐνεργητικὸς ἀδριστος καὶ ὁ μέσος ἀδριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε: ἐλαβ-ο-ν, ἐλαβ-θ-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

'Ο τοιοῦτος ἀδριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀδριστος δεύτερος ἦ μέσος ἀδριστός δεύτερος ο ε: καὶ εἰς μὲν τὴν ὄριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἐλαβ-ον, ἐλάμβαν-ον — ἐλαβ-μην, ἐλαμβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἀλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀδριστος β' τοῦ ὁ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀδριστος β' τοῦ ρ. γίγνομαι κλίνονται ως ἔξης :

Όριστική	Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
ξβάλ-ον ξβάλ-ες ξβάλ-ε ξβάλ-ομεν ξβάλ-ετε ξβάλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ωμεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-έτω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βάλ-ειν
έγεν-όμην έγεν-ου έγεν-ετο έγεν-όμεθα έγεν-εσθε έγεν-οντο	γέν-ωμαι γέν-η γέν-ηται γέν-ώμεθα γέν-ησθε γέν-ωνται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-ούμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γεν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι
				γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλὰ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβών (λαβὸν) — παραλαβών (παραλαβόν).

Πέντε δὲ ῥημάτων, οἷοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὔρισκω, δρῶ καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : εἰπέ, ἐλθέ, εινέ, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλά : πρόσειπε, ἀπέλθε, ἔξευρε, ἐπίδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης : (ἄγομαι — ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι — ἔγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἰναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἐλαβόμην — λαβοῦν, ἀντιλαβοῦν · ἔγενόμην — γενοῦν, παραγενοῦν · ἐὰν δὲ εἰναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον : ἔχομαι, ἔσκόμην — σχοῦν, παράσχου · ἔπομαι, ἔσπομην — σποῦν, ἔπισκου.

§ 222. Οἱ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ φιλοῦ ἡ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Οἱ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα καύτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ εἰ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ (ἡ αὐτόπτινα :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ἐτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἐλελοίπ-ειν
φαινώ	(θ. φάν-)	πέ-φην-α	ἐπεφήν-ειν
μαίνομαι	(θ. μάν-)	μέ-μην-α	ἐμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ἐπεπράγ-ειν
χράζω	(θ. χράγ-)	κέ-κρᾶγ-α	ἐκεκράγ-ειν

§ 223. 'Ο παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ὥρημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα η καὶ ὅχι θη, ἢτοι χωρὶς τὸ θ: αό-πτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

'Ο τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ β. γράφομαι κλίνονται ὡς ἔξης :

Όριστική	Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
γραφ-ή-σομαι		γραφ-η-σοίμην		γραφ-ή-σεσθαι
γραφ-ή-σει		γραφ-ή-σοιο		
γραφ-ή-σεται		γραφ-ή-σοιτο		
γραφ-η-σόμεθα		γραφ-η-σοίμεθα		γραφ-η-σόμενος
γραφ-ή-σεσθε		γραφ-ή-σοισθε		γραφ-η-σομένη
γραφ-ή-σονται		γραφ-ή-σοιντο		γραφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν	γραφ-ῶ	γραφ-είην	—	γραφ-ή-ναι
ἐγράφ-η-ς	γραφ-ῆς	γραφ-είης	γράφ-η-θι	
ἐγράφ-η	γραφ-ῆ	γραφ-είη	γραφ-ή-τω	
ἐγράφ-η-μεν	γραφ-ῶμεν	γραφ-είημεν	—	
ἐγράφ-η-τε	γραφ-ῆτε	γραφ-είητε	γράφ-ητε	γραφ-εῖς
ἐγράφ-η-σαν	γραφ-ῶσι	γραφ-είησαν*	γραφ-έντων	γραφ-εῖσα
				γραφ-έν

Σημείωσις. 'Ο παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικήν) κατάληξιν -θι : ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* ἡ γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖν.

§ 224. 1) Τὰ δόματα (*ἐκ*)πλήττομαι ἢ (*κατά*)πλήττομαι, στήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀρίστον β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ δόματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατ-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατ-επλάγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσάπ-ην — (θ. τηκ-) τάκ-ήσομαι, ἐτάκ-ην.

2) τὰ δόματα **κλέπτω**, πλέκω, καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀρίστον β' καὶ τὰ δόματα **στρέψω** καὶ τρέκω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀρίστον β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ δόματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. κλεπ-) ἐ-κλάπ-ην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεψ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεψ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνδεδούμενος σχηματίζεται καὶ ὡς ᾱ καὶ ὡς β' ⁽¹⁾, ὡς (διαφθείρω) διέφθαρκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἥλλάχθην καὶ ἥλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὃ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἑτέρου π.χ.: πέπεικα (= ἔχω πείσει), πέποιθα (= εἰμαι πεπεισμένος) πέφαγκα (= ἔχω φανερώσει), πέφηνα (= ἔχω φανερωθῆ), ἐτρεφάμην (τινὰ = ἐτρεψά τινα εἰς φυγήν), ἐτραπόμην (= διηυθύνθην) ἐφάνθην (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (= ἐδείχθην ἐγώ).

2.) Περισπώμενα ἢ συνηρημένα δόματα.

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν εἰναι τὰ φωνηεντόληκτα δόματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρο **α** ἢ **ε** ἢ **ο**. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἡτοι

1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: **τιμάω - τιμῶ** ⁽²⁾.

2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: **ποιέω - ποιῶ**.

3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: **δουλέω - δουλῶ**.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ β. **τρέπω** ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους ᾱ καὶ β': **ἔτρεψα - ἔτρεπαν** (ποιητικός), **ἔτρεψάμην** — **ἔτρεπόμην**, **ἔτρεψθην** — **ἔτρεπάην**.

2. Τὰ β. **καίω** καὶ **κλαίω**, τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἡσαν κάF-ιω, κλάF-ιω, ἐπειτα **καίF-ω**, **κλαίF-ω**, καὶ τέλος **καί-ω**, **κλαί-ω**, μένουν ἀσυναρτετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Οριστικὴ Ἐνεστῶσις			
Περατωτικὸν	(τιμάω)	τιμῶ	(τιμάομαι) τιμῶμαι
	(τιμάεις)	τιμᾶς	(τιμάῃ, -ει) τιμᾶ
	(τιμάει)	τιμᾶ	(τιμάεται) τιμᾶται
	(τιμάομεν)	τιμῶμεν	(τιμαόμεθα) τιμώμεθα
	(τιμάετε)	τιμᾶτε	(τιμάεσθε) τιμᾶσθε
	(τιμάουσι)	τιμῶσι	(τιμάονται) τιμῶνται
	(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(ἐτιμαόμην) ἐτιμώμην
Υποτακτικὴ	(ἐτίμαεις)	ἐτίμας	(ἐτιμάουν) ἐτιμῶ
	(ἐτίμαει)	ἐτίμα	(ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο
	(ἐτιμάομεν)	ἐτιμῶμεν	(ἐτιμαόμεθα) ἐτιμώμεθα
	(ἐτιμάετε)	ἐτιμᾶτε	(ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε
	(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο
	(τιμάω)	τιμῶ	(τιμάωμαι) τιμῶμαι
	(τιμάῃς)	τιμᾶς	(τιμάῃ) τιμᾶ
Ἐντικὴ	(τιμάῃ)	τιμᾶ	(τιμάηται) τιμᾶται
	(τιμῶμεν)	τιμῶμεν	(τιμαόμεθα) τιμώμεθα
	(τιμάητε)	τιμᾶτε	(τιμάησθε) τιμᾶσθε
	(τιμάωσι)	τιμῶσι	(τιμάωνται) τιμῶνται
	(τιμάοιμι)	τιμῶμι ἢ τιμώην	(τιμαοίμην) τιμώμην
	(τιμάοις)	τιμῶς ἢ τιμώης	(τιμάοι) τιμῶ
	(τιμάοι)	τιμῶ ἢ τιμώῃ	(τιμάοιτο) τιμῶτο
Προστακτικὴ	(τιμάοιμεν)	τιμῶμεν	(τιμαοίμεθα) τιμώμεθα
	(τιμάοιτε)	τιμῶτε	(τιμάοισθε) τιμῶσθε
	(τιμάοιεν)	τιμῶν	(τιμάοιντο) τιμῶντο
	(τίμαεις)	τίμα	(τιμάου) τιμῶ
	(τιμαέτω)	τιμάτω	(τιμαέσθω) τιμάσθω
	(τιμάετε)	τιμᾶτε	(τιμαέσθε) τιμᾶσθε
	(τιμαόντων)	τιμώντων	(τιμαέσθων) τιμάσθων
Απαρ. Προστακτικὴ	(τιμάειν)	τιμᾶν	(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι
	(τιμάων)	τιμῶν	(τιμαόμενος) τιμώμενος
Μετοχὴ	(τιμάουσα)	τιμῶσα	(τιμαομένη) τιμωμένη
	(τιμάον)	τιμῶν	(τιμαόμενον) τιμώμενον

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -έω (θ. ποιε-)

	'Ενεργητικόν	Μέσον καὶ Παθητικόν
'Οριστική 'Ενεστώτων	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιοῦμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιοῦσι	(ποιέομαι) ποιοῦμαι (ποιέη, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται
	(ἐποίεον) ἐποίουν (ἐποίεες) ἐποίεις (ἐποίεει) ἐποίει (ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποίεον) ἐποίουν	(ἐποιεόμην) ἐποιούμην (ἐποίεον) ἐποιοῦ (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο
	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιεώμεθα) ποιώμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
	(ποιέοιμι) ποιοῦμι ἢ ποιοίνη (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιοῖης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοίη (ποιέοιμεν) ποιοῦμεν (ποιέοιτε) ποιοῦτε (ποιέοιεν) ποιοῖνεν	(ποιεούμην) ποιούμην (ποιέοιο) ποιοῖο (ποιέοιτο) ποιοῖτο (ποιεούμεθα) ποιούμεθα (ποιέοισθε) ποιοῖσθε (ποιέοιντο) ποιοῖντο
	(ποίεις) ποίει (ποιεέτω) ποιείτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιοῦντων	(ποιέου) ποιοῦ (ποιεέσθω) ποιείσθω (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιείσθων
	(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι
Merothή 'Απαρ.	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιοῦσα (ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιούμενη (ποιεόμενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -όω (θ. δουλο-)

	Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Ὀριστικὴ Ἐγενέτωσις	(δουλόω) δουλῶ (δουλέεις) δουλοῖς (δουλέει) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόματι) δουλοῦματι (δουλόγη, ει) δουλόη (δουλόεται) δουλοῦται (δουλούμεθα) δουλοῦμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόνται) δουλοῦνται
Παρατατικὸν	(ἐδούλωσον) ἐδούλωσον (ἐδούλωες) ἐδούλωσον (ἐδούλωε) ἐδούλωσον (ἐδούλόωμεν) ἐδούλωσομεν (ἐδούλόετε) ἐδούλωσοτε (ἐδούλωσον) ἐδούλωσον	(ἐδούλοσμην) ἐδούλωσομην (ἐδούλοσον) ἐδούλωσον (ἐδούλόετο) ἐδούλωσοτο (ἐδούλοσμεθα) ἐδούλωσομεθα (ἐδούλόεσθε) ἐδούλωσοσθε (ἐδούλόντο) ἐδούλωσοντο
Ὑποτακτικὴ	(δουλόω) δουλῶ (δουλόης) δουλοῖς (δουλόη) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλῶμεν (δουλόητε) δουλῶτε (δουλόωσι) δουλῶσι	(δουλόματι) δουλῶματι (δουλόη) δουλοῖ (δουλόηται) δουλῶται (δουλούμεθα) δουλῶμεθα (δουλόησθε) δουλῶσθε (δουλόωνται) δουλῶνται
Εὐκτικὴ	(δουλόιμι) δουλοῖμι: ἥ -οίην (δουλόιοις) δουλοῖς ἥ -οίης (δουλόιοι) δουλοῖ ἥ -οίη (δουλόιμεν) δουλοῦμεν (δουλόιοτε) δουλοῦτε (δουλόειεν) δουλοῖεν	(δουλοίμην) δουλοίμην (δουλόιοι) δουλοῖο (δουλόιοτο) δουλοῖοτο (δουλοίομεθα) δουλοίμεθα (δουλόιοσθε) δουλοίοσθε (δουλόιοντο) δουλοῖοντο
Προστατικὴ	(δούλος) δούλου (δουλοέτω) δουλούτω (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλούντων) δουλοῦντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλοῦσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλοῦσθων
Ἀπαρ.	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
Μετοχὴ	(δουλόων) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόν) δουλοῦν	(δουλούμενος) δουλοῦμενος (δουλούμένη) δουλοῦμένη (δουλούμενον) δουλοῦμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ὁρίματα γίνονται αἱ ἔξῆς συναιρέσεις :

- 1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ ὁρίματα συναιροῦνται
  - α') τὸ α + ε ἢ α + η εἰς ἄ: (τίμας) τίμā, (τιμάτε) τιμάτε·
  - β') τὸ α + ει ἢ α + η εἰς φ: (τιμάει) τιμᾶ, (τιμάῃ) τιμᾶ·
  - γ') τὸ α + ο ἢ α + ω ἢ α + ου εἰς ω: (τιμάομεν) τιμῶμεν, (τιμάωμεν) τιμῶμεν, (τιμάουσι) τιμῶσι·
  - δ') τὸ α + οι εἰς ω: (τιμάοιμι) τιμῶμι.

Σημεῖος. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α + ει συναιρεῖται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὅχι εἰς φ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προσῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἔξι ἀρχῆς (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ ὁρίματα συναιροῦνται

α') τὸ ε + ε εἰς ει: (ποίει) ποίει, (ποιέετε) ποιεῖτε·

β') τὸ ε + ο εἰς ου: (ποιέομεν) ποιοῦμεν·

γ') τὸ ε μὲν μαχρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἵδιον μαχρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον (οὗτοι ε + ω = ω, ε + η = η, ε + ει = ει κτλ.): (ποιέω) ποιῶ, (ποιέτε) ποιῆτε, (ποιέεις) ποιεῖς, (ποιέουσι) ποιοῦσι κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς -όω, -ῶ ὁρίματα συναιροῦνται

α') τὸ ο + ε ἢ ο + ο ἢ ο + ου εἰς ου: (δηλόετε) δηλοῦτε, (δηλόομεν) δηλοῦμεν, (δηλόουσι) δηλοῦσι·

β') τὸ ο + η ἢ ο + ω εἰς ω: (δηλόητε) δηλῶτε, (δηλόω) δηλῶ·

γ') τὸ ο + ει ἢ ο + η ἢ ο + οι εἰς οι: (δηλόει) δηλοῖ, (δηλόη) δηλοῖ, (δηλόοιμεν) δηλοῖμεν.

Σημεῖος. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ ο + ει συναιρεῖται εις ου (καὶ ὅχι εἰς οι), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προσῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχον ἔξι ἀρχῆς (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ δέ, ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι ἔχουν θέμα μὲν χαρακτῆρα η (καὶ ὅχι α) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἀν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ὁρίματα, ἐν τούτοις ἔχουν η (ἢ η), διότι τὰ εἰς -άω ἔχουν ἄ (ἢ φ).

(ζή-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(ζή-ον) ζξων, ζξης, ζξη, ζξῶμεν, ζξῆτε κτλ.

ζῆ, ζήτω κτλ.

ζῆν — ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ πεινῶμεν, πεινῆτε κτλ.

- (ἐπείνη-ον)   ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπειρῶμεν, ἐπεινῆτε κτλ.
πεινῆν κτλ.
- (διψή-ω)   διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψῆτε κτλ.
- (ἐδήψη-ον)   ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψῆτε κτλ.
διψῆν κτλ.
- (χρή-ομαι)   χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε κτλ.
- (ἔχρη-όμην)   ἔχρωμην, ἔχρῶ, ἔχρητο, ἔχρωμεθα, ἔχρῆσθε κτλ.
χρῶ, χρήσθω κτλ.
- χρῆσθαι — χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ δ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆσ, ζῆ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὄμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς -έω ῥήματα μὲν μονοσύλλαβον θέμα (ώς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς ακολουθεῖ εἴη εἰ τῆς καταλήξεως :

- (πλέ-ω)   πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.
- (ἔπλε-ον)   ἔπλεις, ἔπλει, ἔπλέ-ομεν, ἔπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.
- (δέ-ομαι)   δέῃ (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.
- (ἔδε-όμην)   ἔδεον, ἔδεῖτο, ἔδε-όμεθα, ἔδεῖσθε κτλ.
δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ δ. δέω, τὸ ὅποιον σημαίνει δένω (καὶ ὅχι ἔχω ἀνάγκην), συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσται—(ἔδε-ον) ἔδουν, δεῖς, δεῖτε κτλ.

§ 233. Τὸ δ. ρίγῶ, τὸ ὅποιον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲν χαρακτῆρα ω (καὶ ὅχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ἢ ο, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουν οὐ ή οι :
(ρίγώ-ω) ρίγω, ρίγως, ρίγω κτλ. — (ἐρρίγω-ον) ἐρρίγων, ἐρρίγως κτλ.
(ρίγω-οίην) ρίγόην, ρίγόης κτλ. — (ρίγώ-ειν) ρίγῶν, (ρίγώ-ων) ρίγῶν, ρίγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ρήμάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὅποιαι λέγονται 'Α τ τι καὶ καταλήξεις :

- (τιμαοίην) τιμώην (τιμαοίης) τιμώης (τιμαοίη) τιμώη
(καλεοίην) καλοίην (καλεοίης) καλοίης (καλεοίη) καλοίη
(δηλοοίην) δηλοίην (δηλοοίης) δηλοίης (δηλοοίη) δηλοίη.

β') Οι άλλοι χρόνοι.

§ 235. Οι άλλοι πλήν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηγεντολήκτων ὥμητων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ὥμητικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

'Αλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτῆρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἔκτείνεται, ητοι τὸ ἄ γίνεται η (ἢ ἡ κατόπιν ε ἡ ι ἡ ρ), τὸ ε γί- νεται ὠσαύτως η, τὸ ο γίνεται ω καὶ τὸ (ι ἡ) υ γίνεται (ι ἡ) υ: τιμῷ (θ. τιμᾶ-), τιμήσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμη-θην τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

ἔῶ (θ. ἔᾶ-), ἔᾶ'-σω, εἴᾶ-σα, εἴᾶ-κα
ἔᾶ'-σομαι, εἴᾶ'-θην
εἴᾶ-μαι'

ἰῶμαι (θ. ιᾶ-), ιᾶ'-σομαι, ιᾶ-σάμην, ιᾶ'-θην·

θηρῶ (θ. θηρᾶ-), θηρᾶ'-σω, θεθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθηρᾶ'-κειν θηρᾶ'-σομαι, θεθηρᾶ-σάμην
θηρᾶ-θήσομαι, θεθηρᾶ'-θην

τεθήρᾶ-μαι, θεθηρᾶ'-μην
μηρύ́ω (θ. μηρῦ-), μηρῦ'-σω, ἐμήρυ-σα, μεμήρυ-κα, ἐμεμηρῦ'-κειν
μηρῦ-σομαι, ἐμηρῦ-σάμην
μηρῦ-θήσομαι, ἐμηρῦ-θην
μεμηρῦ-μαι, ἐμεμηρῦ-μην.

Σημείωσις. (Ακροά-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἡκροᾶ-σάμην,
δπως (θηρά-ομαι, θηρῶμαι), θηρᾶ'-σομαι, θεθηρᾶ-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηγεντόληκτα ὥμητα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἡ τινας μόνον

- 1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτῆρα τοῦ θέματος·
- 2) διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἢ τὸν ἔκτείνουν καὶ συγχρό- νως προσλαμβάνουν σ πρὸ τοῦ Θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὅποιαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ·
- 3) παρουσιάζουν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον:

έπ-αινέω, -ῶ	(παρ-) αινέ-σω έπ-αινέ-σομαι (=θά έπαινέσω)	(έπ-) γήνε-σα (έπ-) γηνέ-θηγν	(έπ-) γήνεκ-α (έπ-) γηνη-μαι
αίρέ-ω, -ῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω θ. αἵρε-, Φελ-)	αίρή-σω	εῖλ-ον	ἥρη-κα
αίροῦμαι (= ἔκλέγομαι) δέ-ω, δῶ (= δένω) δέ-ομαι, δῶμαι δύω (= βυθίζω) δύ-ομαι (=βυθίζομαι)	αίρή-σομαι αίρε-θήσομαι δή-σω δε-θήσομαι δῦ-σω δῦ-σομαι δῦ-θήσομαι	εἰ-λόμην ἥρε-θηγν ἔδη-σα ἔδε-θηγν ἔδυ-σα ἔδυ-ν ἔδυ-θηγν	ἥρη-μαι δέ-δε-κα δέ-δε-μαι δέ-δυ-κα δέ-δυ-μαι
θύ-ω (= θυσιάζω) θύομαι (= προσφέρω θυσίαν) θύ-ομαι (=θυσιάζομαι) λύ-ω λύ-ομαι	θῦ-σω θῦ-σομαι τῦ-θήσομαι λῦ-σω λῦ-σομαι λῦ-θήσομαι	ἔθῦ-σα ἔθῦ-σάμην ἔτυ-θηγν ἔλυ-σα ἔλυ-σάμην ἔλυ-θηγν	τέ-θῦ-κα τέ-θῦ-μαι
χέ-ω (=χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-) χέ-ομαι	χέ-ω χέ-ομαι χῦ-θήσομαι	ἔχε-α ἔχε-άμην ἔχύ-θηγν	χέ-χῦ-κα χέ-χῦ-μαι
αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπομαι, σέβομαι, θ. αἰδεσ-, αἰδε-) άνυ-ω ἢ ἀνύτ-ω (=τελειώνω) γελά-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-) σπά-ω, σπῶ (=ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) (σπά-ομαι, -ῶμαι) χαλά-ω,-ῶ (=χαλαρώνω) τελέ-ω, -ῶ (=έκτελῶ) τελέ-ομαι, -οῦμαι	αἰδέ-σομαι άνυ'-σω γελά'-σομαι (=θά γελάσω) γελα-σ-θήσομαι σπά'-σω σπά'-σομαι σπά-σ-θήσομαι χαλά'-σω τελῶ τελε-σ-θήσομαι	ἥδε-σάμην ἥδε-σ-θηγν ἥνυ-σα ἥνυ-σ-θηγν ἔγελά-σα ἔγελά'-σ-θηγν ἔσπα-σα ἔσπα-σάμην ἔσπα'-σ-θηγν ἔχαλά-σα ἔχαλά'-σ-θηγν ἔτελε-σα ἔτελε-σάμην ἔτελε-σ-θηγν	ἥδε-σ-μαι ἥνυ-κα ἥνυ-σ-μαι γε-γέλα-κα γε-γέλα-σ-μαι ἔ-σπα-κα ἔ-σπα-σ-μαι τε-τέλε-κα τε-τέλε-σ-μαι

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω μὲν χῶμα) χρῆ-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι δρᾶ'-σω χώ-σω χρῆ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρᾶ-σα ἔδρᾶ'-σ-θην ἔχω-σα ἔχώ-σ-θην ἔχρι-σα ἔχρι-σάμην ἔχρι'-σ-θην	κέχλη-κα κέχλη-μαι δέδρᾶ-κα δέδρᾶ-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρι-κα κέχρι-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάσσω)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — κελεύ-σω	ἡκού-σα ἡκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκέλευ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα	ἀκήκο-α ἡκού-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι
παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-) σεί-ω	κλεί-σω	παύει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παύ-σ-θήσομαι σεί-σω	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι
πλέ-ω (θ. πλευ-, πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	πλεύ-σομαι πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι πνευ-σοῦμαι	ἔπλευ-σα	

Σημείωσις. Τὸ σ, τὸ δποῖον ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω δημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀδριστοί, ὡς δ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιοτέρους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲν ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ εἰς ἐν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ο συνηρημένος μέλων τῶν δημάτων καλῶ καὶ τελῶ προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ο ἔνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλων πλευσοῦμαι, πνευσοῦμαι τῶν δημάτων πλέω καὶ πνέω καλεῖται Δωρικός.

II. Συζυγία τῶν εἰς -μι ρήματων.

§ 237. Τὰ εἰς -μι ρήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) τὰ φωνηντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ρήματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα φωνῆν : (ῥ. θ. δω-) δί-δω-μι

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ρήματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) δείκ-νυ-μι.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ρήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ρήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηντολήκτων εἰς -μι ρήμάτων, ἥτοι τῶν ρημάτων ιστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ρήματα καὶ ὁ ἀδριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ρηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβη ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμὸς εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν i κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) δί-δω-μι, (ῥ. θ. θη-, θι-θη-μι) τι-θη-μι, (ῥ. θ. στη-, σι-στη-μι) ι-στη-μι, (ῥ. θ. jη-, ji-jη-μι) ι-η-μι (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ρηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸν τὸ πρόσφυμα νυ :

(ῥ. θ. ζευγ-) ζεύγ-νυ-μι, (ῥ. θ. μειγ-) μείγ-νυ-μι.

Σὴμεῖωσις. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ρήμάτων ὁ χαρακτῆρ σ ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφύματος νυ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -νυμι : (ῥ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) κερά-νυμι, (ῥ. θ. σιβεσ-, σιβέσ-νυμι) σιβέ-νυμι (πρβλ. Πέλοπος νῆσος = Πελοπόννησος).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-νυμι, τοῦ ὄποιου τὸ ρηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (ἀπ')όλλυμα προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (ἀπ')όλνυμα. (Πρβλ. § 216, 2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ρήμάτων εἶναι ισχυρὸν (ιστη-, δεικνυ- κτλ.) καὶ ἀσθενὲς (ιστᾶ, δεικνῦ- κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ισχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικόν πρόσωπον τῆς προστατικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἀλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου όντηματος εἰς -μι,
ήτοι εἰς -νυμι (ἡ -νυνμι)

'Ενεργητική φωνή			Μέση φωνή
'Οριστική	Πλευτώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δείκ-νῦ-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δείκ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παραπτεικός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δείκ-νῦ'-μηγν ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδείκ-νυ-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο
'Υποτακτική		δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.
Εύκτική		δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμηγν, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτική		δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων
'Απαρέμφατον		δεικ-νῦ'-ναν	δείκ-νυ-σθαι
Μετοχή		δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134, 7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον
Μέλλων 'Αδριστος Παρακείμενος		δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἔδειξάμηγν — ἔδειχ-θην δέδειγ-μαι

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηνοτολήκτων εἰς -μι δημάτων
Α') Ἐνεργητική φωνή

1. Ἐνεστώς καὶ Παρατατικός

(θ. ιστη-, ιστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ίη-, ίε-) (θ. διδω-, διδο-)

Οριστική	Ἐνεστώς	ἴ-στη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι	τί-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τίθη-μεν τίθη-τε τίθη-ασι	ἴ-η-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴησι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδω-μεν δίδω-τε δίδό-ασι
	Παρατατικός	ἴ-στη-ν ἴστη-ς ἴστη ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἐ-τί-θη-ν ἐτίθει-ς ἐ-τίθει ἐτίθε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴ-η-ν ἴει-ς ἴει ἴε-μεν ἴε-τε ἴε-σαν	ἐ-δί-δουν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
Υποτακτική		ἴ-στῶ ἴστῆς ἴστῃ ἴστῶμεν ἴστήτε ἴστῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῇ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἴ-ῶ ἴῆς ἴῃ ἴῶμεν ἴῆτε ἴῶσι	δι-δῶ διδῷς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι
Εὐτική		ἴ-σταίη-ν ἴσταίη-ς ἴσταίη ἴσταίη-μεν, ἴσταίη-μεν ἴσταίη-τε, ἴσταίη-τε ἴσταίη-σαν, ἴσταίη-εν	τι-θείη-ν τιθείη-ς τιθείη τιθείη-μεν, τιθείη-μεν τιθείη-τε, τιθείη-τε τιθείη-σαν, τιθείη-εν	ἴ-είη-ν ἰείη-ς ἰείη ἰείη-μεν, ἰείη-μεν ἰείη-τε, ἰείη-τε ἰείη-σαν, ἰείη-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοίη-μεν διδοίη-τε, διδοίη-τε διδοίη-σαν, διδοίη-εν
Προσταχτική		ἴ-στη ἴστά-τω ἴστα-τε ἴστά-ντων	τι-θει τιθέ-τω τιθε-τε τιθέ-ντων	ἴ-ει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων	δι-δού διδό-τω διδό-τε διδό-ντων
Απαρ.	i-στά'-ναι		τι-θέ-ναι	i-έ-ναι	δι-δό-ναι
Μετοχή	i-στάς (ιστάν-τος) i-στάσα (ιστά-σης) i-στάν (ιστάν-τος)		τι-θείς (τιθέν-τος) τι-θείσα (τι-θείσης) τι-θέν (τιθέν-τος)	i-εις (ιέντος) i-εῖσα (ιείσης) i-ὲν (ιέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δούσα (δι-δούσης) δι-δὸν (διδόντος)

2. Αδριστος

•Οριστική	έ-στη-ν έ-στη-ς έ-στη έ-στη-μεν έ-στη-τε έ-στη-σαν	έ-θη-κα έ-θη-κας έ-θη-χε έ-θε-μεν έ-θε-τε έ-θε-σαν	ή-κα ή-κας ή-χε είμ-εν ελ-τε ελ-σαν	έ-δω-κα έ-δω-κας έ-δω-χε έ-δο-μεν έ-δο-τε έ-δο-σαν
•Υποτακτική	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ώ ής ή ώμεν ήτε ώσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εύκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν θεῖ-μεν θείη-τε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	είη-ν είη-ς είη είη-μεν, εῖ-μεν είη-τε, εῖ-τε είη-σαν, εῖ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στῆ-θι στῆ-τω στῆ-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	έ-ς έ-τω έ-τε έ-ντων	δό-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
•Αποφ.	στῆναι	θεῖναι	είναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, στάντος στᾶσα, στάσης στάν, στάντος	θείς, θέντος θεῖσα, θείσης θέν, θέντος	είς, έντος είσα, είσης έν, έντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Ε') Μέση φωνή
1. Ἐνεστώς καὶ Παρατατικός

'Οριστική	'Ἐγεστώς	ἴ-στᾰ-μαι ἴστᾰ-σαι ἴστᾰ-ται ἴστᾰ-μεθα ἴστᾰ-σθε ἴστᾰ-νται	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴ-σαι ἴ-ται ἴ-μεθα ἴ-σθε ἴ-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε διδό-νται
		ἴ-στᾰ'-μην ἴστᾰ-σο ἴστᾰ-το ἴστᾰ-μεθα ἴστᾰ-σθε ἴστᾰ-ντο	ἐ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴ-σο ἴ-το ἴ-μεθα ἴ-σθε ἴ-ντο	ἐ-διδό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδιδό-ντο
'Υποτακτική		ἴ-στῶμαι ἴστῃ ἴστῆται ἴστώμεθα ἴστησθε ἴστῶνται	τι-θῶμαι τιθῇ τιθῆται τιθώμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἴ-ῶμαι ἴ-ῃ ἴ-ηται ἴώμεθα ἴησθε ἴῶνται	δι-δῶμαι διδῷ διδῶται διδώμεθα διδῆσθε διδῶνται
Εὔκτηνή		ἴ-σται-μην ἴσται-ο ἴσται-το ἴσται-μεθα ἴσται-σθε ἴσται-ντο	τι-θεῖ-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθεῖ-μεθα τιθεῖ-σθε τιθεῖ-ντο	ἴ-ει-μην ἴει-ο ἴει-το ἴει-μεθα ἴει-σθε ἴει-ντο	δι-δοῖ-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοῖ-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
Προστατική		ἴ-στᾰ-σο ἴστᾰ-σθω ἴστᾰ-σθε ἴστᾰ-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἴ-σθω ἴ-σθε ἴ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω διδό-σθε διδό-σθων
'Απαρ.	ἴ-στᾰ-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι	
Μετοχή	ἴ-στᾰ'-μενος ἴστᾰ-μένη ἴστᾰ-μενον	τι-θέ-μενος τιθέ-μένη τιθέ-μενον	ἴ-έ-μενος ἴ-μένη ἴ-μενον	δι-δό-μενος διδό-μένη διδό-μενον	

2. Ἀσριστος

Όριστική		ἐ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἐ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εῖ-μην εῖ-σο εῖ-το εῖ-μεθα εῖ-σθε εῖ-ντο	ἐ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἐ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
‘Υποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
Εὔκτική		θεί-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εῖ-μην εῖ-ο εῖ-το εῖ-μεθα εῖ-σθε εῖ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Απαρ. Μετρή		θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
		θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Π αρατηρήσεΙΣ.

§ 243. 1) Οι τύποι τῶν εἰς -μει δρήμάτων, δσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω δρήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ., ἵστα-μεν, δείκνυ-μεν· ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω ρήματων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικὴν : δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ρήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος, ἤτοι
α') τὸ η + η εἰς η καὶ τὸ η + η εἰς η : (ἰστή-ητε, (τιθή-ης) τιθῆς·

β') τὸ η + ω ἡ ω + η ἡ ω + ω εἰς ω καὶ τὸ ω + η εἰς ω : (ἰστή-ω) ἰστῶ, (διδώ-ητε) διδῶτε, (διδώ-ω) διδῶ, (διδώ-η) διδῷ.

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ρήματων τὸ ι τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ιη ἡ ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος α ἡ ε ἡ ο εἰς αι, ει, οι : (ἰστά-ίη-ν) ἰσταίην (τιθε-ί-μεθα) τιθείμεθα (διδο-ίη-ν) διδοίην (πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς -οι τὸ σ διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὄριστικῆς τοῦ ἀορίστου β' εἴμην : ἐδείκνυσο — δείκνυσο, ἐτίθεσο — τίθεσο, ἰστασο, είσο (ἀλλὰ ἰσταῖο, ἔθου, δοῦ κτλ. § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ρήμάτων τιθημι καὶ ίημι τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὄριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ρήματα (εἰς -έω): τίθει, ίει — ἐτίθεις, ἐτίθει — ίεις, ίει. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὄριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος : τιθεῖς (= τιθης), ίεῖς (= ίης).

2) Τοῦ ρ. διδωμι τὰ τρία ἐνικὰ τῆς ὄριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὅμοιως κατὰ τὰ συνηρημένα ρήματα (εἰς -οω): ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου — δίδου.

§ 245. Ἀορίστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ρῆμα ίστημι ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ρήματα τιθημι, ίημι καὶ διδωμι ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : έθηκα, ἐθέμην — ήκα, εμην — ἔδωκα, ἐδόμην.

§ 246. Ὁ ἀορίστος έστην

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς στάντων), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ίσχυρὸν θέμα (στη-) . . .

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν -θι : στῆ-θι.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' ἔθηκα, ἥκα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἐνικὰ τῆς δριστικῆς σχηματίζονται ώς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτῆρα κ (πρβλ. § 199).

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν -ς : θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς.

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς δριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν) πρβλ. θῶ, θῆς, θῆ κτλ. — τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἔθέμην, εἴμην, ἔδόμην αἱ ἄλλαι, πλὴν τῆς δριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν) πρβλ. θῶμαι, θείμην κτλ., τι-θῶμαι, τι-θείμην κτλ.

§ 248. Ο τόνος τῶν εἰς -μι ῥημάτων, δταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἰναι δισύλλαβος : ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατάθου, κατά-θεσθε. Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, δταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον η μὲ δισύλλαβον, η ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἔκθλιψιν : (θοῦ) ἐν-θοῦ (οὖ, ἀπὸ — οὖ) ἀφοῦ, (τοῦ φ. ἀφίεμαι) .

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφάτον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ : (ιστάναι) ἀφιστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ιστάς) συνιστάς, (τιθεὶς) μετατιθεὶς.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ιστημι, τιθημι, θημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἡτοι ἄλλοι ὄμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἑ.).

Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἄδριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (=στήνω, ἢ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι ἴστήξω	ἴστη-σα ἴστη-σάμην (ἔστη-ν) ἴστά-θην	ἴστη-κα (= στέκομαι) είστή-κειν (= ἔστεκόμην)
τίθημι (=θέτω, ἢ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτέ-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα (ἢ τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κεῖμαι =εῖμαι τοποθε- τημένος)
ἴημι (=φίπτω, ἢ. θ. ἡ-, ἐ-) (§ 239, 1)	ἡ-σω ἡ-σομαι ἐ-θήσομαι	(ἡ-κα) εἰ-θην	εἰ-κα
δίδωμι (=δίδω, ἢ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδο-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰστή-
κειν ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι
σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος ἔστα-. Τοιοῦτοι τύποι
συνήθεις είναι οἱ ἔξης : Ὁριστ. Παρακ. ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔστα-σι.
Ὑπερσ. ἔστα-σαν. Ἀπαρ. ἔστά-ναι. Μετχ. ἔστώς, ἔστωσα, ἔστώς (ἢ
ἔστός, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου,
π. χ. τὸ γεγονός), γεν. ἔστωτος, ἔστώσης, ἔστώτος.

§ 251. Ἄλλα ρήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν
ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ δεικνυμεί πάρχουν ἀρκετά, ὡς
κατ-άγνυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγνυμι, ζώνυμι, μείγνυμι κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς -μι ρήματα συνήθη είναι τὰ ἔξης ἔξ., τὰ
ὅποια κλίνονται κατὰ τὸ ἴστημι — ἴσταμαι.

Ἐνεστώς Παρατατικός	Μέλλων	Αόριστος	Παρακελ- μενός	
δ-νί-νη-μι (= ὠφελῶ) παρτ. ὡφέλουν δ-νί-να-μαι ἀνινά-μην	ὸνή-σω ὸνή-σομαι	ώνη-σα ώνή-μην ώνή-θην		ρ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. δ-νι-νη-, δ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἐπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ρ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (= πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ε-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἐπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ρ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἄγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ρ. θ. ἄγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἦ ἐδυνά- -σ-θην)	δεδύνη-μαι	ρ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπí- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ρ.θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

‘Ομοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστῶτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄστιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ δ. ὧνοῦμα) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

‘Η ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὔκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτονα:

·Γποτ.	δύνωμαι	δύνῃ	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστῃ	ἐπίστηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίῃ	πρίήται	κτλ.
Εὔκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ..

ια') Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων
κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. ‘Ο ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, δμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

1) ἄ — ἦ — ᾶ: ἀποδιδράσκω — ἀπ-έ-δρᾶ-ν (θ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-).

2) η — ε: ὁρέω — ἔρεύη-ν (θ. ῥηη-, ῥεε-), χαίρω — ἔχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω — ο: ἀλίσκομαι — ἔάλω-ν (θ. Φαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἔβιω-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) υ — ς: δύομαι — ἔδυ-ν (θ. δυ-, δυ-), φύομαι — ἔφυ-ν (θ. φυ-, φυ-).

'Α δριστος β'

'Οριστική	(ἀπ-) ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρρυη-ν ἔρρυη-ς ἔρρυη ἔρρυη-μεν ἔρρυη-τε ἔρρυη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδυ-ν ἔδυ-ς ἔδυ ἔδυ-μεν ἔδυ-τε ἔδυ-σαν
'Υποτακτική	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ρύω (πρβλ. θῶ) ρύθης ρύθη ρύθμεν κτλ.	γνῶ (πρβλ. δῶ) γνῶς γνῶ γνῶμεν κτλ.	δύ-ω (πρβλ. δεικνύ-ω) -ης -η δυ-ώμεν κτλ.
'Εύκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ρυείη-ν ρυείη-ς ρυείη ρυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
'Προστακτική	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρᾶ-ντων	βῆ-θι βή-τω βῆ-τε βά-ντων		γνῶ-θι γνώ-τω γνῶ-τε γνό-ντων	δῦ-θι δύ-τω δύ-τε δύ-ντων
'Απαρ.	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	ρύη-ναι	γνῶ-ναι	δῦ-ναι
'Μετοχή	δράς, δράντος δρᾶσσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βᾶσσα, βάσης βάν, βάντος	ρυείς, ρύέντος ρυείσσα, ρύείσης ρύέν, ρύέντος	γνούς, γνόντος γνοῦσσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἔξης ρήματα :

1. **Φημὶ** = λέγω, συμφωνῶ, ἴσχυρίζομαι (ρ. θ. φη-, φᾶ- βλ. καὶ § 240).

'Οριστικὴ		'Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ
'Ενεστώς	Παρατατικὸς			
φη-μὶ	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φὴ-ς (ἢ φῆς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μὲν	ἔ-φα-μεν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	—
φᾶ-τε	ἔ-φα-τε	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

'Απαρ. φά-ναι. Μετοχὴ φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φῆ-σω. Αδριστος ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημὶ ὁ παρατατικὸς ἔφρην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀδρίστου (= εἰπα κτλ.).

Σημείωσις 2. "Οταν τὸ φημὶ σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἔρῶ ἢ λέξω καὶ ἀδρίστος εἰπον ἢ ἔφρην." Οταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἴσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φῆσω καὶ ἀδρίστος ἔφρησα.

2. **Εἰμὶ** = θὰ πάω (ρ. θ. εἰ-, ἵ-).

'Οριστικὴ		'Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτ.
'Ενεστώς	Παρατατικὸς			
εἰ-μὶ	ἲ-α ἢ Ἡ-ειν	ἲ-ω	ἲ-οιμι	—
εἰλ	ἲ-εις ἢ Ἡ-εισθα	ἲ-ης	ἲ-οις	ἲ-θι
εἰλ-σὶ	ἲ-ει	ἲ η	ἲ-οι	ἲ-τω
ἲ-μεν	ἲ-μεν	ἲ-ωμεν	ἲ-οιμεν	—
ἲ-τε	ἲ-τε	ἲ-γτε	ἲ-οιτε	ἲ-τε
ἲ-ασι	ἲ-σαν ἢ Ἡ-εσαν	ἲ-ωσι	ἲ-οιεν	ἲ-όντων

'Απαρ. ἱ-έναι. Μετοχὴ ἱ-ών (ἱόντος), ἱ-οῦσα (ἱούσης), ἱ-όν (ἱόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημὶ καὶ τοῦ εἰμὶ δὲ τόνος εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : ἀπόφημι, σύμφαθι—ἀπειμι, ἄπιτι.

Σημείωσις 2. Ο ἐνεστώς είμαι εἰς μὲν τὴν δριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἀλλοτε ἐνεστῶτος καὶ ἀλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

3. Οἰδα = γνωρίζω, ηξεύρω (φ. θ. Φειδ-, ἐξ οὖ οἶδ-, ίδ-).

'Οριστική		'Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
'Ενεστώς	Παρατατικός			
οἴδ-α	ἥδ-η ἥ ἥδ-ειν	εἰδῶ	εἰδείη-ν	—
οἴσθα	ἥδ-ησθα ἥ ἥδ-εις	εἰδῆς	εἰδείη-ς	ἴσ-θι
οἴδ-ε	ἥδ-ει ἥ ἥδ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἥδ-ε-μεν ἥ ἥσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖ-μεν	—
ἴσ-τε	ἥδ-ε-τε ἥ ἥσ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖ-τε	ἴσ-τε
ἴσ-ασι	ἥδ-ε-σαν ἥ ἥσ-αν	εἰδῶσι	εἰδεῖ-εν	ἴσ-των

*Απαρ. εἰδ-έναι. Μετοχὴ εἰδ-ώς (εἰδότος), εἰδ-υῖα (εἰδυίας), εἰδ-ός (εἰδότος). Μέλλων εἰδ-σομαι καὶ εἰδή-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ οἰδα ὁ τόνος εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : σύνοιδα, σύντισθι.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲν σημασίαν ἐνεστῶτος τοῦ οὐχὶ εὔχρήστου φ. δειδω) καὶ τέθνημα = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ φ. θνήσκω).

Ταῦτα ἔκτος τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἔξῆς εὔχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι :

α') 'Οριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδί-ασι.
'Υπερσ. ἐδέδι-σαν. 'Απαρφ. δεδι-έναι. Μτχ. δεδι-ώς (δεδιότος), δεδι-υῖα (δεδιώιας), δεδι-ός (δεδιότος).

β') 'Οριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνᾶσι. 'Υπερσ. ἐτέθνα-σαν.
'Απρφ. τεθνά-ναι. Μτχ. τεθνε-ώς (γεν. τεθνεῶτος), τεθνε-ῶσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνεώς ἢ τεθνεός (γεν. τεθνεῶτος) πρβλ. § 250.

5. *Εοιμα = ὄμοιάζω. Παρακείμενος μὲν σημασίαν ἐνεστῶτος (φ. θ. Φεικ-, ἐξ οὖ οἰκ-, έοικ-, βλ. § 188, 5, Σημ.).

*Οριστ. έοικ-α, έοικ-ας, έοικ-ε, έοίκ-αμεν κτλ. 'Υπερσ. ἐώκ-ειν, ἐώκ-εις, ἐώκ-ει κτλ. (βλ. § 32, 4). 'Απρφ. είκ-έναι. Μετοχὴ είκ-ώς (είκότος), είκ-υῖα (είκυίας), είκ-ός (είκότος).

6. Κεῖμαι = κοίτομαι, εῖμαι βαλμένος (βλ. § 249).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἐ-κεί-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἐ-κεί-σο	κεῖ-σο	κεί-μενος
κεῖ-ται	ἐ-κεί-το	κεί-σθω	κεί-μένη
κεῖ-μεθα	ἐ-κεί-μεθα	—	κεί-μενον
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-σῃ, κεί-σεται κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἔξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται : κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακείσθαι.

7. Καθ-ημαι (δ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Παρατατικός		
κάθη-μαι	ἐ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθη-σαι	ἐ-καθή-σο	καθη-σο	καθή-μενος
κάθη-ται	ἐ-καθή-το	καθη-σθω	καθή-μένη
καθή-μεθα	ἐ-καθή-μεθα	—	καθή-μενον
κτλ.	κτλ.	καθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) καθ-εδοῦμαι (ἐκ τοῦ δ. καθ-έξομαι)

8. Χρή = υπάρχει χρεία, χρειάζεται.

'Οριστ. 'Ενεστ. χρή. Παρατ. χρῆν ἢ ἐχρῆν. 'Υποτ. χρῆ. Εὔκτ. χρείη. 'Απρφ. χρῆναι. Μτχ. (τὸ) χρεῶν (βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ χρή εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προϊλθον ἐν συνεκφορᾶς τῶν λέξεων χρή ἢ — χρῆ εἴη — χρή εἶναι — χρή ὅν (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

ΙΘ') 'Ανώμαλα δήματα κατά τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων.

§ 254. Α') Πλείστων δήματων τὸ δήματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν δήματων

1) τὸ ὁρηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται μὲν ἐν ε πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὖ δοκε-. (Δοκ-έ-ω) δοκῶ (= φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. πρκμ. δέ-δοκ-ται, ὑπερσ. ἐδέ-δοκ-το·

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὖ νεμε-. Νέμ-ω (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. ἐνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἐνειμα, παρακ. νενέμ-η-κα — νέμ-ομαι, παρατ. ἐνεμ-όμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνε-μή-θην πρκμ. νενέμ-η-μαι (βλ. § 235).

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὖ βουλε-. Βούλομαι (= θέλω), παρατ. ἐβούλ-όμην, μέσ. μέλλ. βουλ-ή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἐβούλή-θην, παρακ. βε-βούλ-η-μαι (βλ. § 188, 1).

2) Τὸ ὁρηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται μὲν τὸ πρόσφυμα σκ ἢ ισκ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὖ γι-γνω-σκ-. Γιγνώσκ-ω (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. ἐγίγνωσκ-ον, μέσ. μέλλ. γνώ-σομαι, ἀόρ. β' ἐγνω-ν (§ 252), πρκμ. ἐγνω-κα, ὑπερσ. ἐγνώ-κειν — γιγνώσκ-ομαι, παρατ. ἐγιγνωσκ-όμην, παθ. μέλλ. γνω-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐγνώ-σ-θην, πρκμ. ἐγνώ-σ-μαι, ὑπερσ. ἐγνώ-σ-μην.

β') ῥ. θ. ενδ-, ἐξ οὖ ενδ-ισκ, εύρε-. Ενδρίσκ-ω, παρατ. ηδρί-σκ-ον, μέλλ.. ενδρ-ή-σω, ἀόρ. β' ηδρ-ον, πρκμ. ηδρ-η-κα — ενδρίσκομαι, παρατ. ηδρισκ-όμην, μέσ. μέλλ. ενδρ-ή-σομαι, μέσ. ἀόρ. β' ηδρ-όμην, παθ. μέλλ. ενδρ-ε-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ηδ-ρέ-θην, πρκμ. ηδ-ρη-μαι, ὑπερσ. ηδρ-ή-μην.

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὖ (μι-μνη-ισκ) μιμνησκ-. Ἀνα-μιμνήσκ-ω (= ἐνθυμίζω), παρατ. ἀν-εμίμνησκ-ον, μέλλ. ἀνα-μνή-σω, ἀόρ. ἀν-έ-μνη-σα — ἀνα-μιμνήσκ-ομαι, παρατ. ἀν-ε-μιμνησκ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀν-εμνή-σ-θην, πρκμ. μέ-μνη-μαι, ὑπερσ. ἐμε-μνή-μην, τετελ. μέλλ. με-μνή-σομαι.

3) Τὸ ὁρηματικὸν θέμα ἐπαιξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲν τὸ πρόσφυμα ν: ῥ. θ. καμ-, ἐκ τούτου δὲ καμν-. Κάμν-ω

(= κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἀόριστος β' ἔκαμ-ον, πρκμ. κέ-κμη-κα·

β') μὲ τὸ πρόσφυμα αν (πολλάκις συγχρόνως καὶ μὲ ἐν ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ) : ῥ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ βλαστ-αν-. *Βλαστάνω*, παρατ. ἔβλασταν-ον, ἀόρ. β' ἔβλαστ-ον, ὑπερσ. ἔβλαστ-ή-κειν· ῥ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ μα-ν-θ-αν-. *Μανθάνω*, παρατ. ἐμάνθαν-ον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἀόρ. β' ἐμαθ-ον, πρκμ. με-μαθ-ή-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν — μανθάν-ομαι·

γ') μὲ τὸ πρόσφυμα νε : ῥ. θ. ίκ-, ἐκ τούτου δὲ ίκ-νε-. ('Αφ-ικ-νέ-ομαι) ἀφικνοῦμαι (= φθάνω), παρατ. (ἀφι-ικ-νε-όμην) ἀφικνούμην, μέσ. μέλλ. ἀφ-ίξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφ-ικ-όμην, πρκμ. ἀφ-ίγ-μαι, ὑπερσ. ἀφ-ίγ-μην·

δ') μὲ τὸ πρόσφυμα νι ἡ νυ (μὲ μετάθεσιν τοῦ ε ἡ τοῦ υ τούτου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος πρβλ. § 35) : ῥ. θ. βη-, βα-, ἐκ τούτου δὲ βα-νι καὶ ἐκ τούτου βαῖν-. *Βαίνω* (= βαδίζω), παρατ. ἔ-βαι-νον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-βη-ν (§ 252), πρκμ. βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἔβε-βήκ-ειν — βαίνομαι, παθ. ἀόρ. (παρ) ε-βά-θην, πρκμ. βέ-βα-μαι ῥ. θ. ἐλα-, ἐκ τούτου δὲ ἐλα-νυ-καὶ ἐκ τούτου ἐλαῖν-. *Ἐλαύνω*, παρατ. ἥλανν-ον, μέλλ. (συνγρημένος) ἐλῶ (ἐλᾶς ἐλᾶ κτλ., ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. ἥλα-σα, πρκμ. ἐλή-λα-κα — ἐλαύν-ομαι, πρκμ. ἐλήλα-μαι, ὑπερσ. ἐληλά-μην (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἥγορευ-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρῶ, ἀόρ. ἥγορευ-σα καὶ (ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ-) εἰπον, πρκμ. (ἀν-, συν-, ἀπ-) εἰδηκα, ὑπερσ. εἰδήκειν — ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἥγορευ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ἐρηθίσομαι, παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην (θ. ἀγορευ-, ἔρε-, ἔε-, εἰπ-).

§ 255. B') Πολλῶν ρήματων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μὲ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ρήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἡ παρακείμενον μὲ σημασίαν μέσουν ἡ παθητικοῦ ἀօρίστου ἡ παρακειμένου·

ἴστημι — ἔστην (= ἔσταθην, ἔσταμάτησα), ἔστηκα (= στέκομαι) φύω — ἔφυν (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= είμαι ἐκ φύσεως)·

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ή παθ. μέλλοντος : ἄδω—
ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικηθῶ
ύπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἡ ἀόριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος
ἢ ἀορίστου : ἀπαλλάττω — ἀπαλλαγήσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἔαυ-
τόν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλλαξα τὸν ἔαυτόν μου), ἀνιῶ — ἡνιάθην
(= ἐλύπησα τὸν ἔαυτόν μου).

Σημεῖος. "Οπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253
κ.ε.), πολλὰ δῆματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Iγ') 'Αποθετικά δῆματα *

§ 256. Αποθετικὰ δῆματα λέγονται τὰ δῆματα, τὰ ὅποια
ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνὴν (§ 173) : δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι
(δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν δῆματων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν
σημασίαν : ἀσπάζομαι — ἡσπασάμην (= ἔχαιρέτισα), αἰσθάνομαι
— ἥσθόμην (= ἔκατάλαβα). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσος α'

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημα-
σίαν : βούλομαι — ἔβουληθην (= ἥθέλησα), ἐπιμέλομαι — ἐπεμελήθην
(= ἔφρόντισα). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον
μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν
παθητικοῦ : αἰτιῶμαι, ἡτιασάμην (= κατηγόρησα), ἡτιάθην (= κατη-
γορήθην) — ἰώμαι, ἰασάμην (= ἔθεράπευσα), ἰάθην (= ἔθεραπεύ-
θην). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

* 'Εκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ δῆματα
ταῦτα, διότι ἐσφαλμένων ἐνομίζετο ύπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα είχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνερ-
γητικὴν φωνήν, ἐπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἤτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα.

§ 257. Ἐπιρρήματα τα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὅποιαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ βήματα, δηλοῦσαι τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν κτλ.

1) **Τοπικά ἐπιρρήματα**: ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἀνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικά ἐπιρρήματα**: νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικά ἐπιρρήματα**: ὠδε, οὕτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικά ἐπιρρήματα**: ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἄπαξ, δίς κτλ.

5) **Βεβαιωτικά ή ἀρνητικά ἐπιρρήματα**: ναί, μάλιστα, δή, δῆτα — οὐ, μὴ — ἀρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ως ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι δνομάτων ή ρήμάτων: δημοσίᾳ, ιδίᾳ, προίκα (= δωρεάν) — ἄγε, ιδι, φέρε (= Ελα) κτλ.

2. Προθέσεις.

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὅποιαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει: παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὅποιαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται κύριαι καὶ εἰναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ, ἢ ἐκ, πρό, πρός, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπὲρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὅποιαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται καταχρηστικαὶ καὶ εἰναι 9: α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρίς, πλήν, ἔνεκεν, αἱ ἔνεκεν, αἱ ὅποιαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὡς, τῇ, μά, αἱ ὅποιαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι.

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταὶ), αἱ ὅποιαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέουν λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: *Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω δτι εὐδοκιμεῖς.*

Οἱ σύνδεσμοι εἰναι

- 1) συμπλεκτικοί: τέ, καί, οὕτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ·
- 2) διαζευκτικοί: ἢ, ἤτοι — ἢ, εἴτε — εἴτε, ἐάντε — ἐάντε,
ἄντε — ἄντε, ἥντε — ἥντε·
- 3) ἀντιθετικοί: μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί,
καίτοι, καίπερ, καὶ μήν·
- 4) αἰτιολογικοί: γάρ, δτι, ώς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή·
- 5) τελικοί: ἵνα, δ্পως, ώς·
- 6) συμπερασματικοί: ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ώς, οὔκονν,
τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ώστε·
- 7) χρονικοί: ώς, δτε, ὅπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἔως, ἔστε, ἄχρι,
μέχρι, ἥρικα, πρόν·
- 8) εἰδικοί: δτι, ώς·
- 9) ὑποθετικοί: εἰ, ἐάν, ἄν, ἥν.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 261. Ἐπιφωνήματα εἰναι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ώς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ,
ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἰναι

- 1) γελαστικά: ᾁ-ἄ-ἄ·
- 2) θαυμαστικά: Ἄ, Ὡ, βαβαΐ, παπαΐ!
- 3) θειαστικά (ἥτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): ενδοῦ·
- 4) σχετλιαστικά (ἥτοι δηλοῦντα σφορδὰν λύπην ἢ ἀναγάκτησιν): παπαΐ, ονταΐ, οϊμοι, φεῦ, ίώ, ιού!
- 5) κλητικόν: ὠ (βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ παραγωγῆς ἢ διὰ συνθέσεως. Πρβλ. γράφ-ω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμ-μή, γράμ-μα, γραμματ-εύς, γραμματεύ-ω — (βιβλίον, πωλῶ) βιβλιοπώλης — (πρῶτος ἀγωνιστής) πρωταγωνιστής.

1) Λέξις, ἡ ὅποια δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἄλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν δίζαν, ἥτοι) ἀπὸ ἐν ἀρχικὸν θέμα μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸν καταλήξεως μόνον, λέγεται πρωτότυπος ἢ ἀπλῆ λέξις : (θ. γραφ-) γράφ-ω, (πολι-) πόλ-ις.

2) Λέξις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται παράγωγος : (φύσι-ς) φυσι-κό-ς, (ἴα-ομαι, ἴωμαι) ἴα-τρο-ς.

3) Λέξις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ δύο ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται σύνθετος : (ναῦ-ς, πήγ-νυμι) ναυ-πηγ-ός, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νόοιναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. πόλι-ς, (ἐκ ταύτης) πολί-της, (ἐκ ταύτης) πολιτ-ικός καὶ πολιτ-εύω, (ἐκ ταύτης) πολίτευ-μα.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (πόλι-ς) πολί-της, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

* Ἐτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') Π ΑΡ Α Γ Ω Γ Η

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἔνα ἡ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ). Πρβλ. ὥρα (θ. ὥρα-), ὥραιος (ἐκ τοῦ ὥρά-ιος), ἄλλῃ ὥο-ιμος — τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἄλλᾳ τελ-ικὸς — φρήν (θ. φρην-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετά τινος ἢ μετά τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεὺς — βασιλεύ-ω, ἴδιωτ-ης — ἴδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) — πινακ-ίδ-ιον .

1. Παράγωγα δήματα.

α') Εξ δνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων).

§ 265. Τὰ δήματα τὰ παράγωγα ἔξ δνομάτων ἔχουν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ δι, τι δηλοῦ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ καταλήξεις εἶναι -jω: τιμὴ (θ. τιμα-, τιμά- jω), τιμώ-ω· ἀνία (ἀνια-, ἀνιά- jω), ἀνιώ-ω· ὄφθαλμία (ὄφθαλμιά- jω), ὄφθαλμιά-ω· πόνος (θ. πονε-, πονέ- jω), πονέω-ω· δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό- jω), δουλώ-ω· βασιλεὺς (βασιλεύ- jω), βασιλεύ-ω· φύλαξ (φυλάκ- jω) φυλάσσω· παῖς (παίδ- jω), παῖω· ἐλπὶς (ἐλπίδ- jω), ἐλπίζω· μέλας (μελάν- jω), μελαίνω· καθαρός (καθάρ- jω), καθαίρω (βλ. § 33 κ. ἐ).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις -άω, -ιάω, -έω, -όω, -εύω, -ζίω, -άζω, -έζω, -νω, -αινω, -ύνω, -αιρω κτλ. (βλ. § 264, 2): σφρῆγος—σφριγ-άω-ω (= ἔχω σφρῆγος), ἐρυθρός — ἐρυθρ-ιάω-ω (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐδαίμων — εὐδαιμον-έω-ω (= εἰμαι εὐδαιμών), πλήρης — πληρ-όω-ω (= ποιῶ πλήρες), δοῦλος — δουλ-εύω (= εἰμαι δοῦλος), δόξα — δοξ-άζω (= παρέχω δόξαν), ησυχος — ησυχ-άζω, φενάκη — φενακ-ίζω,

νύστερος — νύστερ-ίζω, ήδυς — ήδυ-νω, ύγιης — ύγιη-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρός—λαμπρ-ύνω, μέγας—μεγαλ-ύνω, μῆκος—μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ.

Σημείωσις 1. Ρήματα παράγωγα ἀπὸ δύναματα κύρια ἢ ἐθνικὰ ἢ ἀπὸ δύναματα τύφων μὲ τὴν κατάληξιν -άζω ἢ συνήθεστερον -ίζω, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἔκεινου, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: *Βοιωτὸς* — βοιωτ-ίζω (= μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλώσσαν τῶν Βοιωτῶν), *Φιλιππός* — φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθῶ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ Φιλιπποῦ), *πιθηκός* — πιθηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος — παπαγαλ-ίζω = μιλῶ σὰν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ρήματα παράγωγα ἀπὸ δύναματα μὲ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ίάω σημαίνουν συνήθως ἔφεσιν, ἤτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἔκεινο, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: *Θανάτος* — θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), *στρατηγός* — στρατηγ-ίάω, λίθος — λιθι-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθίας), *σπλήν* — σπληγ-ίάω.

β') Ἐκ φημάτων.

§ 266. Τὰ ὄρηματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ὄρημάτων εἰναι

1) ἐναρκτικά, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀρχίζει νὰ κάμην ἢ νὰ πάσχῃ ἔκεινο, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: κατάληξις αὐτῶν εἰναι -σκω: γηράω-ῶ — γηρά-σκω, ἥβάω-ῶ — ἥβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) θαιμιστικά, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἔκτελεῖ (θαιμά, ἤτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθὺμὸν ἔκεινο, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἰναι -άζω, -ίζω, -ύζω: στένω — στεν-άζω, αἴτω — αἴτ-ίζω (= αἴτω συχνὰ καὶ πολύ), ἔρπω ἔρπ-ύζω.

3) ἔφετικά, ἤτοι σημαίνουν ἔφεσιν, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἔκεινο, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἰναι -ιάω ἢ -είω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω — (κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω-ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυραννη-είω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἤτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιφρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 267. Τὰ ὄρηματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιφρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἰναι ἢ ποιεῖ ἔκεινο,

τὸ δόποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω) • δίχα — διχά-ζω, ἀλαλά — ἀλαλά-ζω, ἐγγὺς — ἐγγ-ίζω, ἐλελεῦ — ἐλελ-ίζω, γρῦ — γρύ-ζω (πρβλ. νῦν: γαῦ, γαῦ — γαυγίζω, τσάκ — τσακίζω).

2. Παράγωγα ούσιαστικά.

α') Ἐκ δημάτων.

§ 268. Τὰ ούσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐκ δημάτων σημαίνουν

1) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -εύς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ. (θηλυκὰ τῶν εἰς -της, -τήρ, -τωρ σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις -τις, -τειρα, -τρια, -τρίς): γράφω — γραφ-εύς, νέμω — νομ-εύς, πέμπω — πομπ-ός, τρέφω — τροφ-ός, ποιέω — ποιη-τής (ποιή-τρια), πρόφημι — προφήτης (προφῆ-τις), αὐλέω — αὐλη-τής (αὐλη-τρίς), καλέω — κλη-τήρ, σώζω — σω-τήρ (σώ-τειρα), συλλαμβάνω — συλ-λήπτωρ (συλ-λήπτηρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ δημάτων ούσιαστικά εἰς -τήρ, τὰ δόποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, δόλιγα εἶναι εὔχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς -τήρ δηλοῦν τὸ δργανόν: ζώνυμοι — ζωσ-τήρ, καίω — καυ-τήρ, νίπτω (ἢ νίζω) — νιπ-τήρ κτλ.

2) τὴν ἐνέργειαν· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -α, -η, -ος (γεν. -ου), -ία (-εία), -μός, -σις, -σία: φθείρω (θ. φθερ-) — φθορ-ά, τρέπω — τροπ-ή, ἀμείβω — ἀμοιβ-ή, λέγω — λόγ-ος, μαίνομαι (θ. μαν-) — μαν-ία, βασιλεύω — βασιλεία, κολακεύω — κολακεία, ὁδύρομαι — ὁδύρο-μός, λύω — λύ-σις, πράττω — (πρᾶγ-σις) πρᾶξις, θύω — θυ-σία.

3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -μα, -μή, -ος (γεν. -ους): ποιέω — ποίη-μα, γράφω — γράμ-μα, γραμ-μή, γιγνώ-σκω — γνώ-μη, φεύδομαι — φεῦδ-ος.

4) τὸ δργανόν· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -τρον, -θρον: ἀρό-ω, -ῶ — ἄρο-τρον, πλήγω (θ. πληγ-) — πλῆκ-τρον, κλείω — κλεῖ-θρον.

5) τὸν τόπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -τήριον, -τρον, -θρον: βουλεύομαι — βουλευ-τήριον, δικάζω (θ. δικαδ-) — δικασ-τήριον, θεά-ομαι, -ῶμαι — θέατρον, βαίνω (θ. βα-) — βάθρον.

Σημείωση: Το διάταγμα της σημαίνουν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν εἰς -εύς: σφάττω - σφαγ-εύς (= τὸ ξίφος), τέμνω - τομ-εύς (= σκυτοτομικὸν δργανόν, τὸ κοπίδι).
Μερικὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς -τρον, ίδιᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: λύω - τὰ λύ-τρα, διδάσκω - τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (θ. θρεψ.) - τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφὴν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων.

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἐν γένει τὰ παράγωγα ἔξι ἐπιθέτων εἶναι ἀφηρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ία, -ιά, (-ειά, -οιά), -ος (γεν. -ους), -σύνη, -οσύνη, -της (γεν. -τητος) ή -τής (γεν. -τῆτος): σοφός — σοφία, κακός — κακία, ἀληθῆς (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) — ἀλήθεια, εῦνος (εὔνο-ια) — εὐνοία, εὐδός — εὐδο-ος, δίκαιος — δίκαιο-σύνη, σώφρων — σωφρο-οσύνη, κέρδος — κερδο-οσύνη, ιερός — ιερω-σύνη, ταχύς — ταχύ-της (ταχύ-τητος) ή ταχυ-τής (ταχυ-τῆτος).

Σημείωση: 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τῶν ἐπιθέτων βοηθόδες καὶ ἐνεργήδες εἶναι βοηθεία, ἐνέργεια (ὅπως διλήθεια). Αντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθῆς παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι ἀμαθία (ὅπως σοφία). Τῶν δὲ ἐπιθέτων ἀγαθός, καλός, ὁρθός οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ καλλονή ή τὸ κάλλος, ἡ φαστώνη (πρβλ. ὑπερθ. ῥῆστος, § 141).

Σημείωση: 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἡ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: αἴτιος (αἰτία) ή αἴτια, ἀξιος (ἀξία) — ή ἀξία, ἀνδρεῖος (ἀνδρεία) — ή ἀνδρεία, ἔχθρος (ἔχθρα) — ή ἔχθρα. Πρβλ. νῦν: θερμός, θερμή — ή θέρμη, ζεστός, ζεστή — ή ζέστη. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικὰ ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχάς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκούμπαι) ἀκούμπενος — Ἀκούμπενός, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) δεξαμένη — δεξαμενή.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν.

§ 270. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἔξι ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι
1) παρώνυμα, ἥτοι δύνματα παράγωγα, τὰ ὄποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον δῆλον τὸ πρωτότυπον, ἥ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -εύς (θηλ. -εια), -της (θηλ. -τεις), -έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης: ἵππος — ἵππε-εύς, ιερὸν — ιερ-εύς (ἴερ-εια), δῆμος — δημό-της, πόλις — πολι-της (πολῖτις), φυλὴ — φυλ-έτης, ὅπλον — ὅπλ-ίτης, θίασος — θιασ-ώτης, στρατιὰ — στρατιώτης (πρβλ. § 268, 1).

2) ύποκοριστικά, ήτοι παριστάνουν ἔκεινο, τὸ ὅποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς μικρόν, εἴτε διότι τοῦτο δύντως εἶναι μικρὸν εἴτε χάριν θωπείας η σκώμματος η καταφρονήσεως συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άριον, -ιον, -ίδιον, -ις (γεν. -ίδος), -σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον : παῖς — παιδ-άριον, δύναξ — δύνακ-ιον, θυγάτηρ — θυγάτρ-ιον, πίναξ — πινάκ-ιον, πινακίς — πινακίδ-ιον, ξίφος — ξιφ-ίδιον, πύλη — πυλ-ίς, νεανίας — νεανί-σκος, οίκος — οἰκ-ίσκος, παῖς — παιδ-ίσκη, νέφος — νεφ-ύδριον, δένδρον — δενδρ-ύλλιον (πρβλ. νῦν : παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα κτλ.)

Σημείωση. Μερικῶν ύποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ξυνοια τῆς μικρότητος : βιβλίον (= βίβλος), θηρίον (= θήρ).

3) μεγεθυντικά, ήτοι παριστάνουν, διτὶ κάποιος ἔχει μέγα ἔκεινο, τὸ ὅποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ίας, -ῶν : μέτωπον — μετωπ-ίας, γαστὴρ — γάστρ-ων, χεῖλος — χείλ-ων (πρβλ. νῦν : κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αράς κτλ.).

4) ταπικά, ήτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἡ δρᾶ ἔκεινο, τὸ ὅποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον, -εῖον : στρατηγός — στρατηγ-ιον (νῦν στρατηγ-εῖον), ἐμπορος — ἐμπόρ-ιον (= ἐμπορικὸς λιμήν), χαλκεὺς (χαλκέως, χαλκέ-ιον) — χαλκεῖον, ιατρός — ιατρ-εῖον, διδάσκαλος — διδασκαλ-εῖον (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) περιεκτικά, ήτοι σημαίνουν τόπον, ὁ ὅποῖος περιέχει πολλὰ ἔξ ἔκεινων, τὰ ὅποια δηλοῦ τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ών, -ιά, -ωνιά : ἐλαία — ἐλαι-ών, δρυς — δρυνθ-ών, μύρη — μυρμηχ-ιά, δόδον — δοδ-ών καὶ δοδ-ωνιά οὕτω καὶ στρατός — στρατ-ιά.

6) πατρωνυμικά, ήτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἔκεινου, τὸν ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (δύνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός): συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-ειδης, -οιδης), -ίων (θηλ. -άς, γεν. -άδος, -ις, γεν. -ίδος) : Βούτης — Βουτά-δης, Βορέας — Βορεά-δης, Ἀσκληπιός — Ἀσκληπι-άδης, Πέλοψ — Πελοπ-ίδης, Ἄτρεδης — Ἄτρειδης, Ἡρακλῆς — Ἡρακλείδης, Λητώ — Λητοίδης, Κρόνος — Κρον-ίων, Θέστιος — Θεστι-άς (Θεστι-άδος), Δαναός — Δανα-ίς (Δανα-ίδος) (πρβλ. νῦν κατάληξιν -πουλλος, -πουλλο, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικὰ ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ δύναματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν δύναμάτων μὲ τὰς καταλήξεις -αδοῦς, -αδῆ, -ιδοῦς, -ιδῆ: ἀνεψι-αδοῦς (= ὑπέρ ἀνεψιοῦ ή ἀνεψιᾶς, ητοι ἔξαδέλφου ή ἔξαδέλφης), ἀνεψι-ιαδῆ - ἀδελφ-ιδοῦς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ή ἀδερφῆς).

7) γονεωνυμικά, ητοι σημαίνουν νεογνὸν ζῷου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἴδους τινός: καταλήξις αὐτῶν εἶναι -ιδεύς: ἀετός - ἀετ-ιδεύς, λύκος - λυκ-ιδεύς, λαγώς - λαγ-ιδεύς: μερικῶν δύμως ζῷων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ίδιαίτερον ὄνομα, ώς ἀμυός (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφας (= χοιρίδιον), ἔριφος (= κατσικάκι), μόσχος (= μοσχάρι), νεφρός (= ἔλαφάκι), νεοσσός (= πουλάκι), πῶλος (= ἀλογάκι ή γαϊδουράκι πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι).

8) ἔθνικά, ητοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ή τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον: συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ιος (θηλ. -ία), -εὺς (θηλ. -ίς), -νός, -ηνός, -ινος, -της (θηλ. -τις), -άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης: Κόρινθος — Κορινθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα — Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ασία — Ασια-νός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ινος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεά-τις), Γύθειον — Γυθε-άτης, Κρότων — Κροτων-ιάτης, Αἴγινα — Αἴγινή-της, Ιος — Ι-ήτης, Στάγια — Σταγιο-ήτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Λαυρειον — Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἥπειρος — ἥπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως -ιον, -ιδιον, -ιος, -ιδης τὸ ι, ἐὰν μὲν προηγηται βραχὺ φωνῆν, κανονικῶς συναιρεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγηται μακρὸν φωνῆν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτῷ: χαλκεύς (θ. χαλκε-) χαλκείον, λέξις (θ. λέξε-) λεξείδιον, βιοῦς (θ. βο-) βοιδιον, Ἀτρεύς (θ. Ἀτρε-) Ἀτρείδης, Αητώ (θ. Αητο-) Αητοίδης, Χίος (θ. Χῖ-, δ. Χι-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαίος, Ἀργος (θ. Αργεσ-) Ἀργείος, γραῦς (θ. γρᾶ-) γράδιον, λαγώς (θ. λαγω-) λαγύδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῆρος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς -οις οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως -ιδιον ἀποβάλλεται ὅχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος σ., ἀλλὰ καὶ τὸ ε πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφ-ιδιον, σκάφος (θ. σκαχφεσ-) σκαφ-ιδιον, (ὅξος — ὅξ-ιδιον = ξιδι).

3. Παράγωγα ἐπίδετα.

α') Ἐκ φημάτων.

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ φημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις -τος καὶ -τέος (κυρίως φηματικά ἐπίθετα)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς -τος σημαίνουν δ, τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ὅρματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ δόποιος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ δ, τι δηλοῖ τὸ ὅρμα : γράφω — γραπ-τός (= γεγραμμένος), μείγνυμι — μεικ-τός (= μεμειγμένος), ἀλίσκομαι — ἀλω-τός (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω — βα-τός, ἄβα-τος (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), ἐπανῶ — ἐπανε-τός, θαυμάζω — θαυμασ-τός (= ἄξιος νὰ ἐπαινῆται — νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς -τέος σημαίνουν διὰ ὅφείλει τις νὰ πάθῃ δ, τι δηλοῖ τὸ ὅρμα : γράφω = γραπ-τέος (= δστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω — διαβα-τέος (= δστις πρέπει νὰ διαβαθῇ): Πρβλ. τὸ ἐνοίκιον προπληρω-τέον ἀφαιρε-τέος, πολλαπλασιασ-τέος, διαιρε-τέος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις -άς, -ής, -ός, -ύς, -ανός, -ρός, -ερός· ταῦτα σημαίνουν δ, τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ὅρματος : φεύγω (θ. φυγ-) — φυ-γάς (= ὁ φεύγων), μείγνυμι (θ. μιγ-) μιγ-άς (= ὁ μεμειγμένος), ἀ-μιγ-ής (= ὁ μὴ μεμειγμένος), λείπω-μαι — λοιπ-ός (= ὁ ὑπολειπόμενος), στίλβω — στιλπ-νός (= ὁ στίλβων), στέγω — στεγ-ανός (= ὁ καλῶς στέγων, ἥτοι καλύπτων), λάμπω — λαμπ-ρός, θάλλω — θαλ-ερός, μιαίνω (θ. μιαν-) — μια-ρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις -ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος· ταῦτα σημείνουν ίκανότητα ἢ ἐπιτήδειότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : ἄρχω — ἀρχ-ικός (= ίκανός νὰ ἀρχῇ), ἀμύνομαι — ἀμνη-τικός (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-) — ἐρισ-τικός (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὀφελῶ — ὀφέλ-ιμος, μάχομαι — μάχ-ιμος (= ίκανός νὰ μάχεται), φρονῶ — φρόν-ιμος, νοέω-ω — νοή-μων (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆῃ), ἐλεέω-ω — ἐλεή-μων (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῆῃ), ἐπιλανθάνομαι (θ. ἐπιληθ-) — ἐπιλήσ-μων, σώζω (θ. σω-) — σωτήριος (= ὁ ίκανός νὰ σώζῃ).

β') Ἐξ δνομάτων.

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος**, **-ειος**, **-οιος**, **-ωος**), **-αδης** (**-ικός**, **-αμός**)· ταῦτα σημαίνουν ἔκεινον, ὁ ὅποιος ἀνήκει ἡ ἔχει σχέσιν πρὸς ἔκεινο, τὸ ὅποιον δῆλοι τὸ πρωτότυπον: οὐρανός — οὐράνιος, ἄγορά (ἀγορά-ιος) — ἄγοραῖος, κῆπος—κηπ-αῖος, χέρσος — χερσαῖος, οίκος (θ. οίκε-, οίκε-ιος) — οἰκεῖος, ἵππος — ἵππειος, βασιλεὺς (βασίλε-ιος) — βασίλειος (= τοῦ βασιλέως), *Κίμων*—*Κιμών-ειος*, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἥρως — (ἥρω-ιος) — ἥρωῖος, πάππος — παππ-ῷος, φύσις — φυσι-κός, πανήγυρις, πανηγυρι-κός, λίβνος — λιβυ-κός, θῆλυς — θηλυ-κός, *Αθηναῖος* — *Αθηναϊ-κός*, *Ρόδιος* — *Ροδ-ιακός* (= τῶν *Ροδίων*).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ ὅχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων: *"Ομηρος* — *Ομήρ-ειος*, *Πυθαγόρας* — *Πυθαγόρ-ειος*, *ὄνος* — *ὄν-ειος*, *κύκνος* — *κύκν-ειος*, *βοῦς* (*βο-ός*) — *βό-ειος* κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-εος** (**-οῦς**), **-ινος**· ταῦτα σημαίνουν ὑλην ἢ (σπανίως) χρῶμα: ἀργυρος — (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρύσεος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθιος·

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-μος**, **-ιμος**· ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἔκεινο, τὸ ὅποιον δῆλοι τὸ πρωτότυπον: καῦσις — καύσι-μος (= κατάληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις — χρήσι-μος, ἐδωδὴ — ἐδώδ-ιμος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-ιμος·

4) μὲ τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις**, **-νός**, **-εινός**, **-λός**, **-ηλός**, **-λέος**, **-ρός**, **-αρός**, **-ερός**, **-ηρός**, **-ώδης**· ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἔκεινου, τὸ ὅποιον δῆλοι τὸ πρωτότυπον: χάροις — χαρό-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστήρ — ἀστερ-όεις, ἰχθύς — ἰχθυ-όεις, σκότος (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-) — δει-λός, παχὺς — παχυ-λός, φειδὼ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὄψις — ὄψη-λός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἴσχυς — ἴσχυ-ρός, φύσις — φυση-ρός, λίπος — λιπ-αρός, σκιὰ — σκι-ερός, λίπτη — λιπη-ρός, ὅγκος — ὅγκη-ηρός, ἄνθος — ἀνθη-ρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάχις ὄμοιότητα ἡ ἔκεινον, δὸς ὅποιος ἀρμόζει εἰς δ., τι δῆλοι τὸ πρωτότυπον: γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτ-ο-ειδής), σφήξ — σφηκ-ώδης (= σφηκ-ο-ειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ιαιος, -ήσιος, -ινός, -ερινός· ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: πῆχυς — πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἐνός πήχεως), στάδιον — σταδι-αιος, πλέθρον — πλεθρ-αιος, σπιθαμὴ — σπιθαμ-αιος, ἔτος — ἔτ-ήσιος, ήμέρα — ήμερ-ινός, ἔαρ — ἔαρ-ινός, θέρος — θερ-ινός, φθινόπωρον — φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία — μεσημβρ-ινός, νὺξ — νυκτ-ερινός, χειμὼν — χειμ-ερινός.

γ') Εξ ἐπιρρημάτων.

§ 273. Εξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις -ιος, -ιμος, -νός, -ινός: πρόσθεν—πρόσθ-ιος, δρισθεν — δρίσθ-ιος, ὅψε — ὅψ-ιος καὶ ὅψ-ιμος, πρῷ — πρῳ — πρώ-ιος ἢ πρῷος καὶ πρώ-ιμος, πέρυσι — περυσι-νός, χθές — χθεσ-ινός (βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ικός: ὁράγην — ὁραδ-αῖος, χύδην χυδ-αῖος, καθόλου — καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα.

§ 274. Επιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ασι, -ησι, -οι, -θι πρὸς δήλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: Πλαταιαὶ — Πλαται-ᾶσι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθῆναι — Ἀθήν-ησι, Μέγαρα — Μεγαρ-οῖ, οἶκος — οἰκ-οι, ἄλλος — ἄλλο-θι, αὐτὸς — αὐτό-θι.

β') -θεν, -οθεν, -ωθεν πρὸς δήλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: οἶκος — οἰκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος — ἄλλο-θεν, ἐκεῖ — ἐκεī-θεν, ἄνω — ἄνω-θεν, πᾶς — πάντ-οθεν, ἀμφότεροι — ἀμφοτέρ-ωθεν.

γ') -δε, -ζε, -σε πρὸς δήλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: Μέγαρα — Μέγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθῆναι — ('Αθήνας-δε) 'Αθήναζε, ἄλλος — ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) Τροπικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ως, -ῶς: δίκαιος — δικαί-ως, κακός — κακ-ῶς, βαρὺς — βαρέ-ως, εὐγενῆς — εὐγεν-ῶς, ἄλλος — ἄλλ-ως, δύμολογούμενος — δύμολογούμεν-ως.

β') -δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν: βαίνω (θ. βα-) — βά-

δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστ-ίνδην,
ἀγέλη — ἀγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν.

γ') -ι, -ει, -τι: ἄμισθος — ἀμισθ-ι, ἔθέλων — ἔθελοντ-ι, πάνδη-
μος — πανδημ-ει, ἐλληνίζω — ἐλληνισ-τι, ὄνομάζω — ὄνομασ-τι·

δ') -ις: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμιγ-ς) — ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλ-
λάγ-ς) ἐναλλάξ.

3) **Ποσοτικὰ** ἐπιφρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -ις,
-άκις: ἐπτά — ἐπτά-κις, δέκα — δεκά-κις, μύριοι — μυριάκις, πολὺς —
πολλ-άκις, πόσος — ποσ-άκις (βλ. § 168).

4) **Χρονικὰ** ἐπιφρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε:
ἄλλος — ἄλλο-τε, ἔκαστος — ἔκάστο-τε.

B') — Σ Υ Ν Θ Ε Σ Ι Σ

§ 275. Εἰσαγωγή. 'Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἔνοῦνται καὶ
σχηματίζουν μίαν ἀλληγ λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ ὁποίᾳ ἔχει τὴν πρώ-
την θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται πρῶτον συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς,
ἐκείνη δέ, ἡ ὁποίᾳ ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται δεύτερον συνθε-
τικὸν (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει ναυπηγός ἡ λέξις ναῦς
εἶναι α' συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις πήγνυμι β' συνθετικόν
ἐν τῇ συνθέτῳ νατάγω ἡ λέξις κατὰ εἶναι α' συνθετικὸν καὶ ἡ λέ-
ξις ἄγω β' συνθετικόν.

"Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως
δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον: φυγόπονος (φεύγω, πόνος), εὐγε-
νῆς (εὖ, γένος), ὑπεράνω (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις.

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἡ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτὴρ
α ἢ ο τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, δταν τὸ β' συνθετικὸν
ἀρχίζη ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆσ, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ.
κιθαρ-χ, ὄφδη) κιθαρ-ῳδός, (ἴππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) ἵππ-ῳδός.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆσ τοῦ β' συνθετικοῦ, δταν εἶναι βραχύ,
(α, ε, ο), κανονικῶς ἔκτείνεται (§ 32, 6): (ἀ, ἀκέομαι) ἀν-ήκεστος,
(ὑπό, ἀκούω) ὑπή-κοος, (στρατές, ἄγω) στρατ-ηγός, (λόχος, ἄγω)
λοχ-ῆγός, (ἄρμα, ἔλαύνω) ἄρματ-ηλάτης, (εὖ, θνομα) εὐ-ώνυμος.

Σημείωσις 1. "Αν τὸ β' συνθετικὸν ἡρχιζέ ποτε ἀπὸ Φ ἢ Σ, τότε διατη-

ρεῖται τὸ τελικὸν **α** ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναιρεῖται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἰδός, Φείδος) θεο-ειδής, (θύρα, δράω, Φοράω — θυρα-ορδς) θυρωρός, (κακός, ἔργον, Φέργον — κακό-εργος) κα-κοῦργος, (κλῆρος, ἔχω, σέχω — κληρό-οχος) κληροῦχος.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἔκτείνεται, ἀν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἡρχιζέ ποτε ἀπὸ Φ ἢ σ, ἢ ἐν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ είναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2) : (αἰχμή, ἀλωτός, Φαλίσκομαι) αἰχμ-άλωτος, (ἡνία, ἔχω, σέχω) ἡνίοχος, (ἄγχι, ἄλι, σάλις) ἄγχ-άλος, (ναῦς, δρχω) ναύ-αρχος (τὸ α τοῦ δρχω είναι θέσει μακρόν).

Αἱ λέξεις δλεθρος καὶ δροφος ὡς β' συνθετικὰ δὲν ἔκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἡ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ είναι μακρὰ (φύσει ἢ θέσει) : δι-ώροφος, παν-ωλεθρία, ἀλλὰ χρῆστ-όροφος, ψυχ-δλεθρος, ὑψ-δροφος (τὸ υ τῆς λέξεως ὑψος είναι θέσει μακρόν)· πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

A'. Πρώτον συνθετικόν.

1. Κλιτόν.

α') "Ονομα αὐσιαστικόν.

§ 277. Τὸ θέμα αὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ αὐσιαστικὸν τοῦτο είναι δευτερόκλιτον : (ἀγορά, θ. ἀγορα-) ἀγορα-νόμος, (σκιά, θ. σκια-) σκια-μαχῶ, (νίκη, θ. νικη-) νικη-φόρος, (δῆμος, θ. δημο-) δημο-κρατία, (λίθος, θ. λιθο-) λιθο-στρωτος, (βοῦς, θ. βου-) βου-κέφαλος, (ναῦς, θ. ναυ-) ναυ-μάχος, (τέλος, θ. τελεσ-) τελεσ-φόρος (βλ. § 46 κ.έ.) . Ἀλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὄνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς ο : (θ. ἡμερα-) ἡμερο-δρόμος, (θ. ὥλη-) ὥλο-τόμος, (θ. ἀμαξα-) ἀμαξο-πηγός, (θ. παιδ-) παιδ-ο-νόμος, (θ. ἱχθυ-) ἱχθυ-ο-πώλης, (θ. κρεασ-) κρε-ο-πώλης, (θ. ἀνθεσ-) ἀνθ-ο-πώλης, (θ. ριν-) ριν-δ-κερως.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὄνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς η ἢ α : (θ. ἐλαφο-) ἐλαφη-βόλος, (θ. θανατο-) θανατη-φόρος, (θ. βιβλιο-) βιβλια-γράφος, (θ. λαμπαδ-) λαμπαδ-η-φόρος.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς -μα σύδετέρων τριτοκλίτων δνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικήν συλλαβὴν ατ: (θ. ἀρματ-) ἄρματ-ηλάτης, (θ. αἰματ-) αἴματ-ο-σταγῆς, (θ. σωματ-) σωματ-ο-ειδῆς, ἀλλὰ σωμ-ασκῶ, αἱμ-ο-βαφῆς.

Σημείωσις 2. Τῶν δνομάτων γῆ, πῦρ, θεῶρ ώς πρώτων συνθετικῶν θέμα είναι γῆ- ἥ γεω-, πυρ- ἥ πυρι- ἥ πυρο, θάσατο- ἥ θάρο- ἥ θάρ: γη-γενῆς, γεω-μέτρης, γεω-γράφος — πυρ-φόρος, περι-φλεγῆς, πυρο-ειδῆς — θάσατο-ει-δῆς, θάρο-πότης, θάρ-αγωγός.

β') Ἐπιθετον.

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἷονδήποτε γένους καὶ ἀν εἶναι τὸ δνομα, τὸ δόποιον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἥ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) ἀκροδ-πολις, (Μεγάλη, πάλις) Μεγαλόδ-πολις, (Θερμαί, πύλαι) Θερμοδ-πύλαι, (ἄξιος, νίκη) ἀξιοδ-νικος, (διακόσιοι, μέδιμνοι) διακασιο-μέδιμνος, (χίλια, τάλαντα) χιλιο-τάλαντος.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου καλόδς ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα είναι καλλι- (καλλί-μορφος, καλλί-νικος) καὶ τοῦ ἐπιθέτου πᾶς είναι παντο- ἥ παν- (παντο-φόρος, παν-σέληνος).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, δταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς πρῶτα συνθετικά, θέμα είναι μονο-, δι-, τρι-, τετρα-: (ἐν εἰδος) μονο-ειδῆς, δι-δραχμον, τρί-πους, τετρά-πηχυς.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὡς πρῶτα συνθετικὰ ἥ μένουν ἀμετάβλητα ἥ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς α (κατὰ τὸ ἐπτά, ἑννέα, δέκα): πεντά-δραχμον, ἑξ-έτης, εικοσι-πηχυς, εικοσά-πηχυς, ἑκατόμ-πεδος, ἑκατοντα-έτης.

γ') Ῥήμα.

§ 279. Τοῦ Ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἥ τὸ Ῥηματικὸν ἥ τὸ χρονικὸν (κανονικῶς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀօριστου ἥ τοῦ μέλλοντος).

1) ἀμετάβλητον, δταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ φωνῆν: (ἔχω, ἔγγυη) ἔχ-έγγυνον, φθιν-όπωρον, πειθ-αρχῶ, φίνω-ασπις·

2) μετεσχηματισμένον διὰ τῆς προσλήψεως ἐνὸς ε ἥ ι ἥ ο, δταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ σύμφωνον: ἔχ-έ-φρων, καιρ-έ-

κακος, **ἀρχ-ι-τέκτων, αρευψ-ι-νους, φυγ-ό-δικος, στρεψ ό-δικος, δωσ-ι-δικος, εὐθησ-ι-λογος.**

Σημείωσις. Ούτω καὶ ἔκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων δημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος ε:, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ οἱ ἀντὶ τοῦ χαρακτῆρος ε: (φιλέ-ω) φιλ-·ἀνθρωπος, (μισέ-ω) μισο-γύνης.

2. Ακλιτον.

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνωνται

1) ἐπιρρήματα· ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικοὺς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: **ἀει-μηντος, ἀγγει-νους, ἀνω-φερής, ἀρτι-τελής, εὐ-γενής, παλεν-ωδία, παλιρ-ροια, χαμαλ-ζηλος, θψι-πέτης — (ἄγχι) ἀγκέ-μαχος, (χαμαλί) χαμ-ερπής, (ὁψὲ) ὁψι-μαθής, (ἔνδον) ἐνδό-μυχος, (δπι-σθεν) δπισθθ-δομος, δπισθθ-φύλαξ.**

2) αἱ κύριαι προθέσεις· αὗται

α') δταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὅμιλα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: **εισ-άγω (= ἄγω ἐντός), ἐπει-τίθημι (= θέτω ἐπάνω), συμ-μένω (= μένω μαζῇ).**

β') δταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἀλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσος (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρων θαλασσαν), σύν-τροφος (= ὁ τρεφόμενος μαζί), ἀλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἄνα-λογος (= ὁ ἀνὰ λόγον), παρά-λογος (= ὁ παρὰ λόγον), ἐν-τιμος (= ὁ ἐν τιμῇ), θπεο-άνθρωπος (= ὁ ὑπὲρ ἀνθρωπον).****

3) ἀχώριστα μόρια· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικὰ (πρβλ. νῦν : **ξε-, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω — ξελέω**).

'Αχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι :

α') τὸ στερητικὸν **ἄ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ** ἢ **ὄχι:** **ἄ-καρπος (= ἄνευ καρποῦ), ἄ-γνωστος (= ὄχι γνωστός), ἄ-τυχης (= ἄτυχος), νη-ποιεῖ (= ἀτιμωρητή), ηηρεμία (= ἔλλειψις ἀνέμου), νιωδός (ἐκ τοῦ νη-δούος = ἄνευ δόδοντων).**

Σημείωσις. Τὸ στερητικὸν **ἄ-** πρὸ φωνήντος συνήθως γίνεται **ἄν-** : **ἄν-εύθυνος**: **ἄ-ήντητος, ἄ-οπλος, ἄ-υπνος, ἄκων (ἐκ τοῦ ἄ-έκων), ἄργης (ἐκ τοῦ ἄ-εργος)**: πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ δυστ-, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κακός ή τοῦ δύσκολος: δυσ-ώδης (= κακῶς δέξων), δυσ-ειδῆς (= ἔχων κακὴν μορφήν, ἀσχημος), δυσ-άλωτος (= δυσκόλως ἀλισκόμενος).

γ') τὰ ἐπιτατικὰ μόρια ἀ-, ἀρι-, ἔρι-, ζα-, τὰ ὅποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ πολύ, πάρα πολὺ: ἀ-τενῆς (= λίαν τεταμένος), ἀ-χανῆς (= λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (= λίαν ζηλωτός), ἔρι-τιμος (= πολύτιμος), ζά-πλουτος (= βαθύπλουτος).

δ') τὸ ἡμι- (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον ἥμισυς): ἡμί-θεος, ἡμι-τάλαντος.

B'. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ.

1. ΚΛΙΤΟΝ.

α') "Ονομα σύσιαστικόν.

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲν οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατὸν δὲ μιας νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) "Οταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲν οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) ἀρμ-άμαξα, (ξίφος, μάχαιρα) ξιφο-μάχαιρα, (ἴππος, δρόμος) ιππό-δρομος, (ἀμφί, θέατρον) ἀμφι-θέατρον, (ὄπισθεν, φύλαξ) ὄπισθο-φύλαξ.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰ τοιωτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς -ον ή -ιον: (πρό, θύρα) πρό-θυ-ρον, (ἥμισυς, μέδιμνος) ἡμι-μέδιμν-ον, (ἥμισυς, ὁβολὸς) ἡμι-ωβόλ-ιον (πρβλ. ἡμι-τάλαντ-ον), (πρό, ἄστυ) προ-άστ-ιον.

2) "Οταν σύνθετον ὄνομα μὲν οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὅλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ή μονοκαταλήκτου): ἀ-υπνος, εν-άριθμος, πάν-δημος, ἄ-τοπος, εν-δαιμων, ἀ-χιτων, εν-χαρις, ἐν-ασπις, εν-παις, μακρό-χειρ.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ος, -ιος, -ης, -ων: (μηχανή) πολυ-μήχαν-ος, (σπονδή) ὁμό-σπον-δος, (σῶμα) ἀ-σώματ-ος, (αἷμα) ὅμ-αιμ-ος, (ἀνήρ) ἄν-ανδρ-ος, (θάλαττα)

ἐπι-θαλάττ-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) ὁμο-πάτρ-ιος, ὁμο-μήτρ-ιος,
όμο-γάστρ-ιος, (ἀλς) ἐν-άλ-ιος, (τέλος) εὐ-τελ-ῆς, (εἶδος) εὐ-ειδ-ῆς,
(μέγεθος) ὑπερ-μεγέθ-ῆς, (φρὴν) ἄ-φρ-ων, σώ-φρ-ων (πρᾶγμα)
πολυ-πράγμ-ων, (κτῆμα) ἀ-κτήμ-ων.

Σημείωση. Τὰ δύναματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δεύτερα συνθετικά ἐπιθέτων μὲν α' συνθετικὸν ἀλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως ὁμόδεις (= εἰς καὶ ὁ αὐτὸς) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ: ἀ-πάτωρ, ἀ-μήτωρ, προ-γάστωρ.

'Η λέξις γῆ ὡς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς -γεως ἢ -γαιος (ἢ -γειος): λεπτό-γεως, μεσό-γαιος, (μεσό-γειος).

Αἱ λέξεις ἀγορά καὶ δύνομα ὡς β' συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς -ήγυρις, -ώνυμος: παν-ήγυρις, δμ-ήγυρις — εὐ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος.

β') Ἐπίθετον.

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνω-στὸς) ἀ-γνωστος, (ἵσος) ἀν-ισος, (ποικίλος) πολυ-ποικιλος, (συν-ήθης) ἀ-συνήθης (πρβλ. νεοελλ.: μον-άκριβος, ῥιδο-κόκκινος).

γ') Ῥῆμα.

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲροντα τὸ Ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εῖναι πάλιν ῥῆμα, δυνατὸν δμως νὰ εῖναι δύνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον: (γράφω) ἀντι-γράφω, ζω-γράφος, (ἀκούω) ὑπ-ακούω, ὑπ-ήκοος.

1) Τὸ Ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθετος: ἀλλως σχηματίζεται παρα-σύνθετον Ῥῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον δύνομα, τὸ ὅποιον δηλοῦ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον: συγ-γράφω, ἀλλὰ ζωγραφέ-ω, -ῶ (ἐκ τοῦ ζωγράφος) — ἔξ-εργάζομαι, κατ-εργάζομαι, ἀλλὰ εὑεργετ-έω, -ῶ (ἐκ τοῦ εὐ-εργέτης). βλ. § 286.

Σημείωση. Σύνθετα Ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης βιοπαλαίων, χαρ-τοπαιίων, καλοτρώγων, κακογράφων κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρ-χαίαν γλώσσαν. 'Τπὸ τῶν μεταγενεστέρων δμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζωνται τοι-αῦτα σύνθετα, ὡς ἀμπελο-τέμνω, θυρο-κόπτων κτλ.

2) "Οταν μὲροντα τὸ Ῥῆμα σχηματίζεται δύνομα οὐσια-στικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ Ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις
α') -ς: (θηρά-ω) ὀρνιθο-θήρα-ς, (γινά-ω) ὀλυμπιο-νίκη-ς,

(γιγνώ-σκ-ω) ἀ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ή ἄγνοιν), (ὀνέ-ομαι) τελ-ώνη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θυήσκω, θ. θυη-) ημί-θυη-ς, (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς).

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἀρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι) ὑψι-πέτ-ης, (γράφ-ω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός *

γ') -ής (γεν. -οῦς) : (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ής, (μαν-θάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ής, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ής, (πίπτω, θ. πετ-) προ-πετ-ής *

δ') -της, -τωρ : (ἵστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-της, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Άκλιτον.

§ 284. Λέξις ἄκλιτος ὡς β' σύνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκ-παλαι, ὑπέρ-εν, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνδετα καὶ παρασύνδετα.

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' σύνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) νεά-πολις, (ἐνῷ : ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος) νεώσ-οικος, (δορί, κτητός) δορέ-κτητος, (πᾶσι, γνωστός) πασι-γνωστος, (νοῦν, ἔχω) νουν-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελοπόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νῆσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὅποιαι παράγονται ἀπὸ διλλαχ λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι : (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγός) στρατηγ-έω, -ῶ, (σῦκον, φαίνω—συκοφάντης) συκοφαντ-έω, -ῶ, (πολύς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) πολυπράγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ ὅποιαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἔνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἀρειος πάγος) Αρεοπαγ-ίτης, (καλὸς κάγαθός) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω, (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίοτον) ἀποχειροβίοτος (πρβλ. νῦν : Μαύρη θάλασσα — Μαυροθαλασσ-ίτης, Ερυθρὸς Σταυρὸς — Ερυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν — ἐξωφρεν-ικός).

Τονισμός καὶ σημασία τῶν συνδέτων.

α') Τονισμός.

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὄποιον λήγει εἰς -ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ: (φορά) μισθο-φορά, (βολὴ) προσ-βολή, (σιτισμός) ἐπι-σι-τισμός, (γραφεὺς) συγ-γραφεύς, (ἵερεὺς) ἀρχ-ἱερεύς, (ἀγωνιστής) ἀντ-αγωνιστής, (πλωτὴρ) συμ-πλωτήρ (ἀλλὰ δεσμὸς — σύνδεσμος).

2) ρήματικὸν ἐπίθετον εἰς -τέος ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὄποιον λήγει εἰς -ής ἢ -ικός: (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφῆς) ἀ-σαφῆς, (ἐπιει-κῆς) ἀν-επιεικῆς, (συμβουλεύω) συμ-βουλευτικός.

Σημεῖος. Τὰ ρήματικὰ ἐπίθετα εἰς -τέος ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληχτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληχτα (§ 271, 1, α'): αἰ-ρετός — ἔξαιρετός, -ή, -ὸν (= δυνάμενος νὰ ἔξαιρεθῇ) — δ, ἢ ἔξαιρετος, τὸ ἔξαιρε-τον (= ἔξηρημένος, ἐκλελεγμένος). λυτός — διαλυτός, -ή, -ὸν (= δυνάμενος νὰ διαλυθῇ) — δ, ἢ διάλυτος, τὸ διάλυτον (= διαλελυμένος). Οὕτως δ, ἢ ἄγραπτος (= μὴ γεγραμμένος), δ, ἢ χειροποίητος (= χειρὶ πεποιημένος), δ, ἢ νεόδαρτος (= νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς -ος σύνθετα, τῶν ὄποιων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὄνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ρήματικόν, τονί-ζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθε-τικόν, ἥτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετά-βατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: λογο-γράφος (= ὁ γράφων λόγους) — αὐτό-γραφος (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφείς), πρωτο-τόκος (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) — πρωτό-τοκος (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), αὐτό-μολος (= ὁ αὐτὸς μολών, ἥτοι ἐλθών).

'Εὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ναν-πηγός, ἀργυρ-αμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπές.

Σημεῖος. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἐν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς -ος σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα εῦ ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια ἀ- καὶ δυσ-: πρό-μαχος, διά-δοχος, εῦ-φορος, ἄ-γονος, δύσ-τροπος'.

β') δσα λήγουν εις **-οχος**, **-αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν δ. ἔχω, ἀρχω, συλῶ):
ἡνί-οχος, ναύ-αρχος, ιερό-συλος·

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία.

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **δριστικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὄποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτῶσιν γενικήν : ἀρρόπολις (= ἀκρα πόλις), παλαιγενῆς (= πάλαι γενόμενος), ὁψιμαθῆς (= ὁψὲ μαθών), δημογέρων (= τοῦ δήμου γέρων), ὀλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος).

2) **ἀντικειμενικά** ἢ **σύνθετα ἔξαρτησεως**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὄποια, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου : λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβιζόμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἀρχων, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) **κτητικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὄποια δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲν ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὧς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου : ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σώφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολύκαρπος (= ὁ ἔχων ἡ φέρων ἡ παράγων πολλοὺς καρπούς· (πρβλ. ξανθομάλλης = ἔκεινος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἔκεινος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) **συνδετικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὄποια δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἔκεινων, τὰ ὄποια σημαίνουν τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἥτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὄποια ἐκφράζουν δ. τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲν τὸ **καὶ** : **ἰατρόμαντις** (= ιατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), **πλουθυγίεια** (= πλοῦτος καὶ ὑγίεια), **τραγέλαφος** (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), **γλυκύπικρος** (= γλυκὺς καὶ πικρός).

Σημεῖωσις. Συνδετικὰ σύνθετα ποιού διλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλώσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ Ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἐλληνική, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερούνκτιον, **ἰατροφιλόσοφος**, **νυχθημερός** — ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μανδροκίτρινος, **στενόμακρος**, **ἀνοιγοκλείνω**, **μπαινοβγαίνω** κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

*Αγαμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

*Αγνυμι. Βλ. Κατάγνυμι.

*Αγορεύω. Βλ. σελ. 144, § 254, 3.

*Αγω (= ὁδηγῶ, φέρω θ. ἀγ-), παρατ. ἥγον, μελλ. ἀξω, ἀδρ. β' ἥγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. ἥχα ἢ ἄγήσχα (§ 33, 7). — ***Αγομαι,** παρατ. ἥγόμην, μέσ. μέλλ. ἀξομαι, μέσ. ἀδρ. β' ἥγαγόμην, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἀδρ. ἥχθην, παρακμ. ἥγμαι, ὑπερσ. ἥγμην.

*Άδω (= τραγουδῶ, φάλλω θ. ἀειδ-, ἀδ-), παρατ. ἥδον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἀδρ. ἥσα. — ***Άδομαι,** παθ. ἀδρ. ἥσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω-ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ ***Αλίσκομαι.**

Αἴρω (= ὑψώνω, σηκώνω θ. ἀρ-, ἔξ οὖ αἱρ-, § 216, 2) παρατ. ἥρον, μελλ. ἀρῶ, ἀδρ. ἥρα (ὑποτ. ἀρω, προστ. ἀρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἥρκα. — ***Αἴρομαι,** παρατ. ἥρόμην, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἀδρ. ἥράμην, παθ. ἀδρ. ἥρθην, παρακμ. ἥρμαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικὸν, = καταλαβαίνω θ. αἰσθ.-, ἔξ οὖ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἥσθανόμην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ-ἀδρ. β' ἥσθόμην, παρακμ. ἥσθημαι, ὑπερσυντ. ἥσθήμην.

*Ακοῦμαι (ἀποθετικὸν, = θεραπεύω θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἀδρ. ἥκεσάμην (§ 236, 1).

*Ακούω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

*Αλίσκομαι (ἀποθετικὸν, παθητικὸν τοῦ αἱρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι θ. Φαλ-, ἀλ-, ἔξ οὖ ἀλισκ-, ἀλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἥλισκόμην, μέσ. μέλλων (μὲν παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἀδρ. β' (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλων, ἐνεργ. παρακμ. (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλωκα, ὑπερσ. ἥλώκειν.

*Αμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω θ. ἀμαρτ-, ἔξ οὖ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε-, § 254, 1), παρατ. ἥμαρτανον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακμ. ἡμάρτηται.

*Ἀμφιέννυμι (ἀμφὶ - ἔννυμι = ἐνδύω θ. Φεσ-, ἐσ-, ἐξ οὖ ἔννυ- ἐκ τοῦ ἔννυ-, § 239, 2. Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. — *Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιέννυμην, μέσ. μέλλ. ἀμφίσομαι, παρακμ. ἡμφίσμαι (§ 186, 6).

*Ἀναλίσκω ἢ ἀναλόω -ῶ (= ἐξοδεύω θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὖ ἀναλισκ-, § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλουκα. — *Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

*Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνὰ - οἰγω θ. Φοιγ-, οἰγ-, ἐξ οὖ οἰγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέῳγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέῳξα, παρακμ. ἀνέῳχα. — *Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεῳγόμην, παθ. ἀόρ. ἀνεῳχθην, παρακμ. ἀνέῳγμαι, τετελ. μέλλ. ἀνεῳξομαι (= θὰ εἴμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

*Ἀνύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

*Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός θ. ἐχθ-, ἐξ οὖ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

*Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω θ. δρᾶ, ἐξ οὖ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 143), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

*Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνητ-, ἐξ οὖ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ-. μέλλ. τεθνήσω (§ 253, 4).

*Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω θ. ὅλ-, ἐξ οὖ ὅλυν-, ἐκ τοῦ δλυν-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. — *Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολούμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἴμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

*Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὖ ἀρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἥρεσκον, μέλ. ἀρέσω, ἀόρ. ἥρεσα. — *Ἀρέσκομαι, παρατ. ἥρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἥρεσάμην.

⁷Αρκέω -ῶ, ἀόρ. ἡρκεσα (§ 236, 1).

⁷Αρόω -ῶ (= ἀροτριῶ θ. ἀρο-), ἀόρ. ἡροσα (§ 236, 1).

⁷Αφ-ίημι. Βλ. "Ιημι.

⁷Αφικνέομαι -οῦμαι (= φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

⁷Αχθομαι (ἀποθετικόν, = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἡχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ μέσην σημασίαν) ἡχθέσθη (§ 236, 2).

Βατνω (= βαδίζω). Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ῥίπτω, κτυπῶ θ. βαλ-, ἔξ οὖ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἐβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἀόρ. β' ἐβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. — Βάλλομαι, παρατ. ἐβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι) βαλοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' (περι) εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐβλήθη, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὔχρηστον σύνθετον : ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβιβάζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ῆ κτλ., ἀόρ. ἐβιβασα. — Βιβάζομαι, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ, -ῆται κτλ., μέσ. ἀόρ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἔξ οὖ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἀόρ. ἐγήρασα καὶ ἀόρ. β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἔξ οὖ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 1, γενε-), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν (πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω).^o Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α' .

Δάκνω (= δαγκάνω θ. δηκ-, δακ-, ἔξ οὖ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἐδακνον μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ηθὰ δαγκάσω), ἀόρ. β' ἐδακον. — Δάκνομαι, παρατ. ἐδακνόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ώς μέσος). ἐδήχθη, παρακμ. δέδηγμαι.

Δέω, -ῶ (= δένω). Βλ. σελ. 126 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (= ἔχω ἀνάγκην· θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀόρ. ἔδέησα· (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ρῆμα: δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἔδέησε, δεδέηκε). — *Δέομαι* (= ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἔδεομην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲν μέσην σημασίαν) ἔδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παρακυ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἀόρ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακυ. διείλεγμαι. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.έ.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= σηκώνω· θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἥγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερῶ, ἀόρ. ἥγειρα. — *Ἐγείρομαι*, παρατ. ἥγειρόμην, μέσ. ἀόρ. β' ἥγρομην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἥγρόθην, παρακυ. ἐγήγερμαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἰμαι σηκωμένος) καὶ ἐνεργ. παρακυ. β' (μὲν ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα, (= εἰμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) *θέλω* (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἥθελον, μελλ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἥθέλησα, παρακυ. ἥθέληκα, ὑπερσ. ἥθελήκειν (§ 235).

· *Εἴμι* (ἐνεστῶς μὲν σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· Βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἴμι. Βλ. σελ. 96, § 192.

Εἴωθα (παρακείμενος μὲν σημασίαν ἐνεστῶτος = συνηθίζω· θ. Φηθ-, Φωθ-, ὠθ-), ὑπερσ. (μὲν σημασίαν παρατατικοῦ) εἰώθειν (= συνήθιζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= προξενῶ ἔκπληξιν), παρατ. ἐξ-ἐπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀόρ. ἐξ-ἐπλήξα. — *Ἐκ-πλήττομαι*, παρατ. ἐξ-ἐπληττόμην, παθ. μέλλ. (μὲν μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρακυ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγμην. ‘Ομοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω· βλ. καὶ πλήττω.

Ἐλαύνω (= κτυπῶ νὰ πάῃ ἐμπρός). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, 3'.

Ἐλκω (= σύρω, τραβῶ· θ. Φελκ-, ἐλκυ-), παρατ. είλκον, μέλλ.

ἔλξω, ἀδρ. εἰλκυσα, παρακμ. εἰλκυκα. — "Ελκομαι, παρατ. εἰλκόμην, μέσ. ἀδρ. εἰλκυσάμην, παθ. ἀδρ. εἰλκύσθην, παρακμ. εἰλκυσμαι (§ 188, 3).

*Έμεω, -ῶ (= κάμνω ἔμεπον· θ. ἔμεσ-), ἀδρ. ἥμεσα (§ 236, 1).

*Εοικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

*Επαινέω, -ῶ Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

*Επιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσθημαι, μέσ. ἀδρ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην. Βλ. Λανθάνω.

*Επιμελέομαι, -οῦμαι ἡ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω· θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἀδρ. (ως μέσος) ἐπεμελέθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημαι.

*Επίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

*Ἐπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ· θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. Ἐφομαι, μέσ. ἀδρ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

*Ἐρχομαι (ἀποθετικόν ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὄριστικὴ τοῦ ἐνεστῶτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἥα, μέλλ. εἴμι (= θὰ ἐλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἀδρ. β' ἥλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν (§ 190).

*Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἡρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἀδρ. ἡρώτησα καὶ μέσ. ἀδρ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.) ἡρόμην, παρακμ. ἡρώτηκα.—*Ἐρωτᾶμαι, παρατ. ἡρωτώμην, παθ. ἀδρ. ἡρωτήθην, παρακμ. ἡρώτημαι.

*Ἐσθίω (= τρώω· θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἥσθιον, μέσ. μέλλ. (ἕστιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐδομαι (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἀδρ. β' ἐφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Ἐνδίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

*Ἐχω (θ. σεχ-, ἔχ-, ἔχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἰχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχῆσω, ἀδρ. β' ἐσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν, κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαριμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἐσχηκα.—*Ἐχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἀδρ. β' ἐσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

*Ἐψω (= βράζω· θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἥψον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἀδρ. ἥψησα.—*Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω· θ. ζευγ-, ἔξ οὖς ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἔξεύγνυντ, ἀόρ. ἔξευξα.—**Ζεύγνυμαι**, μέσ. ἀόρ. ἔξευγμάην, παθ. ἀόρ. α' ἔξευχθην καὶ β' ἔξύγην, παρακμ. ἔξευγμαι.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἔξων, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ίδιαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίων, παρακμ. βεβίωκα. Παθ. παρακμ. βεβίωται, μετχ. τὰ βεβιωμέτρα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἔξ οὖς ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἔξωσα, παθ. παρακμ. ἔξωσμαι ἢ ἔξωμαι (§ 236, 2).

Ἢδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι· θ. ἥδ-), παθ. μέλλ. (ώς μέσος) ἥσθισομαι, παθ. ἀόρ. (ώς μέσος) ἥσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἔξ οὖς θεF-, θε-), παρατ. ἔθεον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).—**Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψάω· θ. θιγ-, ἔξ οὖς θιγγαν-), ἀόρ. β' ἔθιγον (§ 254, 3, β').

Θηγήσκω. Βλ. *Ἀποθηγήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἔξω. Βλ. *Καθῆξω*.

Ἴημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ἔ.

Ἴκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Αφικνοῦμαι*.

Ἴλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἔξιλεώνω· θ. ἵλα-, ἔξ οὖς ἵλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἵλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἵλασομαι, μέσ. ἀόρ. ἵλασάμην, παθ. ἀόρ. ἵλάσθην.

Ἴστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ἔ.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω· θ. σεδ-, ἑδ-, ἔξ οὖς ἔξ- ἐκ τοῦ ἑδj-, § 210, 2, β', καὶ ἑδε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀօρίστου) ἐκαθεξόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι· κατὰ + εὔδω, θ. εὔδ-), παρατ. ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθευδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθῆξω (κατὰ + ἵξω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ· θ. σιδ-, ἰδ-, ἔξ οὖς

Ιζ- ἐκ τοῦ ιδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθίσα.—Καθίζομαι, παρατ. ἐκαθιζόμην, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μεσ. ἀόρ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνωμι (κατὰ + ἄγνυμ = συντρίβω, τσακίζω θ. Φαγ-, ἀγ-, ἔξ οὖ ἀγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα.—*Κατάγνυμαι* μέσ. ἀόρ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παραχμ. β' (μὲν παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (= εἰμαι τσακισμένος).

Κείμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ λγρῶν θ. κερασ-, ἔξ οὖ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἀόρ. ἐκέρασα.—*Κεράννυμαι*, μέσ. ἀόρ. ἐκέρασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παραχμ. κέρδαμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ *κλάω* (θ. κλαυ-, κλαFj-, ἔξ οὖ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρατ. ἔκλαιον ἢ ἔκλαιον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ιδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἔκλαινσα.—*Κλαίμαι*, μέσ. ἀόρ. ἔκλαινσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἔξ οὖ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παραχμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἔξ οὖ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—*Κρεμάννυμαι*, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παραχμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παραχμ.).

Δαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἔξ οὖ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἐλαχον, παραχμ. εἰληχα.—*Λαγχάνομαι*, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παραχμ. εἰληγμαι (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἔξ οὖ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἐλαβον, παραχμ. εἰληφα, ὑπερσ. εἰλήφειν.—*Λαμβάνομαι*, παρατ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. ἀδρ. ἐλήφθη, παρακμ. εῖλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμην (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, ἔξ οὖ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀδρ. β' ἐλαθον, παρακμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπι-λανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἐρε-, ῥε-, εἰπ-), παρατ. ἐλεγον, μέλλ. λέξω ἡ ἐρῶ (συνηρημένος), ἀδρ. α' ἐλεξα ἡ εἰπα, ἀδρ. β' εἰπον, παρακμ. εἰρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—*Λέγομαι*, παρατ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεγχήσομαι ἡ ὁρθήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐλέχθην ἡ ἐρρήθην, παρακμ. λέλεγμαι ἡ εἰρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λείπω (= ἀφήνω, θ. λειπ- λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἐλειπον, μέλλ. λείψω, ἀδρ. β' ἐλίπον, παρακμ. λέλουπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222).—*Λείπομαι*, παρατ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἀδρ' β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐλείφθην, παρακμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμην, τετελ. μέλλ. λελείψομαι.

Λειών (θ. λειυ- εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλενον, ἀδρ. κατ-έλενσα. παθητ. μέλλ. κατα-λενσθήσομαι, παθ. ἀδρ. κατ-ελενσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 144, § 254, 2, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μεσ. ἀδρ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἔξ οὖ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μείξω, ἀδρ. ἐμειξα.—*Μείγνυμαι*, παρατ. ἐμειγνύμην, μέσ. ἀδρ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐμείχθην (καὶ β' ἐμίγην), παρακμ. μέμειγμαι, ὑπερσ. ἐμεμείγμην.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἐμελε, μελ. μελήσει, ἀδρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρατ. ἐμελλον ἡ ἤμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἀδρ. ἐμέλλησα.—*Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἐμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἀδρ. ἐμεινα, παρακμ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμηήσκω (εύχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμηήσκω = ὑπενθυμίζω· θ. μηή-, ἐξ οὗ μιμηήσκ-, ἐκ τοῦ μιμηήσκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμιμηήσκον, μέλλ. μηήσω, ἀδρ. ἐμηήσα.—*Αναμιμηήσκομαι*, παρατ. ἐμιμηήσκόμην, μέσ. μέλλ. μηήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μηήσθομαι, παθ. ἀδρ. (μὲν σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (μὲν σημασίαν παρατ.) ἐμεμηήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμηήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θά πλέω ἢ θά πλεύσω) ἀδρ. ἔνευσα, παραχμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀδρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἰδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἴομαι ἢ *οἰμαι* (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἰ-, οἰε-), παρατ. ωόμην ἢ ϕόμην, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θά νομίζω ἢ θά νομίσω), παθ. ἀδρ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ωήθην (= ἐνόμισα).

Οἰχομαι (ἀποθετικόν· ἐνεστῶς μὲν σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἰχ-, οἰχε-), παρατ. (μὲν σημασίαν ἀορίστου) ωχόμην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχήσομαι. ..

Ολλυμι. Βλ. Ἀπόλλυμι.

Ομηνμι (= ὅμνυω, ὅμόνω· θ. ὅμι-, ἐξ οὗ ὅμνυ-, § 239, 2, ὅμο-), παρατ. ὅμηνν, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ὅμοῦμαι (= θά ὅμνύω ἢ θά ὅμόσω), ἀδρ. ὅμοσα, παραχμ. ὅμώμοκα, ὑπερσ. ὅμωμόκειν.—*Ομηνμαι*, παρατ. ὅμηνμην, μέσ. ἀδρ. ὅμοσάμην, παθ. μέλλ. ὅμοσθομαι, παθ. ἀδρ. ὅμόσθην, παραχμ. ὅμώμοται, ὑπερσ. ὅμώμοτο, μετχ. ὅμωμοσμένος. (Βλ. § 190 ἡαὶ § 236, 1.).

Ονίημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Οράω-ῶ (= βλέπω· θ. Φορά-, δρα-, ὄπ-, Φειδ-, Φιδ-, ίδ-), παρατ. ἔώρων, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) ὅψομαι (= θά βλέπω ἢ θά ίδω), ἀδρ. β' εἰδον (ὑποτ. ίδω, εὔκτ. ίδοιμι, προστ. ίδέ, ἀπαρμφ. ίδεῖν, μτχ. ίδών), παραχμ. ἔόρακα ἢ ἔώρακα, ὑπερσ. ἔωράκειν.—*Ο-ιδεῖν*, μτχ. ίδών), παραχμ. ἔόρακα ἢ ἔώρακα, ὑπερσ. ἔωράκειν.

ρῶμαι, παρατ. ἔωρόμην, μέσ. ἀόρ. β' εἰδόμην (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. δφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὥφθην, παρακμ. ἔόραμαι καὶ ὥμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

*Οφείλω (= χρεωστῶ· θ. ὁφελ-, ἐξ οὖ ὁφειλ-, ἐκ τοῦ ὁφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὁφειλε-), παρατ. ὥφειλον, μέλλ. ὁφειλήσω, ἀόρ. ὥφειλησα καὶ ἀόρ. β' ὥφειλον, παρακμ. ὥφειληκα, ὑπερσ. ὥφειλήκειν. — *Οφείλομαι, παρατ. ὥφειλόμην, παθ. ἀόρ. (ὥφειλήθην), μτχ. ὁφειληθεῖσα.

*Οφλισκάνω (= καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον θ. ὁφλ-, ἐξ οὖ ὁφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὁφλε-), παρατ. ὥφλισκανον, μέλλ. ὁφλήσω, (ἀόρ. α' μτγν. ὥφλησα καὶ) ἀόρ. β' ὥφλον, παρακμ. ὥφληκα, ὑπερσ. ὥφλήκειν.

Παιέω (θ. παιδ-, ἐξ οὖ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲν ἐνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (=θὰ παιέω, ή θὰ παιζω), ἀόρ. ἔπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ· θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἀόρ. ἔπαισα, παρακμ. πέπαικα. — Παθ. ἀόρ. ἔπαισθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σουμαι), ἀόρ. β' ἔπαθον, παρακμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἔπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ· θ. παταγ-), ἀόρ. ἔπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἀόρ. ἔπεισα, παρακμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἔπεπεικειν. — **Πείθομαι**, παρατ. ἔπειθόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. β' ἔπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔπεισθην, παρακμ. πέπεισμαι, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲν μέσ. σημασίαν) πέποιθα (= ἔχω πεποίθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἔπεποιθειν.

Πετάννωμι (= ἀνοίγω· εὔχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, ἐξ οὖ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 3, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἔπετάννων, ἀόρ. ἔπέτασα. — **Πετάννυμαι**, παρατ. ἔπεταννόμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, = πετῶ· θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτίσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔπτόμην.

Πήγνυμι ή *πηγνώ* (= ἐμπήγω· θ. πηγ-, ἔξ οὖ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἐπηξα. — *Πήγνυμαι*, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐπηγάμην, παθ. μέλλ. β' παγῆσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, ἐνεργ. παραχμ. β' (μὲ μέσην σημασίαν) πέπηγα (= εἰμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρατ. ἐπινον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) πίομαι (= θὰ πίνω ή θὰ πίω), ἀόρ. β' ἐπιον, παραχμ. πέπωκα. — *Πίνομαι*, παρατ. ἐπινόμην, παθ. ἀόρ. ἐπόθην, παραχμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλῶ· θ. πρα-, ἔξ οὖ πιπράσκη-, § 254, 2), παραχμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — *Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παραχμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πέτ-, ἔξ οὖ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. ἐπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἐπεσον, παραχμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ· θ. πληγ-, πλαχ-), παραχμ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. — Παθ. μέλλ. β' πληγῆσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπλήγην, παραχμ. πέπληγμαι, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοι, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ρημάτων παίω, πατάσσω καὶ τύπτω ή συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγάς δίδωμι, πληγάς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. ἐπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἐπράξα, παραχμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν. — *Πράττομαι* κτλ.

Πρώιω (= πριονίζω, θ. πρῖ-), ἀόρ. ἐπρῖσα, παθ. παραχμ. πέπρῖσμαι (§ 236, 2.).

Πτώω, ἀόρ. ἐπτύσα (§ 236, 1).

Πτάρνυμαι (ἀποθετικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἔξ οὖ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἐπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πευθ-, πυθ-, ἔξ

οῦ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπινθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀδρ. β' ἐπινθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω, -ῶ ἡ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπώλουν ἡ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἡ ἀποδώσομαι, ἀδρ. ἀπεδόμην, παρακμ. πέποακα, ὑπερσ. ἐπεποάκειν. — Πωλοῦμαι ἡ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀδρ. ἐπωλήθην ἡ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

Ῥέω (θ. ῥε-, ῥεF-, ῥευ-, ῥυ-, ῥυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ρύνομαι, ἀδρ. ἐρρύην, παρακμ. ἐρρύηκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ῥήγνυμι (= σχίζω· θ. ῥηγ-, ἔξ οὖ ῥηγνυ-, § 239, 2, ῥωγ-, ῥαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἐρρήγνυν, μέλλ. ρήξω, ἀδρ. ἐρρηξα. — **Ῥήγνυμαι**, παρατ. ἐρρηγνύμην, μέσ. ἀδρ. ἐρρηγάμην, παθ. ἀδρ. β' ἐρράγην, ἐνεργ. παρακμ. (μὲ μέσην ἡ παθητ. σημασίαν) ἐρρωγα, ὑπερσ. ἐρρώγειν.

Ῥιγῶ. Βλ. σελ. 123, § 233.

Ῥώνυμι (= δυναμώνω· θ. ῥωσ-, ἔξ οὖ ῥωνυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ρώσω, ἀδρ. ἐρρωσα. — Παθ. ἀδρ. (καὶ μὲ μέσην σημασίαν) ἐρρώσθην, παρακμ. ἐρρωμαι (μτχ. ἐρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω· θ. σβεσ-, ἔξ οὖ σβέννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβητ- συνήθ. σύνθετον: ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀδρ. ἐσβεσα. — **Σβέννυμαι**, παρατ. ἐσβέννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀδρ. ἐσβέσθην, ἐνεργ. ἀδρ. β' (μὲ παθητ. σημασίαν) ἐσβῆην (πρβλ. § 252), ἐνεργ. παρακμ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἐσβῆκα (= ἔχω σβησθῇ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπτ-, σαπ-, § 32, 5 καὶ 6). — **Σήπομαι**, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀδρ. β' ἐσάπην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ῶ ἡ σκοπέομαι,-οῦμαι (= παρατηρῶ, ἔξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἐσκόπουν ἡ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀδρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἐσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι.

Σπάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώνυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἔξ οὖ στρωνυ-, § 239, 2,

Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορυν-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώννυν, ἀόρ. ἐστόρεσα. — Στόρνυμαι, παρακμ. ἐστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (μὲ μέσην σημασίαν) συν-ελέχθην καὶ β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἐτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἐτεμον, παρακμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμίθην, παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τίγκω (= λειώνω θ. τηκ-, τάκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἐτηκον, ἀόρ. ἐτηξα. — Τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρακμ. β' (μὲ μέσην ἡ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.έ.

Τίκτω (= γεννῶ θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρατ. ἐτικτον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἡ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἐτεκον, παρακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω θ. τει-, τῖ-, τἵ-, τῖν-), παρατ. ἐτεινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἐτεισα, παρακμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην, παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρακμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (= πληγάνω θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 254, 2), παρατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἐτρωσα. — Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἐτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος μὲ ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, παρακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἔδεδραμήκειν. Βλ. καὶ θέω.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εύρισκω, τυχαίνω θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἐτύγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ.

σημασίαν) τεύξομαι (= θὰ ἐπιτύχω), ἀδρ. β' ἔτυχον, παρακμ. τετύχηκα.

Τύπτω (= κτυπῶ· θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. τυπτήσω, (ἀδρ. ἐπάταξα ἢ ἐπαισα ἢ πληγάς ἔδωκα, παρακμ. πέπληγα ἢ πληγάς δέδωκα). — **Τύπτομαι** (ἢ πληγάς λαμβάνω, παρατ. πληγάς ἐλάμβανον, παθητ. μέλλ. πληγάς λήφομαι, παθ. ἀδρ. πληγάς ἔλαβον), παρακμ. τέτυμμαι (ἢ πέπληγμαι ἢ πληγάς εἴληφα). Βλ. καὶ παίω, πατάσσω, πλήττω.

Υπ-ισχνέομαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι· θ. σεχ-, σκε-, σχ- ἢ οὗ ἰσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἰσχνε-, § 254, 3, γ'), παρατ. ὑπισχνούμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχήσομαι, μέσ. ἀδρ. β' ὑπεσχόμην (ὑποτ. ὑπόσχωμαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρακμ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχήμην.

Φέρω (φερ-, οἱ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἴσω, ἀδρ. α' (ἄστιγμος) ἥνεγκα καὶ β' ἥνεγκον, παρακμ. ἐνήνοχα, ὑπερσ. ἐνηρόχειν. — **Φέρομαι**, παρατ. ἔφερόμην, μέσος μέλλ. οἰσομαι, μέσ. ἀδρ. (ἄστιγμος) ἥνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθῆσομαι, παθ. ἀδρ. ἥνεχθην, παρακμ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγήν, καταδιώκομαι, εἴμαι ἔξόριστος· θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (μὲ ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἀδρ. β' ἔφυγον, παρακμ. πέφευγα, ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω· θ. φθη-, φθα-, φθᾶν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀδρ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθη (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 138, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι· θ. χαρ-, ἢ οὗ χαιρ-, § 216, 2, χαιρε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἀδρ. β' ἔχαρον (§ 252), παρακμ. γέγηθα.

Χαλάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3

Χράω, -ῶ (= χρησμοδοτῶ· θ. χρη-, χρα-), ἀόρ. ἔχρησα. — *Χρᾶμαι* (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. ἔχρησάμην, παθ. ἀόρ. ἔχρισθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρᾶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

*Ωθέω, -ῶ (= σπρώχω· θ. Φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὠσω, ἀόρ. ἔωσα. — **Ωθοῦμαι*, παρατ. ἐωθούμην, μέσος μέλλων ὠσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

*Ωνέομαι, -οῦμαι (= ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. Φωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀόρ. α' (ἀσιγμος) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρακμ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- 'Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- "Άκλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2 – σελ. 146, § 257 κ.é.
- 'Αναδιπλασιασμός (ρημάτων), σελ. 92, § 186 – ἀνώμαλος, σελ. 95, § 189 –
- 'Αττικός, σελ. 95, § 190 – ἐνεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.
- 'Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 20, § 34.
- 'Ανομοίωσις συμφώνου, σελ. 23, § 37, 7 – συλλαβῆς, σελ. 20, § 33, 7.
- 'Αντέκτασις, σελ. 18, § 32, 6.
- 'Αντιμεταχώρησις, σελ. 18, § 32, 4.
- 'Αντωνυμίαι, σελ. 73, § 147 κ.é.
- 'Ανώμαλα ούσιαστικά, σελ. 50 § 104.
- 'Ανώμαλα ἐπίθετα, σελ. 64, § 131 – παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ.é.
- 'Ανώμαλα ῥήματα, σελ. 142, § 254 κ.é. (Κατάλογος ἀνωμάλων ῥημάτων, σελ. 167 κ.é.).
- 'Αδριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 138, § 252.
- 'Απαρέμφατον, σελ. 88, § 178.
- 'Αποβολὴ φωνήνετος, σελ. 17, § 32, 1 – συμφώνου, σελ. 18, § 33 κ.é.
- 'Αποθετικά ῥήματα, σελ. 145, § 256.
- 'Αρθρόν, σελ. 26, § 42.
- 'Αριθμητικά, σελ. 82, § 164 κ.é.
- 'Αριθμοὶ δύνομάτων, σελ. 26, § 41, 2 – ῥημάτων, σελ. 88, § 177.
- 'Ατονοὶ λέξεις, σελ. 12, § 18.
- 'Αττικόκλιτα ούσιαστικά, σελ. 33, § 59 – ἐπίθετα, σελ. 58, § 117.
- Αὕησις ὁμαλή, σελ. 91, § 185 κ.é – ἀνώμαλος, σελ. 93, § 188.
- 'Αφομοίωσις φωνήνετος, σελ. 17 § 32, 3 – συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ σελ. 23 § 37, 6, γ'.
- "Αφωνα, σελ. 6 § 3, 1.
- 'Αφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.é. – ῥήματα, σελ. 108, § 210 κ.é.
- Γένος, σελ. 25, § 41, 1 – σελ. 27, § 45 – σελ. 54, § 106 κ.é.
- Γράμματα, σελ. 5, § 1 κ.é.
- Δεύτεροι χρόνοι ῥημάτων, σελ. 116, § 221 κ.é.
- Διάθεσις ῥήματος, σελ. 86, § 171.
- Δίγαμμα, σελ. 5, § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
- Δίφθυγγοι, σελ. 7, § 6.
- Διүικός ἀριθμός, σελ. 26, § 41, 2 – δύνομάτων, σελ. 50, § 103 – ῥημάτων, σελ. 107, § 209.
- 'Εγκλίσιες ῥήματος, σελ. 88, § 175.
- 'Εγκλισις τόνου, σελ. 12, § 19.
- 'Εγκλιτικαὶ λέξεις, σελ. 12, § 20.
- Εἰμὶ (βοηθητικόν), σελ. 96, § 191 κ.é.
- 'Εκθλιψις, σελ. 16, § 28.
- 'Εκτασις φωνήνετος, σελ. 18, § 32, 6.
- 'Ἐνρινα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
- 'Ἐνρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.é. – ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.é.
- 'Ἐπιθετα, σελ. 54, § 105 κ.é. – παράγωγα, σελ. 155, § 271 κ.é. – παραθετικά, σελ. 67, § 136 κ.é.
- 'Ἐπιτρήματα, σελ. 146, § 257 – ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 – παράγωγα, σελ. 157, § 274 – παραθετικά, σελ. 72, § 146.
- 'Ἐπιφωνήματα, σελ. 147, § 261.
- 'Ἐτυμολογικόν, σελ. 148, § 262 κ.é.
- Ἐύφωνικά σύμφωνα, σελ. 17, § 31.
- 'Ημίφωνα σελ. 6, § 3, 2.

Ημιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.é. – ρήματα, σελ. 112, § 216 κ.é.

Θέμα (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24 § 39, 1 – ἀσθενές, ἴσχυρόν, σελ. 35, § 64,2 καὶ σελ. 128, § 240 – ρήματικόν, χρονικόν, σελ. 89, § 181.

Καταληκτικά τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.

Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24, § 39, 1 – καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 29, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 32, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 37, § 71, ρήμάτων, σελ. 98, § 194 κ.é.

Κλίσις σελ. 24, § 38, 2 καὶ σελ. 26, § 41, 3 – πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.é., δευτέρα, σελ. 31, § 53 κ.é., τρίτη, σελ. 34, § 61 κ.é.

Κλιτά μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2.

Κρᾶσις, σελ. 15, § 26.

Αηκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 18, § 33, 1.

Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38 – ἄκλιτα, σελ. 146, § 257 κ.é. – κλιτά, σελ. 24, § 38 κ.é.

Μετάθεσις φωνήνετος, σελ. 17, § 32, 2 – συμφώνου, σελ. 20, § 35.

Μετοχή, σελ. 80, § 178, 2 – κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.é.

Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64, 1.

Οὐσιαστικά, σελ. 26, § 43 κ.é. – παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.é.

Παραγωγή, σελ. 148, § 262 κ.é.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.é. – ἐπιτρήματα, σελ. 72, § 146.

Παρασύνθετα, σελ. 164 § 286.

Παρεπόμενα ὀνόματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ. – ρήματος, σελ. 86, § 170.

Πνεύματα, σελ. 9, § 12 κ.é.

Προθέσεις, σελ. 146, § 258 κ.é. – ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 161, § 280, 2.

Πρόσφυμα, σελ. 104, § 198, 2.

Πρόσωπα (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148 – ρήματος, σελ. 88, § 176.

Πιτώσεις, σελ. 24, § 40.

Ρῆμα, σελ. 86, § 169 κ.é.

Ρήματα ἀποθετικά, σελ. 145 § 256 – βαρύτονα, σελ. 97, § 193, 1 καὶ σελ. 98 § 194 κ.é. – περισπώμενα ἢ συνηρητημένα, σελ. 97, § 193, 2, σελ. 119, § 226 κ.é. – ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.é. – ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 112, § 216 κ.é. – εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.é. – κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.é. – παράγωγα, σελ. 149, § 265 κ.é.

Σημεία τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 92 κ.é.

Συγκοπὴ φωνήνετος, σελ. 17, § 32, 1.

Συγκοπόμενα τριτόκλιτα, σελ. 45, § 89.

Συζυγία ρήμάτων, σελ. 86, § 172 – τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.é. – τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193 κ.é.

Συλλαβή, σελ. 8, § 8 – συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 22, § 37, 1.

Σύνφωνα, σελ. 6, § 3 κ.é.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.é. – ρήματα, σελ. 108, § 210 κ.é.

Συναίρεσις, σελ. 15, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 147, § 260.

Συνηρητημένα ὀνόματα, σελ. 30, § 51 – σελ. 33, § 57 – ρήματα, σελ. 119, § 226 κ.é.

Σύνθεσις, σελ. 148, § 262, 3 – σελ. 158, § 275, κ.é.

2000/Εγ

Σύνθετα, σελ. 148, § 262, 3 – σελ. 158, § 275 κ. ἐ. – νόθα, σελ. 164, § 285 – συνθέτων σημασία, σελ. 166, § 289 – συνθέτων τονισμός, σελ. 165, § 287 κ. ἐ.

Συστολή φωνήντος, σελ. 18, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 10, § 14 κ. ἐ. – τονισμός συνθέτων, σελ. 165, § 287 κ. ἐ.

Υγρά σύμφωνα, σελ. 6, § 5.

Υγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86 – ρήματα, σελ. 112, § 216 κ. ἐ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ. ἐ.
 Φωνή ρήματος, σελ. 86, § 173.
 Φωνήντα, σελ. 5, § 2 – θεματικά, σελ. 104, § 201 – έγκλιτικά, σελ. 106, § 208.
 Φωνηντόληκτα τρικόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 καὶ § 67 κ. ἐ. – ρήματα, σελ. 90, § 183 – σελ. 119, § 226 κ. ἐ.
Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2 – ρήματικός, χρονικός σελ. 90, § 182 – σελ. 104, § 198 κ. ἐ.
Χρόνοι ρήματος σελ. 87, § 174.

“Εκδόσις ΚΑ”, 1972 (V) - Αντίτυπα: 290.000 - Σύμβασις: 2196/21.3.72
 ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Γραφικαὶ Τέχναι ΑΣΠΙΩΤΗ-ΕΛΚΑ Α.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ